

[Gade]

Hvis traktaten bliver vedtaget – og det er der jo flertal for her i salen, det ved vi allerede – ja, så kommer vi jo i den situation, at der skal stemmes igen senere i dette årti, og da er det ikke ligegyldigt, hvordan man har defineret grundlovens suverænitetssafgivelse i forhold til § 20. Diskussionen om, hvorvidt man skal bruge grundlovens § 20, er ikke bare sådan en sikkerhedssele; det er afgørende, at man får defineret og også politisk prøver at blive enig om, hvor disse afgivelser af suverænitet ligger.

Min sidste betragtning skal så gå på, at jeg håber, at den tankegang, der ligger bag hr. Niels Helveg Petersens formulering, at han ikke vil afvise, at vi under udvalgsarbejdet kan komme i en situation, hvor vi må stille disse spørgsmål også til uafhængige eksperter, og at det kan komme til at indgå i Folketingets drøftelser og som bilag i vores arbejde, kan nyde fremme i løbet af vores drøftelser.

Jeg kan godt se, at vores forslag, som det ligger nu, ikke kan vedtages. Jeg håber, at de partier, der har afvist forslaget, når de får tænkt sig om, kan se, at det vil være både fornuftigt og rigtigt, at vi på enkelte områder, som vi definerer, får indkaldt udtalelser fra folk, der ikke er ansat i Justitsministeriet. Jeg mener, diskussionen fortjener det, også fordi hele den store diskussion om ændring af grundloven jo er blevet afvist af alle. Der er i hvert fald i SF stadig en betydelig tvivl, som vi mener bør belyses, inden Folketinget tager den endelige beslutning om traktaten.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af lovforslag nr. L 240:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber m.v. (Danmarks tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union).

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 10/3 92).

Formanden:

Jeg skal efter ønske fastsætte en taletid for ordførere i første omgang til 20 minutter.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ivar Nørgaard (S):

Videbegærligheden om, hvad det er, man skal tage stilling til den 2. juni, er stor. Det forslag til lov om ændring af lov om Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber, som jeg står med i hånden, er i typografisk nedsat form blevet sendt ud til samtlige biblioteker og posthuse til udlevering, og der har været storm på posthusene og bibliotekerne, så det er blevet en bestseller.

Men frustrationen har været stor hos dem, der i videbegærlighed har kastet sig over produktet. Jeg har fået et hav af henvendelser – og det går jeg ud fra at de fleste af kollegaerne her i folketings salen har fået – om, hvordan man kan sende sådan noget ud uden yderligere forklaringer.

Regeringen havde faktisk haft en mulighed for at afbøde noget af den frustration på forhånd, hvis regeringen havde gjort noget mere ud af bemærkningerne til lovforslaget, for i bemærkningerne forsøger regeringen at redegøre for, hvad traktaten egentlig indeholder. Jeg medgiver, at det er en meget vanskelig opgave at gøre det objektivt, og jeg vil også gerne lykønske regeringens embedsmænd med, at det, de her har meddelt, er objektivt; men kunststykket består i at give flere og grundigere oplysninger, uden at det bliver tendentiøst, og det har man altså opgivet.

I de tryksager, der er kommet i den seneste tid, har man tre forskellige typer af forklaringer på, hvad traktaten indeholder. Der er kommet én fra Notat, altså fra Folkebevægelsen mod EF, én fra Europabevægelsen sammen med CO Metal og Industrirådet og én fra Europa-parlamentets Informationskontor, og læ-

[Ivar Nørgaard]

ser man de tre publikationer, vil man opdage, at man kan komme til meget forskellige resultater om, hvad det egentlig er, der står i den traktat. Det bliver altså nu vor opgave herinde at frembringe flere og bedre oplysninger, sådan at befolkningen den 2. juni har et bedre grundlag for at tage stilling. Det kan ikke afvises med, at det jo kun er holdninger, der skal tilkendes, for selvfølgelig bør man, inden man skal tilkendegive sin holdning, også have et videnskabsmæssigt fundament.

Jeg er glad for, at vi har fået 20 minutters taletid her, for det er en vigtig sag, og Socialdemokratiet har vedtaget, at vi deler opgaven sådan, at jeg prøver at gå lidt ned i spørgsmålet om Den Økonomiske og Monetære Union, og at min kollega hr. Bjørn Westh tager sig af andre punkter.

Hidtil har pengepolitikken, det vil sige fastsættelsen af prisen på og mængden af penge, været forbeholdt Danmarks Nationalbank, som ved at købe og sælge værdipapirer og ved direkte at fastsætte diskontoen har kunnet bestemme størrelsen af den lange og den korte rente, i hvert fald formelt. Reelt har Nationalbanken i høj grad været afhængig af, hvad den tyske Bundesbank har besluttet.

Økonomisk politik, herunder finanspolitik, har været en opgave for den danske regering og det danske Folketing. Det gælder både formelt og reelt, selv om der på grund af påvirkninger af betalingsbalancen og derved opstået underskud og gæld også har været en grænse for, hvor selvstændigt denne politik har kunnet praktiseres.

Den nu foreslåede monetære union vil også formelt flytte magten til at føre pengepolitik væk fra Nationalbanken og over til en supranational institution, hvor de danske synspunkter får en vis repræsentation i ledelsen.

Den foreslåede unionstraktat fastholder det nationale ansvar for finanspolitikken fuldstændigt i de første to faser, men indfører begrænsninger i den tredje fase. I den tredje fase kan Ministerrådet imod det enkelte lands ønske, altså med kvalificeret flertal, påbyde en bestemt politik og anvende sanktioner for at få den overholdt.

Det drejer sig om under- og overskud, og først og fremmest tales der på finansloven om underskuddet og ikke om indholdet eller den fordelingspolitik, den også er udtryk for.

I det danske memorandum, som regeringen og Socialdemokratiet enedes om, fastslog man, at det var en betingelse for at gå med til tredje fase, at målene fuld beskæftigelse og prisstabilitet blev ligestillet. Det er gennem en række meget detaljerede bestemmelser i de nye artikler i Romtraktaten og den efterfølgende protokol fastslået, at det er Den Monetære Centralbanks hovedopgave at sikre prisstabilitet.

Målet fuld beskæftigelse er fastslået i principperne for Unionen, men der er ikke i de operative artikler bestemmelser, som mere præcist angiver, hvordan dette skal nås. Det er Ministerrådets opgave, i dette tilfælde Ministerrådet af finans- og økonomiministre, det såkaldte Ecofin-råd, at sikre det. Kommissionen og Ministerrådet skal overvåge medlemsstaternes økonomiske politik og foreslå og administrere en koordinering af medlemsstaternes økonomiske politik, det vil altså sige, at det er politikerne, der har ansvaret for den del af Den Økonomiske Union, og derfor er det selvfølgelig også den politiske konstellation i de enkelte medlemslande, der afgør, med hvor stor vægt beskæftigelsessynspunktet bliver anvendt, når man skal træffe beslutninger, hvor man skal matche forsamlingen af centralbankdirektører, som vil have til detaljeret opgave at fastholde prisstabilitet. De nærmere bestemmelser herom drejer sig så godt som udelukkende om, at medlemsstaterne skal undgå så store underskud på de offentlige budgetter, at de derved modvirker den prisstabilitetspolitik, som supranationalbanken har ansvaret for.

Dengang vi drøftede memorandummet med regeringen og de andre partier i Markedsudvalget, slog Socialdemokratiet fast, at det er helt afgørende for vor tilslutning til tredje fase, at det kan sikres, at beskæftigelseshensynet bliver ligestillet med prisstabilitetshensynet, og den opfattelse er vi stadig af. Vi synes, der er en stor fordel ved at koordinere den økonomiske politik, vel at mærke hvis det kan medvirke til at skabe øget vækst og beskæftigelse. Stabile eller helt fastlåste valutakurser – måske får man en fælles valuta – giver erhvervslivet forbedrede kalkulationsmuligheder og dermed mindre risiko for valutatab, ligesom det alt andet lige vil medføre en lavere rente og dermed i sig selv være med til at stimulere til øgede investeringer og øget forbrug – så langt, så godt,

[Ivar Nørgaard]

men hvis pengepolitikken og en restriktiv finanspolitik samtidig fastfryser den alt for store arbejdsløshed, mener vi, at prisen er for høj. Vi er derfor tilfredse med, at vi ikke allerede nu skal tage stilling til, om vi vil tilslutte os tredje fase. Det skal først ske i 1996, således at vi har nogle år endnu til at bedømme, hvordan de to hensyn kan forenes i den øvelsesperiode for koordineret penge- og økonomisk politik, som tiden indtil den 31. december 1996 er. Til den tid skal Ministerrådet vurdere, hvilke lande der opfylder betingelserne for at få tilbudt medlemskab af ØMU's tredje og sidste fase, og hvis de lande, der opfylder betingelserne, udgør mere end halvdelen af det samlede medlemskab, vil de automatisk indtræde i tredje fase.

England og Danmark har fået en særstilling, der er begrundet i forfatningsmæssige forhold, og det er fastslået, at regeringen skal give besked inden udgangen af 1996 om, hvorvidt vi ønsker at tiltræde tredje fase, hvis vi i øvrigt opfylder betingelserne, men regeringen har ikke opstillet betingelsen om beskæftigelseshensyn som kriterium for vor undtagelse, selv om det havde været mere i overensstemmelse med det danske memorandum. Det er afgørende for Socialdemokratiet, at vi i løbet af 1996 selvstændigt kan vurdere, om det er ønskeligt for os at deltage.

Vi må derfor afvise de spekulationer, som på det seneste har været fremme i dagspressen om, at vi allerede ved folkeafstemningen den 2. juni i år tager stilling til tredje fase. Spekulationerne begrundes med de eksempler, Justitsministeriets eksperter har fundet i unionsteksten, der i henhold til den danske grundlov indebærer suverænitetsafgivelse, hvoraf de to vedrører ØMU's tredje fase. Det er der ikke noget om i bemærkningerne til hele denne traktat og til lovforslaget, hvad jeg finder uheldigt, for det er et meget centralt punkt i hele den danske stillingtagen, og det er helt klart, at man ikke vil kunne bruge Justitsministeriets papirer som argument for, at der ikke skal afholdes en ny folkeafstemning i 1996. Vor opfattelse er, at uanset om man ved den forestående folkeafstemning også tager stilling til suverænitet for ØMU's tredje fases vedkommende, skal vi have en folkeafstemning i 1996, for det afgørende for os er ikke de formelle bestemmelser, men om vi føler, at man kan tilgodese beskæftigelseshensynet.

Vi lægger derfor afgørende vægt på at få regeringens klare bekræftelse af dette i dag, ikke mindst da økonomiministeren flere gange har været ude med betragtninger om, at prisstabilitet er den sikreste vej til fuld beskæftigelse, altså en vis form for afstandtagen fra de betingelser, som regeringen ellers selv har været med til at fastlægge i det danske memorandum.

Derfor vil jeg bede økonomiministeren om at bekræfte, at Danmark har givet udtryk for den holdning, som også står i vores memorandum, og at det er den danske vurdering, at vi selvstændigt kan tage stilling i 1996 eller måske senere – hvis man ikke indfører tredje fase den 1. januar 1997 – til, om vi vil tilslutte os denne, og da ud fra, om beskæftigelseshensynet er ligeværdigt med prisstabiliteten, og om de politiske kræfter kan matche centralbankdirektøren.

Bjørn Westh (S):

Den aktive danske forhandlingsindsats ikke mindst under regeringskonferencerne om Den Politiske Union har givet resultater. Baggrunden for forhandlingsindsatsen var det memorandum, som blev udarbejdet ikke mindst på grund af et ønske fra Socialdemokratiet, og som bragte Danmark i front. Vi ville noget med det europæiske samarbejde; det indre markeds rene konkurrencesamfund skulle ikke have lov til at stå alene. Vi ville gerne have konkurrence, ikke på dårlige arbejdsvilkår, men på at producere gode varer til fornuftige priser på en måde, der hverken belaster menneskene eller naturen unødigt.

Det, vi nu skal tage stilling til, er, om forslaget til den nye traktat om Den Europæiske Union er bedre end den eksisterende Romtraktat med det indre marked, som er en realitet. Socialdemokratiet har hele vejen igennem lagt vægt på at få skabt en mere effektiv miljøpolitik og på at få minimumsregler om bl.a. arbejdsmarkedspolitiske spørgsmål, kaldet den sociale dimension. Forbedringer på disse to områder har været afgørende for Socialdemokratiet, og der er klare forbedringer.

Først miljøpolitikken. Miljøhensyn nævnes nu i målsætningen som et tværgående mål for hele Fællesskabets samarbejde. Miljøpolitikken skal tage sigte på et højt beskyttelsesniveau, der skal bygge på forsigtighedsprincippet, princippet om forebyggende indsats, prin-

[Bjørn Westh]

cippet om indgreb fortrinsvis ved kilden over for skader og endelig princippet om, at forureneren skal betale.

Hovedreglen for miljøpolitikken bliver, at den skal vedtages med kvalificeret flertal. Det er således ikke længere det langsomt sejrende skib i konvojen, der bestemmer farten for nye miljøtiltag. Flertalsregler gælder bl.a. for jord-, vand- og luftforurening samt affald. Der indføres en generel beskyttelsesklause, og som noget helt nyt bliver det fremover muligt at vedtage miljøafgifter samt f.eks. en freonafgift med et kvalificeret flertal, hvilket er et stort fremskridt.

Men typisk for den danske debat har nogle hæftet sig mere ved, at miljøafgifter af hovedsagelig fiskal karakter fortsat skal vedtages med enstemmighed, end ved den nye mulighed for at vedtage, jeg havde nær sagt rene miljøafgifter med et flertal. Der har også været rejst kritik af, at der fortsat skal være enstemmighed vedrørende valg af energikilder, det vil i praksis sige ved valg mellem kul, olie, gas og atomenergi. Bestemmelsen betyder bl.a., at man ikke kan påtvinges a-kraft, og det synes jeg er godt.

Det andet hovedområde, hvor Socialdemokratiet og fagbevægelsen i Europa ønskede fremskridt, var inden for arbejdsmarkedspolitikken, den sociale dimension. Det er et vanskeligt felt at bevæge sig ind på, fordi der er så forskelligartede systemer i de enkelte lande, men hovedhensynet, at konkurrencen ikke må udfolde sig som en konkurrence på dårlige arbejdsvilkår, har været afgørende for os. Når nogle af modstanderne taler om, at det er synd for den portugisiske syerske, at hendes arbejdsvilkår nu kan blive forbedret, for det vil øge hendes muligheder for arbejdsløshed, tager vi os til hovedet. Det er det mest gammeldags konservative synspunkt, man kan have, men modstanden imod det nye kommer også mere og mere fra de mest gammeldags højreorienterede side.

For os er det vigtigt, at konkurrencen som sagt ikke går på nedslidning af mennesker; altså skal syersken i Portugal have bedre arbejdsvilkår. Det bliver selvfølgelig en fordel for hende, men også en fordel for resten af syerskerne i Fællesskabet. For at opveje et eventuelt tab af konkurrencekraften i f.eks. Portugal overføres der betydelige midler gennem regionale fonde,

samhørighedsfonde og lign., således at Fællesskabet på en solidarisk måde forsøger at løse problemerne i de vanskeligt stillede dele af Fællesskabet.

Under den sociale dimension kan der med kvalificeret flertal vedtages minimumsbestemmelser om forbedring af arbejdsmiljøet for at beskytte arbejdstagernes sikkerhed og sundhed, arbejdsvilkår, information og høring af arbejdstagerne, lige muligheder for mænd og kvinder på arbejdsmarkedet, lige behandling i arbejdet samt erhvervmæssig integration af personer, der er udstødt af arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedets parter drages nu mere ind i arbejdet med udformning af minimumsreglerne, og de minimumsregler, der bliver enighed om, vil kunne gennemføres som overenskomst eller ved lov efter de enkelte landes tradition.

Modstanderne af Den Europæiske Union, i hvert fald dem på venstrefløj, skulle give sig til at fundere lidt over, hvorfor England ikke ønsker at være med. Det er ifølge Margaret Thatcher, fordi der her er tale om den rene, skinbarlige socialisme. Højrekrafterne vender sig mod Unionen i Danmark, Tyskland, Frankrig og England, fordi der tages sociale hensyn og miljøhensyn. Det er ikke længere kun den rene konkurrence, kræfternes frie spil, der vil herske, når og hvis den sociale dimension og den nye miljøpolitik indføres. Jeg kan i øvrigt oplyse, at Labour har meddelt, at hvis det vinder valget i England den 9. april, vil det omgående melde England ind i den sociale dimension.

Andre områder under søjle 1 kunne nævnes, men det tillader tiden ikke. Det drejer sig om fornuftige bestemmelser vedrørende kultur, hvor rimelig statsstøtte nu kan gives uanset de generelle bestemmelser imod statsstøtte, og det nævnes udtrykkeligt, at det er den kulturelle mangfoldighed, der skal styrkes. Det drejer sig om uddannelse, hvor samarbejdet skal foregå med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og for opbygning af uddannelserne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed. Det drejer sig om forskning og udvikling, forbrugerbeskyttelse m.m.

Med hensyn til institutionerne skal jeg nævne, at vi hilser med stor tilfredshed, at der nu indføres en ombudsmandsinstitution efter dansk model. Der sker også visse fremskridt

[Bjørn Westh]

med hensyn til øget parlamentarisk kontrol med Kommissionen og forvaltningen af EF's regler generelt, men der mangler desværre noget afgørende, nemlig bestemmelser om offentlighed i forvaltningen. Det er kun blevet til, at Kommissionen skal give en redegørelse næste år om problemet, og det er skuffende, så her må vi en anden gang skubbe lidt mere på. Socialdemokratiet havde også gerne set bestemmelser, der sikrede, at der blev større åbenhed om ministerrådenes drøftelser, f.eks. ved, at nogle af ministermøderne holdtes for åbne døre, og her bør Danmark som det første formandsland under den nye traktat tage et initiativ. Åbenhed vil være et afgørende punkt for Socialdemokratiet, næste gang traktaten skal ændres.

Søjle 2 og 3, som det nu hedder, drejer sig om henholdsvis udenrigs- og sikkerhedspolitisk samarbejde og bestemmelser om retlige og indre anliggender. I begge søjler er der tale om landesamarbejde, der foregår gennem enstemmige vedtagelser. Der er i traktaten bestemmelser, der muliggør, at nogle af emnerne, f.eks. asyl, immigrationspolitik, bekæmpelse af narkotikamisbrug, international svig, kan overføres fra søjle 3 til søjle 1. Socialdemokratiet vil, hvis en sådan overførsel ønskes, kræve, at den sker i henhold til grundlovens bestemmelser.

Om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik dette:

I en ny tid for Europa efter Berlinmurens fald og efter, at de hæslige kommunistiske diktaturstater er forsvundet, er det naturligt, at lande, der har et tæt økonomisk samarbejde, også drøfter den udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation under respekt af den forskelligartede sikkerhedspolitiske forankring, men det er også naturligt og ønskeligt, at der skabes fora, hvor alle europæiske lande kan komme til orde og samarbejde.

Det er afgørende for Socialdemokratiet, at samarbejdet fortsat foregår som et landesamarbejde og under enstemmighed. I parentes skal anføres, at vi ikke har indvendinger imod, at det med enstemmighed kan besluttes at lade konkrete, praktiske spørgsmål afgøre af et kvalificeret flertal, men det er også afgørende for Socialdemokratiet, at der ved vedtagelsen af den nye traktat ikke tages skridt til en militær union med EF-militær. Formuleringen i artikel

J.4 om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, der omfatter spørgsmål om udformning på lang sigt af en fælles forsvarspolitik, som med tiden vil kunne føre til et fælles forsvar, er ikke en formulering, der har vokset i Socialdemokratiets have, men vi har accepteret den, fordi den ikke binder os.

Vi finder det afgørende, at disse spørgsmål drøftes i en meget bredere kreds end de 12 lande, og vi ser derfor meget gerne Sverige, Østrig, Finland og helst også Norge som medlemmer, inden diskussioner på regeringskonferenceniveau genoptages og videreføres. Vi sigter på en fælles europæisk sikkerhedsordning i samarbejde med vore nordamerikanske partnere i NATO og med alle europæiske demokratier.

På et tidspunkt, hvor EF åbner sig mod alle demokratiske lande i Europa, og hvor Sverige og Østrig og formentlig også Finland og muligvis Norge søger medlemskab, ville det være underligt, hvis Danmark begyndte at blive tøvende over for et tættere europæisk samarbejde om alle de problemer, der løses bedst i fællesskab. Vi er medlemmer af EF, praktisk taget ingen taler om udmeldelse af EF, og de nye traktatforslag gør EF bedre. Socialdemokratiet siger ja til et bedre EF i et åbent Europa.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg skal kun stille ét spørgsmål til Socialdemokratiets ordfører, hr. Bjørn Westh, her ved starten af debatten, og det er affødt af betragtningerne fra hr. Bjørn Westh om, at Labour, hvis det kommer til magten, vil sørge for, at England kommer ind i den sociale dimension som et fuldgyldigt medlem.

Jeg er enig med hr. Bjørn Westh i, at det ville være et fremskridt i forhold til dagens situation. Jeg vil bare bede hr. Bjørn Westh bekræfte, at hvis det sker – og både Socialdemokratiet og SF håber, at man slipper af med et højreorienteret styre i England – skal traktaten genforhandles. Det er vigtigt for den danske debat, for der har været nogle, der har benægtet, at traktaten skulle genforhandles, og derfor vil jeg gerne bede hr. Bjørn Westh bekræfte, at der naturligvis må blive tale om en genforhandling.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Den 4. december kritiserede hr. Svend Auken kraftigt udformningen af miljøkapitlet i unionstraktaten. Han betegnede faktisk miljøkapitlet som uacceptabelt.

Ritzau citerer hr. Svend Auken for at have sagt:

»Socialdemokratiet kan ikke sige ja til en EF-traktat, hvor der ikke gives adgang til flertalsafstemning på miljøområdet.« Ritzau oplyser yderligere, at hr. Svend Auken stærkt beklagede, at der kræves enstemmighed på en lang række vigtige områder, f.eks. med hensyn til energi og alle former for miljøafgifter.

Er der virkelig sket så stor en ændring siden hr. Svend Aukens udtalelse den 4. december, at Socialdemokratiet føler grund til acceptere miljøafsnittene i den nuværende traktat, eller sidder der et eller andet sted i socialdemokratiske miljøhjerter en nagende tvivl om, hvorvidt man har slugt noget, som man ikke burde sluge?

Er det karakteristisk for holdningen, at jeg ikke synes at se nogle af Socialdemokratiets stærke miljøfolk til stede under debatten?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg vil garantere hr. Bjørn Westh, at jeg ikke vil komme med den slags lave bemærkninger om partiets situation, men jeg vil stille et direkte spørgsmål.

Når hr. Bjørn Westh priser miljøafsnittet så højt og samtidig siger, hvor dejligt det er, at vi nu kan få nye EF-skatter på miljøafdelingen, så vi kan få CO₂-afgifter og andre afgifter, synes jeg, det bør gentages fra denne talerstol, at Socialdemokratiet altså ser EF-unionen som en mulighed for at trække nye skatter ned over den danske befolkning. Jeg synes, det er en ganske interessant konstatering.

Når hr. Bjørn Westh videre taler om den sociale dimension, er det også interessant at måtte konstatere, at Socialdemokratiet i Danmark tænker mere på den portugisiske syerske end på, hvordan overenskomsterne stadig kan bevare deres frivillighed i Danmark. Jeg ville dog have ønsket, at Socialdemokratiet havde bevarer roen og havde set på de danske muligheder frem for de portugisiske i denne sag.

Når hr. Bjørn Westh siger, at vi skal tage op til overvejelse, om der er noget, der skal føres

fra søjle 2 til søjle 1 – jeg er nødt til at gøre det kort her og nøjes med søjlebetegnelserne – må jeg sige, at man altså må kigge i det udmærkede notat fra Justitsministeriet, som vi diskuterede før, og hvor det helt klart og tydeligt står, at det kan lade sig gøre med kvalificeret flertal, hvis vi har sagt ja til EF-unionen.

Det er en meget væsentlig grund til, at Fremskridtspartiet ikke vil være med til at give carte blanche til et tilfældigt flertal i Europa.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Først til hr. Gade. Jeg er glad for, at hr. Gade mener, at EF kan formulere fornuftige regler, som det er vigtigt at så mange lande som muligt er med i. Vi er glade for, at i hvert fald 11 lande nu er med i den sociale dimension. Vi håber også, at Labour vinder, så England kan melde sig ind.

Det var England, der ønskede at få en undtagelse, og Englands konservative regering fik sit ønske opfyldt. Hvis England, inden traktaten træder i kraft, siger, at det ikke ønsker at benytte sig af den undtagelse, er der ikke noget at genforhandle; så melder de sig bare ind i det, der gælder for alle de andre lande.

Til hr. Glønborg vil jeg gerne sige, at de udtalelser, som hr. Glønborg refererer, er meget forældede. Det var på det tidspunkt, at der blev sagt, at der ville blive indført undtagelsesregler, så man ikke kunne indføre kvalitetskrav ved kvalificeret afstemning for emissioner, for vandledning osv. Det var derfor, at jeg i min tale understregede, at der er kvalificeret flertal, hvis man skal fastsætte krav om luftforurening, jordforurening, vandforurening osv. Så det er tilbage i historien, hr. Glønborg har hentet sit citat, der derfor ikke er relevant i den diskussion, vi har i dag.

Fru Annette Just har ret i, at jeg synes, det er en fordel, at der kan pålægges miljøafgifter, for det hjælper på miljøet, at man kan styre en adfærd. Vi kan desværre ikke som minimum vedtage dem med de mange penge i, men jeg så gerne, at miljøafgifter kunne afløse noget af indkomstskattens byrde på de enkelte borgere. Vi ser det ikke som noget problem, for vi tror, at miljøafgift er en markedsøkonomisk god måde at påvirke miljøpolitikken på.

Der er fuld frihed til at indgå overenskomster, men det er en fordel for den danske arbej-

[Bjørn Westh]

der, at man ikke skal konkurrere med arbejdsre steder i Europa, der har meget dårlige arbejdsvilkår, hvorfor deres arbejdsgivere har lave udgifter. I det omfang de får bedre arbejdsvilkår dernede, får deres arbejdsgivere selvfølgelig også flere udgifter, og alt andet lige er det i hvert fald ikke til skade for den danske arbejder. Vi vil gerne have et fundament.

Med hensyn til overførsel fra søjle 3 til 1 sagde jeg udtrykkeligt i min tale, at Socialdemokratiet mener, at den mulighed, traktaten åbner for, at overførsel fra søjle 3, det retlige og indre samarbejde, til søjle 1 kan ske efter de enkelte landes måde at ratificere den slags på, betyder, at det i dette tilfælde skal ske efter grundlovens § 19, og vi vil have fastslået i betænkningen, at det er vores forudsætning for sådanne overførsler.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det er hr. Bjørn Wesths betragtninger om Englands undtagelse, der forundrer mig, og jeg har kigget på undtagelsen, der fylder en 2, 3, 4 sider og er en del af traktaten. Hvorfor ikke sige helt åbent – det er da også godt for den danske debat – at hvis Labour vinder valget i England, vil England komme i en situation, hvor det vil bede om en genforhandling? Det er en genforhandling. Det står på side 100 i en protokol, og det skal da ikke stå i en protokol, hvis det er en del af traktaten. Der er adskillige sider og paragraffer, der så skal laves om, og hvis det ikke er en genforhandling, ved jeg ikke, hvad genforhandling er.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Hr. Gade og andre benytter sig af alle mulige krumspring for at fremstille det, som om det er muligt at få dette genforhandlet. Det er ganske interessant at opleve hr. Gade gøre alle de krumspring, for hvad er det, hr. Gade prøver at sige? Det er, at man ikke skal være bange for at stemme nej, for man risikerer ikke at glide ud af Fællesskabet, og det er pudsigt at høre fra hr. Gade, der i årevis har arbejdet på at få Danmark ud af Fællesskabet. Det viser falskheden i den argumentation, vi her er udsat for.

Det, der konkret er tale om, er, at den sociale dimension ikke kunne komme med i traktaten, fordi alle 12 lande ikke var med. Derfor optræder den som en protokol, som er et led i

traktatkomplekset, tiltrådt af 11 lande. Hvis England på et tidspunkt skifter mening og ønsker at gå med, sker der det, at England med applaus fra alle de 11 andre lande blot meddeler, at det nu også ønsker at tiltræde den pågældende protokol. Det er ikke genforhandling. Genforhandling ville være, hvis England sagde: Vi vil måske gerne med, hvis vi kan forhandle det en gang til og se, om det ikke kan laves om, og i så fald ville England få nøjagtig den samme besked, som andre, der vil genforhandle dette kompleks, vil få. Det er en så fint afstemt aftale imellem utrolig mange hensyn i mange lande, at den ikke kan genforhandles. Så dette, at England forhåbentlig en dag siger, at det gerne vil være med i protokollen, at det gerne vil være med i den sociale dimension, vil bare betyde, at det tilslutter sig protokollen uden genforhandling og uden ændringer.

Dette er sandheden, men det er interessant at få afsløret hr. Gades forsøg på at kaste splid og usikkerhed ind i diskussionen om, hvad risikoen er ved at sige nej.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg tror ikke, hr. Bjørn Westh fik fat i datoen for mit citat. Det var faktisk fra den 4. december 1991, så det er ikke langt tilbage i historien; det var trods alt lige før man blev færdig, og citatet fra hr. Svend Auken var en beklagelse af, at man krævede enstemmighed med hensyn til energi og alle former for miljøafgifter. Nu kan jeg ikke hele EF-forhandlingsforløbet i detaljer, men jeg vil da godt spørge: Skete der virkelig så meget efter den 4. december 1991, at der for Socialdemokraterne var grund til at blive virkelig glad for dette, eller er der en lille nagende tvivl tilbage?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg tager ordet i anledning af hr. Bjørn Wesths svar om, at vi stadig havde mulighed for at lave vores egne danske overenskomster. Ja, det er korrekt, men alt, hvad der falder ind under områder, der kan bestemmes af EF, kan vi jo lige så godt lade være med at tage med i overenskomsterne, og det vil sige hviletid, det vil sige, hvor mange timer man må arbejde om natten, det vil sige barselorlov, og det vil sige

[Annette Just]

en masse andre ting. Så snart det bliver et EF-direktiv – og det ved hr. Bjørn Westh lige så godt som jeg – er det lov, der gælder over den danske lov, og altså ikke noget, der overhovedet kan gøres til genstand for overenskomstforhandlinger på det tidspunkt; hvortil kommer, at det så gælder for alle, hvad enten de har overenskomst eller ej, og hvad enten de står i fagforening eller ej. I den forbindelse kan jeg måske bedre forstå at hr. Bjørn Westh som fagforeningsrepræsentant på sin vis ved at være socialdemokrat jo står og siger: Jamen det er fint, for alle burde være i fagforening. Men det bør også komme ud til hele Danmarks befolkning, at det altså er det, der ligger til grund for det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg er fantastisk glad for hr. Gades spørgsmål, for det viser jo, hvor god den sociale dimension ville være. Det er vel nok skønt, at vi får den, og vi skal prøve at opnå, at alle kan komme med, og England er velkomment til at melde sig ind; der skal ikke ændres et ord for det; man skal bare sige, at man gerne vil være med, så kan vi lave om på afstemningsreglerne, som de er i øvrigt i traktaten. Men jeg vil altså gerne sige tak til hr. Gade for den store interesse for og glæde over de bestemmelser, der kommer i den sociale dimension; det mener vi også er et virkeligt fremskridt.

Til hr. Glønborg vil jeg gerne sige, at den 4. december er historisk i forhold til det, der blev aftalt, og det, hr. Svend Auken fik fortalt af en journalist i Brüssel, var, at der ikke ville blive flertalsregler for krav med hensyn til udledning af f.eks. vand, røgdudslip osv. Men på mødet i Maastricht blev det altså besluttet, at der skal være flertalsafgørelser i disse spørgsmål, og det blev besluttet, at der kan indføres miljøafgifter. Jeg vil gerne fastslå, at det, vi diskuterer i dag, er det, der blev aftalt i Maastricht, og ikke det, der gik forud, og derfor betegner jeg det, der gik forud for de endelige forhandlinger, som historie.

Til fru Annette Just vil jeg sige, at det, der er tale om, er minimumsbestemmelser, og jeg er helt dødsikker på, at den danske fagbevægelse vil prøve at få nogle bedre regler end minimumsreglerne, men jeg tror, man er meget tilfreds med, at man har et fundament at bygge

nogle endnu bedre aftaler op på. Jeg tror, det er en styrke at have et godt fundament, også hvis vi i Europa i stedet for at konkurrere på nedslidning af mennesker og dårlige arbejdsvilkår for arbejdstagerne skal konkurrere på at lave nogle gode varer.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg synes, det var en noget usikker udenrigsminister, der var på talerstolen før og talte om ... (*Munterhed*). ... jamen det synes jeg det var. Udenrigsministeren plejer at være så sikker, men her havde han behov for at tale om, at SF ville så splid og spekulere i usikkerhed og sådan noget. Sådan set er det eneste, SF har bedt om, at få sikkerhed på et punkt, hvor udenrigsministeren svarer udenom, for udenrigsministeren siger, at England bare kan tilslutte sig protokollen, så er alle med i protokollen.

Jamen så vil jeg tale til udenrigsministerens ordenssans. Synes udenrigsministeren, der er orden i en traktat, hvor nogle bestemmelser, der har med arbejdsmiljø at gøre, og spørgsmål, som også diskuteres under den sociale dimension, står ét sted i den gamle traktat og man så har nogle aftaler, som er udformet, fordi ikke alle lande var med, et andet sted i en protokol, og som man så lader stå dér, når alle lande kommer med? Jeg taler bare til udenrigsministerens ordenssans.

Nej, sagen er, at der selvfølgelig bliver en genforhandling; man går i gang med at strikke den traktat sammen på en ny måde, så den afspejler den politiske realitet. Sådan vil det naturligvis blive, men det får vi jo at se, når statsministerens venner bliver vippet af pinden i England.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Nu prøver hr. Gade at appellere til min ordenssans. Det takker jeg for, og det skal ikke ske forgæves, for jeg må give hr. Gade fuldstændig ret: Det er en uordentlig måde, dette problem er blevet løst på, men det var den eneste måde, det kunne klares på. Den ordentlige måde havde naturligvis været, at den sociale dimension stod i selve traktaten sammen med alt det andet. Nu står det altså i alt det, der er hægtet på, som aftale om social- og arbejdsmarkedspolitikken indgået mellem Det Euro-

[Udenrigsministeren]

pæiske Fællesskabs medlemsstater med undtagelse af Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland. Altså: 11 laver en aftale, som så bliver hægtet på traktaten. Det er ikke særlig ordentligt, men det var den eneste måde, hvorpå det lykkedes for os under de meget vanskelige forhandlinger – for øvrigt i en sen natte-time, kan jeg hilse fra statsministeren og mig selv at sige – hvor det skulle på plads.

Så skete der imidlertid noget interessant, nemlig at man sagde: Et enkelt medlemsland kan ikke få lov til at bremse de elleve andre medlemslandes ønsker om fremskridt i det europæiske samarbejde. Det lå der et interessant budskab i; så ved siden af det, vi kan kalde uordentlighed, fordi det nu står et andet sted, ligger der det budskab også til andre lande, at ét enkelt land ikke kan komme til at bremse for de elleve andre landes ønske om at foretage fremskridt. Deri ligger jo også et signal til dem, der måtte have fuldstændig urealistiske tanker som hr. Gade og hans parti om, at man da bare kan komme og bede om en genforhandling. Der bliver ikke tale om genforhandling. Der bliver i givet fald tale om, at 11 andre så vil sige: Fint, så laver vi en aftale imellem 11, så kan I andre få lov til at sidde og surmule.

Nej, det, der vil ske en skønne dag – og det tror jeg vil ske, uanset hvem der vinder valget i Storbritannien – er, at den britiske regering vil komme og sige: Efter nøje overvejelse vil vi også gerne være med i den aftale. Og vi andre siger så: Top. Det, der derpå vil ske, er, at overskriften ændres: Nu er det ikke længere 11, nu er det 12. Og jeg tror, det kommer til at ske inden årets udgang.

Hvad er en genforhandling? En genforhandling er den situation, at man går ind i selve indholdet af en aftale og siger: Skal vi lave om på det? Hvad det angår, må hr. Gade altså tro mig på mit ord: Det bliver ikke lavet om, når briterne på et tidspunkt kommer og vil med, og det andet bliver heller ikke lavet om, hvis et enkelt land kommer og siger: Vi vil gerne snakke om dette her en gang til. Deri ligger nemlig svaret på situationen; det ligger i den uorden, hr. Gade korrekt beskriver som en uorden – en uorden, der samtidig er en klar besked om, at ingen enkelt nation kan bremse fremskridtet. Og heldigvis for det.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det er i en vis forstand forstemmende at høre ministeren tale om, hvordan et lille land som Danmark ikke har nogen muligheder overhovedet for at få en snak med de andre lande, hvis det bliver et nej her i Danmark. Jeg tror, det er en forkert vurdering. Hvis det bliver et nej her i Danmark, er det udtryk for, at den danske befolkning ikke ønsker den udvikling, som er skitseret i Maastrichttraktaten. Jeg kan da ikke forestille mig andet, end at gamle demokratiske lande vil have respekt for, at der kan opstå et misforhold mellem en regering og en befolkning, og vil mene, at det i givet fald må være befolkningens vilje, der, om jeg så må sige, skal være gældende. Og jeg kan ikke forestille mig, at den omstændighed, at den danske befolkning vil sige nej til denne udvikling, skulle få den konsekvens, at en genforhandling er helt umulig.

Dertil kommer, at der er en forskel, når det gælder den sociale dimension og ændringerne i Romtraktaten. Ændringer i Romtraktaten kræver enstemmighed. Hvis Danmark ikke siger ja til Maastrichttraktaten og der ikke bliver genforhandling, vil der opstå en meget kompliceret situation, hvis de andre går videre med hensyn til ændringer i Romtraktaten, for den gamle Romtraktat vil stadig væk formelt juridisk være gældende. Det vil være en meget kompliceret sag for de andre lande bare at gå videre på de enkelte områder inden for Romtraktaten. Hvorfor vil de andre lande ikke se sådan på det? Danmark kommer og siger til de andre lande: Der er ting her, vi godt kan acceptere, der er ting, vi ikke kan acceptere, og der er ting, vi gerne vil have ændret. Hvorfor kan vi ikke få en fornuftig snak med de andre lande om det? Det nægter jeg simpelt hen at tro på i og med, at der jo er tale om – det siger i hvert fald regeringen – et demokratisk fællesskab, i og med, at der trods alt er tale om demokratiske lande, der forhandler med hinanden, og at man derfor må have respekt for, hvad et befolkningsflertal siger.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg gør opmærksom på, at taletiden for korte bemærkninger er to minutter.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det er fuldstændig misvisende at fremstille

[Udenrigsministeren]

det, som om et lille land ikke har indflydelse. Jeg skal love for, at Danmark har haft indflydelse under forhandlingerne, hvad bl.a. hr. Bjørn Westh har peget på. Vi har virkelig haft indflydelse på det resultat, der nu foreligger.

Det er nu, de enkelte lande skal tage stilling til det, og jeg er nødt til at sige, at det er resultatet, man tager stilling til: ja eller nej. Man kan ikke forvente, at de elleve andre vil genåbne forhandlingerne, fordi der er ét land, der siger: Beklager, vi kan alligevel ikke stå ved det, vi aftalte. Hr. Holger K. Nielsen har fuldstændig ret i, at det bliver en kompliceret situation, men vi har jo netop set, hvad der sker, i det tilfælde, som startede denne diskussion, tilfældet Storbritannien og den sociale dimension. Der sker det, at elleve andre lande siger: Jamen så laver vi nu en aftale mellem elleve om at holde fast på det, vi blev enige om, og så respekterer man dermed fuldt ud det enkelte lands ret til at sige nej. Vi har ret til at sige nej, men vi skal gøre os konsekvenserne klart, og konsekvenserne er, at vi så kan blive siddende alene tilbage i det, der var det gamle EF, den gamle Romtraktat. Så kan vi sidde alene på det sidespor og sige: Der er ingen, der kan smide os ud her. Det er der heller ingen der vil drømme om; de andre går bare ind i noget andet uden os. Det må vi gøre os klart.

Men i øvrigt – for at vende tilbage til det med indflydelsen – har vi fået indflydelse på så mange forhold, at der er rigeligt med gode grunde til at argumentere for et ja. Vi behøver såmænd ikke at bruge så megen tid på at diskutere konsekvenserne af et nej.

Derfor vil jeg foreslå, at vi nu vender kræfterne her i debatten mod alle de positive ting. Vi skal bare ikke hoppe på den limpind, som SF forsøger at holde frem, nemlig at vi bare kan tvinge alle de andre til at genforhandle. Forhandlingerne er afsluttet. Nu er det resultatet, der skal tages stilling til.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg må give udenrigsministeren ret: Forhandlingerne er slut. Og udenrigsministeren har også helt ret, når han påpeger, at England har sat sig uden for den sociale dimension, og at det derfor er lagt over i en protokol. Forhandlingerne er altså slut, og det, vi skal tale om nu, er ikke, om vi skal have en ekstra pro-

tokol om sommerhuse, om social dimension eller andet – jeg er med på, at Danmark har fået den meget fine protokol om sommerhuse – det, vi skal tage stilling til, er, om vi skal deltage i udvidelsen af EF til en EF-union.

Men så står udenrigsministeren minsandten her på talerstolen og siger, at vi ikke skal stole på Romtraktaten. Det, vi har sagt ja til i 1972, og det, vi sagde ja til i 1986, skal vi bare sige nå ja til, men vi skal ikke stole på det, der reelt står! Der står – og det ved udenrigsministeren lige så godt som jeg og resten i denne sal – at man kun kan ændre i traktaten ved enstemighed. Men udenrigsministeren står alligevel og påpeger, at hvis vi ikke er enige, vil de bare køre videre; der kan ikke komme flere forhandlinger om det, vi kan ikke få lavet en ekstra protokol. Nej, og derfor bliver der ikke nogen union, hvis vi siger nej, og det må udenrigsministeren altså også til at forstå og erkende udadtil.

Gade (SF):

Jeg vil gerne takke udenrigsministeren for svaret. Udenrigsministerens indrømmelse af, at det var sjusket, og at det nok ikke rigtig hang sammen – sådan forstod jeg udenrigsministerens svar – er nok det tætteste, vi her inden den 2. juni kommer en indrømmelse fra udenrigsministerens side af, at der kan blive tale om genforhandlinger.

Jeg har da fuld forståelse for, at udenrigsministeren har svært ved at få det sagt, for det er jo udenrigsministeren, der har forhandlet, og hvis der er et flertal af befolkningen, der siger nej, er det klart, at det også må berøre udenrigsministeren, at et flertal af befolkningen ikke synes, at det, udenrigsministeren fik forhandlet hjem, var tilfredsstillende. Det er jo realiteten. Derfor forstår jeg godt udenrigsministerens problemer, og jeg er glad for, at udenrigsministeren i hvert fald kommer os så meget i møde, at han indrømmer, at det så sjusket ud.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne takke udenrigsministeren for det meget klare svar. Jeg synes, det er rart, at vi her i Folketinget i dag kan få klar besked om, at alle drømmene om alternativer og om, at vi nu bare kan drage ned og styre resten af EF-landene efter den 3. juni, hvis nu Danmark skulle finde på at sige nej, er luftkasteller.

[Duetoff]

Jeg har – og det har udenrigsministeren sikkert også – allerede været en del til EF-debat rundt omkring. Og det er modstandernes flotte udspil hele tiden, at alt dette her ikke betyder noget, fordi vi jo bare kan gøre sådan og sådan.

I den forbindelse undrede det mig meget, at hr. Holger K. Nielsen kan stille sig op her og sige, at det ikke vil være demokratisk, hvis de elleve andre lande ikke lytter til os. Jeg vil vende det om og sige: Vil det være demokratisk, hvis 5 millioner danskere skulle rende rundt med 295 millioner andre europæere?

Er det ikke rimeligt at sige: Der har været et forhandlingsforløb, vi har været med i nogle forhandlinger, vi har fået indrømmelser, vi har været med i det aktive spil, og derefter foreligger der et resultat, som vi kan sige ja eller nej til. Så skal Danmark ikke komme løbende bagefter og sige: Åh, for resten, vi skal lige have lidt særbehandling, for vi var godt nok med i forhandlingerne, og vi sagde også godt nok ja, efter at vi havde fået nogle indrømmelser, men vi vil nu alligevel gerne lige have lidt mere. Det føler jeg ville være udemokratisk.

Så vidt jeg ved, er der ingen af de øvrige EF-lande, der vil anfægte vores ret til at sige nej. De vil heller ikke anfægte vores ret til at stille os udenfor og sige, at vi sidder i det gode gamle EF. Men vi kan heller ikke anfægte deres ret til som elleve andre lande at køre videre til noget mere integreret. Og så kan vi godt sidde ovre i hjørnet med et lille flag og sige, at vi stadig væk er med i EF, men sandheden er, at beslutningerne vil blive truffet blandt de elleve lande, der er i Unionen, og det er dér, indflydelsen vil ligge. Det afføder selvfølgelig diskussionen, om Danmark er nødt til at følge det eller ikke nødt til at følge det. Og i den forbindelse tror vi, at vi under alle omstændigheder er nødt til at følge de beslutninger, de elleve andre træffer, fordi vi er så afhængige af dem. Og dermed vil vi være sat uden for indflydelse på noget, der kommer til at betyde meget for os.

Jeg forstår overhovedet ikke SF's demokratidebat her. Jeg synes nærmere, at SF taler for en vetoret til 5 millioner mennesker, der ikke er rimelig.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Et afgørende punkt, hvis der skulle være genforhandling, ville jo være, hvad det er, Danmark ønsker ændret. Er det det, Fremskridtspartiet argumenterer for, der skal ændres – altså at der skal skæres ned i den sociale dimension – eller er det SF's ønsker om, at der laves noget andet inden for miljøpolitikken? Hvad er det egentlig, der skal defineres? Vi er jo i den situation, at det er det yderste højre og det yderste venstre, der er imod. Det er jo ikke et fælles værdigrundlag, de går imod på, og hvad var det så egentlig, man skulle genforhandle?

Jeg er helt sikker på, at de andre lande respekterer en beslutning, der er taget demokratisk i Danmark. Jeg er også helt sikker på, at det vil være vanskeligt for dem at ændre det, de har gjort. Endelig er jeg også helt sikker på, at det vil være vanskeligt for de lande ikke at få de fremskridt, de havde ønsket at få. De kan godt lave et samarbejde ved siden af Romtraktaten, f.eks. er EMS-samarbejdet mig bekendt i dag uden for Romtraktaten. Det var i øvrigt noget, Frankrig og Tyskland ønskede at holde uden for traktaten, så de små lande ikke kunne blande sig så meget. Det er en af grundene til, at det vil være til fordel for os at få det økonomiske og monetære ind i traktaten, for så får vi en legal ret til at blande os i den diskussion.

Men konsekvensen ville være, at de andre lande ville finde ud af, hvordan de kunne få løst de problemer, de gerne vil have løst, og så ville vi stå uden for beslutningerne, men mærke den fulde virkning af de beslutninger, de andre ville tage, uden at have indflydelse på det.

Den næste konsekvens ville være, at de, hvis vi kom og sagde, at vi ville genforhandle, ville sige: Jamen I har jo fået opfyldt en lang række af jeres ønsker. Er I sikre på, hvad det er, I ønsker yderligere? Er det Fremskridtspartiets eller er det SF's ønsker? Og hvis det blev godtaget, ville I så kunne godkende det derhjemme? Hvilken garanti kan hr. Holger K. Nielsen give for, at det bliver vedtaget, hvis der har været den genforhandling?

Jeg er bange for, at et nej ville give os virkningerne, men sætte os uden for indflydelse, fordi der ville blive lyttet mindre til den danske røst fremover.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Fordi et svar er klart, behøver det jo ikke at være rigtigt, og jeg synes aldeles ikke, udenrigsministerens svar var spor rigtigt.

Hvad angår genforhandling, var det jo meget nærliggende, da oppositionen i høj grad drejer sig om ØMU – Den Økonomiske og Monetære Union – så at sige: Vi stryger den! Og så kunne man for min skyld stort set holde sig til det danske memorandum, som det er, for sagen er jo nemlig den, at det har man ikke fået opfyldt.

Jeg synes, det er ganske interessant, når nu vi har denne diskussion om det engelske særstandpunkt, der er ført til protokols, at man kun et eneste sted i det danske memorandum bruger et stærkt ord, idet man nemlig siger: »Danmark afviser . . .« Det, vi afviser, er et militærpolitisk samarbejde i EF. Det har regeringen sagt ja til under forhandlingerne; det står i Maastrichttraktaten. Man er altså gået stik imod sit eget memorandum.

Jeg kan kritisere premierminister Major for hans politiske synspunkter, men jeg vil ikke frakende ham, at han har mod til at slås for sine principper. Hvis man fra dansk side havde haft mod til at slås for sine principper, havde det militære samarbejde stået i en protokol for sig selv – og Danmark udenfor. Det havde været det konsekvente. Det gjorde man ikke, man kapitulerede.

Det næste, jeg vil sige, er, at jeg synes, udenrigsministeren og andre skal holde op med at antyde, at vore EF-partnere er sindet at begå traktatbrud. Jeg kan sige meget kritisk om dem, men det tror jeg ikke om dem. Og det fremgår højt og tydeligt af traktaten, at ændringer i den forudsætter, at alle er enige. Det vil sige, at er der én eller to, der ikke er enige, kan der ikke foretages ændringer i den. Det vil sige, at et dansk nej vil betyde, at Maastrichttraktaten falder væk, den er forsvundet, der skal forhandles forfra både i EF-kredsen og givetvis også i særforhandlinger mellem nogle inden for EF-kredsen, det skal jeg slet ikke udelukke. Men den traktatmæssige konsekvens er altså, at der skal forhandles forfra, og jeg synes, man skulle holde op med at antyde, at Tyskland, Frankrig, England osv. vil begå åbenlyst traktatbrud. Det tror jeg ikke om dem.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Ja, broen gungrer endnu, efter at hr. Gert Petersen har trampet hen over den. Det er et vidunderligt billede, at Danmark skal dirigere de elleve andre. Hør, hvor vi gungrer, ikke sandt?

Jeg vil gerne gøre hr. Gert Petersen opmærksom på, at jeg ikke har beskyldt de elleve andre for at ville begå traktatbrud. For hr. Gert Petersen og hr. Holger K. Nielsen og hr. Gade har jo ganske ret i, at der skal enstemmighed til at ændre den Romtraktat, som de herrer tidligere har bekæmpet så kraftigt, men som de jo nu nærmest besværgende klamrer sig til – interessant nyorientering for øvrigt.

Nej, det, der vil ske, er følgende: Hvis et land siger: »Nej, vi vil ikke være med til Maastrichttraktaten«, vil Maastrichttraktaten selvfølgelig ikke komme til at erstatte det nuværende traktatgrundlag for EF-samarbejdet – det kan jo ikke ske – men de elleve andre vil sige præcis på samme måde, som man sagde i det med den sociale dimension: Så laver vi 11 en aftale, som vi kan kalde noget andet. Man kan kalde det lige, hvad man vil. Og så kan det ene land, der stadig bliver siddende tilbage i Romtraktaten, blive siddende helt alene tilbage. De andre vil ikke komme til møderne, man kan sidde og sige: Jamen vi er jo ikke smidt ud, og Romtraktaten er ikke ændret, den er ikke ophævet. Vi sidder bare alene tilbage, mens de elleve andre har lavet noget nyt.

Det var præcis det, der skete, da England ikke ville være med til den sociale dimension. Man lavede en anden aftale, der – uordentligt, bevares – blev knyttet til aftalekomplekset. Sådan vil det også ske, hvis et land siger, det ikke vil være med. For som jeg sagde før: et enkelt land kan ikke få lov til at standse fremskridtet frem imod et stærkere europæisk samarbejde for at løse de store problemer, vi står over for – og heldigvis for det!

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Der har efterhånden været en temmelig lang debat om, hvad der vil ske, hvis og når det bliver et nej den 2. juni. Man vil bemærke efter denne debat, at det faktisk ikke er modstanderpartierne mod EF-unionen, der sætter Danmark uden for indflydelse, som gør Danmark til et lille land, der ikke har spor at skulle have

[Pia Kjærsgaard]

sagt. Det er regeringspartierne og til en vis grad Socialdemokratiet – ikke så bastant, som udenrigsministeren har sagt det – men det er de partier, som er tilhængere af EF-unionen, der siger, at medmindre vi truer den danske befolkning til at sige ja, har Danmark intet at skulle have sagt. Det synes jeg er utrolig uklogt af regeringspartierne – ikke så meget ud fra mit synspunkt, for jeg synes naturligvis, det skal være, og tror, at det bliver et nej den 2. juni, men ud fra et demokratisk synspunkt.

Udenrigsministeren sagde også, at man hellere måtte argumentere for, hvorfor man skulle stemme ja, men det har vi ikke hørt ret meget til endnu, må jeg så sige til udenrigsministeren. Det, som udenrigsministeren har gjort i dag, og som statsministeren gjorde for et stykke tid siden, var at lave skræmmekampagne, male fanden på væggen og sige: Medmindre det bliver sådan, sker der dét. Det er jeg meget uenig i, og det viser sig jo også, at der sker et sundt oprør i den danske befolkning, hvis man siger den slags.

Jeg vil gerne spørge udenrigsministeren: Når man nu maler denne skræmmekampagne på væggen og fortæller om alle de fortrædeligheder, hvis den danske befolkning ikke gør, som flertallet herinde i Folketinget vil have at den skal gøre, hvorfor i al verden har man så lagt det ud til folkeafstemning? Det er så sandelig ikke nogen særlig demokratisk måde, man bruger en demokratisk folkeafstemning på herinde i Folketinget.

Jeg synes, det er for dårligt, at man lægger et spørgsmål ud til folkeafstemning og så truer i stedet for at ride de goder op, som man åbenbart mener inden for regeringen og Socialdemokratiet at der er. Det mener vi ikke i Fremskridtspartiet, men vi bruger faktisk tiden til at argumentere imod, til at gøre det klart, hvorfor vi synes, at det er forkert, og forklare årsagerne til, at vi ikke skal gå ind i EF-unionen.

Regeringen og Socialdemokratiet skræmmer i stedet for.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg tror, det vil fremme debatten, hvis jeg korter antallet af korte bemærkninger ned, og går videre til ordførerrækken. Men der er nogle indtegnede korte bemærkninger, som naturligvis vil blive afviklet.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Ja, det er ganske kort.

Jeg bemærkede, at udenrigsministeren i sit sidste geniale svar brugte ordet »ophævet«. Hvad var det, der blev ophævet? Udenrigsministeren rynker panden, og det kan jeg godt forstå, men han brugte altså det udtryk, og det var EF, han fik ophævet. I tilfælde af et dansk nej ville de andre ellers lave noget helt for sig selv, og så var EF i virkeligheden ophævet.

Undskyld! Det er et uparlamentarisk udtryk at bruge ordet »vrøvl«, så det vil jeg ikke bruge, men jeg vil gerne sige, at EF selvfølgelig ikke bliver ophævet. På det ene punkt er jeg enig med hr. Duetoft, selv om jeg nok synes, at hans manglende respekt, fordi vi kun er fem millioner, var ganske påfaldende – et land med fem millioner kan ikke få ophævet EF.

Jeg troede, at udenrigsministeren ville glæde sig over synderen, der omvendte sig. I stedet skal vi nu hånes, fordi vi accepterer medlemskabet af EF, men det er vi simpelt hen nødt til.

Vi accepterer imidlertid ikke denne udvikling af EF, Romunionen, og det er vi jo ikke engang ene om. Jeg læser i dag, at delstatsministerpræsidenterne i Forbundsrepublikken søreme heller ikke accepterer det. De siger, at der tages myndighed fra dem, og det vil de ikke finde sig i, og derfor vil de have traktaten lavet om, hvis de skal godkende den i Forbundsrådet. Er de også ude på den store sabotage? Er det forfærdeligt af dem, at de forlanger genforhandling osv.? Er det nogle forbrydere? Ja, det må udenrigsministeren jo mene. Der er åbenbart en hel del af dem rundt omkring i Vesteuropa, og dem må vi i SF så samarbejde med. Det kan være, at vi bliver så mange, at vi kan få en god genforhandling med et godt resultat bagefter for alle 12.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg giver ordet til hr. Holger K. Nielsen for en kort bemærkning, og så har jeg altså til hensigt at gå over til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Som hr. Gert Petersen siger, tyder alt på, at situationen vil være langt mere flydende, end vi går og tror her i dag.

[Holger K. Nielsen]

I øvrigt vil jeg gerne sige, at det er lige stærkt nok, at man bebrejder os, at vi tager denne debat op. Det er så sandelig regeringen og ikke mindst statsministeren, som startede diskussionen om, hvad der ville ske ved et nej, med den skræmmekampagne, som blev sat i gang.

Det bliver sagt, at vi fem millioner danskere ikke kan stoppe udviklingen. Nej, det er jeg enig i – det kan vi naturligvis ikke – og det er også muligt, at de andre vil gå videre på visse områder. Jeg kan i hvert fald forestille mig ét område, det er den fælles forsvarspolitik. Jeg vil ret sikkert tro, at dér vil de andre lande gå videre, men ærlig talt, hvad ville det gøre, at vi stod uden for det? Eller rettere sagt: Det har et flertal her i Folketinget faktisk sagt at vi burde. Det var en del af det danske memorandum, der blev vedtaget i sin tid, at fælles forsvarspolitik ikke skulle med i samarbejdet. Kan vi ikke leve med, at vi står uden for det? Naturligvis kan vi det.

Så er der hele spørgsmålet om Romtraktaten. Det er ikke rimeligt at sammenligne hele Romtraktaten med den sociale dimension. Det er helt, helt usandsynligt, at de andre lande bare vil ophæve hele Romtraktaten og så gennemføre Maastrichttraktaten. Det kan ikke lade sig gøre. Det kan i praksis simpelt hen ikke lade sig gøre, og derfor vil man få en så kompliceret situation, hvis de forsøger det, at jeg tvivler meget på det.

Alternativet for de andre lande vil være, at man genforhandler med Danmark, og igen: Jeg tror på det, fordi man er kommet i den situation, at der er uoverensstemmelse mellem en regering og en befolkning. Det kan ske for selv den bedste, at dette sker, og det vil så være sket for den danske regering. Jamen tror man virkelig ikke på, at de andre lande vil have respekt for denne vanskelighed, om jeg så må sige, og at det vil give anledning til, at man kan få en snak om, hvordan vi kan komme videre? Det er helt sikkert.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Det gør jo ikke debatten under de korte bemærkninger kortere, at de bliver lange!

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg kan efter disse ordvekslinger konstatere, at er der to, der står sammen, så er det SF og

Romtraktaten! Hvis dette ikke skulle gå hen at blive vedtaget, så vil SF stå fast med Romtraktaten i hånden og holde sig til den. Det er også en form for nytænkning.

Jeg synes, der er rigeligt stof i, hvad unionstraktaterne indeholder, og jeg synes, debatten bør foregå om det. Men da nu diskussionen har kunnet opstå, så vil jeg da gerne bekende, at jeg ser sådan på det, at det er svært at overskue, hvordan situationen vil være, hvis Danmark siger nej. Hr. Holger K. Nielsen mener, at det er nemt at overskue, forstod jeg – jo, det var helt sandsynligt det ene og usandsynligt det andet – og havde forskellige interessante redegørelser for det. Jeg mener, det er overordentlig svært at overskue, hvad situationen så vil være, og det skal befolkningen selvfølgelig også tage hensyn til, når de stemmer. Det vil være svært at overskue.

Der er kun én ting, jeg mener jeg kan overskue i den situation, og det er, at hvis hr. Holger K. Nielsen og fru Pia Kjærsgaard får deres vilje og får et nej, så har vi ikke meget af en forhandlingsposition. Vi kan få en fornuftig snak, siger hr. Holger K. Nielsen. De andre lande vil sige – og jeg vil være enig med dem et langt stykke: Jamen den fornuftige snak har vi jo haft. Det var jo den, der førte frem til aftalerne.

Hvad har vi af forhandlingsposition, hvis vi siger nej til et resultat, der som dette her har været forhandlet i lang tid, og som indeholder vidtgående hensyntagen også til danske synspunkter?

Grove (KF):

Det er egentlig en historisk dag, når vi nu i dag efter mange måneders forhandlinger med vore EF-partnere står med det færdige resultat i hånden. Og så kan vi sige: Det lykkedes, og det lykkedes endda godt med disse forhandlinger. Danmark har her bevist, at et lille land med gode argumenter får stor indflydelse på resultaterne i EF.

Men vi står også over for et historisk skridt i EF's historie og dermed i vores egen, for betydningen af traktaten skal ikke undervurderes. Det har stor betydning for os, at vi nu kan tage et skridt sammen med de øvrige EF-lande til et snævrere samarbejde.

Vi er ofte i Det Konservative Folkeparti blevet beskyldt for at være en smule EF-skeptiske.

[Grove]

Vi er ikke så ivrige efter unionsdannelse som i visse andre partier; vi ville i hvert fald ikke have en union for enhver pris, og det mente vi var en meget sund indstilling. For en union er jo ikke bare en union, en union kan være mange ting. Det så vi også under forhandlingerne, hvor visse medlemslande ønskede en mere centralistisk model, end vi ønskede; men det fik de ikke. Vores kritiske indstilling i Danmark giver da også anbefalingen så meget mere vægt, at vi i dag kan smide vores skepsis væk og sige: Dette er ikke blot en union, det er en union med et godt indhold og et indhold, som vi konservative også kan stå inde for.

Når vi fra konservativ side er tilfredse med indholdet i traktaterne, så er der flere grunde til det. For det første bliver Unionen et samarbejde imellem selvstændige lande og ikke, som nogle lande ønskede det, en forbundsstat. For det andet skal traktaten hvile på det såkaldte nærhedsprincip, og ifølge nærhedsprincippet skal enhver beslutning træffes i det enkelte medlemsland, medmindre den træffes bedre i Fællesskabet. Det betyder, vi får »landenes Europa« og ikke en magtkoncentration i Bruxelles.

Men ikke bare det enkelte land sættes i centrum, også den enkelte borger er i fokus, når EF udvikler sig videre. Nærhedsprincippet indebærer, at beslutningen skal træffes så tæt på den enkelte borger som muligt. Det er sådan, vi fra konservativ side har ønsket den demokratiske udvikling, og sådan blev det.

Men vi lægger også vægt på, at Europa-Parlamentet styrkes dels gennem større kontrol med Kommissionen, dels ved de øgede muligheder, som Parlamentet får for at holde øje med, at de enkelte lande nu også gennemfører de fælles EF-regler og -direktiver, som vedtages i EF.

Den tredje ting, jeg gerne vil fremhæve, er, at EF forbliver åbent. Vi har fra konservativ side lagt megen vægt på, at EF ikke må udvikle sig til en eksklusiv klub. I unionstraktaterne slås det fast, at Fællesskabet skal være åbent for alle demokratiske europæiske lande, der respekterer menneskerettighederne og har en økonomisk struktur, der gør dem i stand til at bære et medlemskab.

Vi har i Danmark en speciel interesse i, at Unionen ikke lukker sig inde og er nok i sig selv. Vore nordiske broderfolk er – i forskelligt

tempo – på vej mod et fuldt medlemskab af Unionen. Det er vi selvfølgelig glade for, og vi hilser Sveriges ansøgning om et medlemskab velkommen. Finland er vel lige på trapperne, og Norge er efterhånden ved at indstille sig på et medlemskab. Vi har fra konservativ side et ønske om at samle et stærkt Norden i Europa, og de mål ligger umiddelbart inden for rækkevidde.

Unionsdannelsen er et historisk skridt for EF, men også for resten af Europa. Det har betydning for alle landene omkring os, at der i vor del af Europa findes et endnu tættere samarbejde i Unionen. EF har betydet kolossalt meget for den helt fantastiske udvikling, vi har set i Østeuropa igennem de seneste år. EF har virket som en dynamo for reformprocessen, i og med at de østeuropæiske stater har kunnet stræbe efter et niveau, som vi har nået i EF.

Det er afgørende at være opmærksom på, at det er dynamikken i EF, der har virket som en magnet på de nye stater; et stagneret EF ville ikke på samme måde kunne have påvirket sine nabostater i samme positive grad. Derfor er skridtet, vi nu tager, gunstigt, ikke bare for os selv, men også for de spinkle demokratier i Øst, som vi ønsker at hjælpe.

Fra konservativ side er vi også tilfredse med den placering, som den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik har fået i unionstraktaten. Det er helt åbenlyst, at opbruddet af de gamle magtfaktorer imellem Øst og Vest og opbygningen af en ny verdensorden fordrer, at EF taler med én stemme udadtil. Og der er behov for EF som en stabiliserende faktor.

Samtidig er det lige så oplagt, at især de små og mindre lande i EF, heriblandt Danmark, får forøget deres udenrigspolitiske vægt. Vores stemme tæller jo lige så meget som f.eks. Tysklands og Frankrigs, og det er vi tilfredse med. Også derfor stemmer vi ja for Europas skyld, men først og fremmest for vor egen skyld, for her har vi indflydelse, og den indflydelse vil jo blive endnu stærkere, når de nordiske lande er med. Så har de fire nordiske lande med færre indbyggere end Tyskland flere stemmer i Ministerrådet end dette store land, og så vil de nordiske lande have EF-formandskabet et halvt år inden for hvert andet år.

Ja, bare for os selv: Tænk, den 1. januar 1993 vil statsminister Poul Schlüter på FN's talerstol være EF's repræsentant og tale på alle

[Grove]

EF-landes vegne, og så bliver der lyttet til den danske stemme.

Det er også naturligt, at vi i Europa med tiden forstærker samarbejdet om forsvarspolitikken. Danmark er og skal stadig være i NATO, og det skal der ikke rokkes ved, og det bliver der heller ikke. Vi ønsker også fortsat at fastholde det tætte samarbejde med USA, men vi er også klar til at tage et større medansvar for vor egen sikkerhed her i Europa, og det lægger USA jo også op til.

Vi mener, dette samarbejde vil ske inden for Vestunionen, og at Danmark på det rette tidspunkt skal berede sig til at søge medlemskab, men da vi ikke stemmer om Vestunionen ved denne afstemning, så lad os tage den diskussion, når den bliver aktuel.

Vi taler herhjemme så meget om afgivelse af suveræniteten i forbindelse med traktatunderskrivelsen, og selvfølgelig afgiver vi suveræniteten. Det kan da vist ikke komme bag på nogen, at når vi får indflydelse på udviklingen i det fælles Europa, så får det fælles Europa også indflydelse på os. Men vi afgiver jo ikke suveræniteten ud i et tomrum. Vi får til gengæld andel i den suveræniteten, som alle de øvrige lande også afgiver. Ja, vi får egentlig langt mere igen, end vi giver afkald på, og hvis man skal have et samarbejde til at fungere, så må alle bøje sig mod hinanden. Jeg har svært ved at forstå, at det kan komme bag på nogen.

Man kan så diskutere, om vi afgiver lidt eller megen suveræniteten. Men da den kun afgives på helt konkrete og meget teknisk prægede områder, mener jeg ikke, afgivelsen af suveræniteten er betydelig.

Så ville jeg i øvrigt gerne, at vi i Danmark satte lidt mere perspektiv på den afgivelse af suveræniteten. Hvad betyder det egentlig? Ja, lad os se på, hvad det betyder for vort store naboland Tyskland at skulle afgive suveræniteten, for hvis der er noget land, der reelt kommer til at afgive suveræniteten, så er det jo Tyskland.

Lad mig nævne et eksempel. Det er muligt, at vi her i Danmark afgiver noget suveræniteten i Den Økonomiske og Monetære Union, men den suveræniteten har jo væsentligt bestået i, at vi kunne vente en halv time med at ændre renten, når Den tyske Forbundsbank satte den tyske rente op eller ned. Tyskland, der før var ene om at bestemme 12 landes pengepolitik, får nu kun 1 ud af 12 stemmer. Tyskland afgiver

stemmer, 11 stemmer, vi modtager 1, de andre lande ligeledes, og den suveræniteten er jeg da glad for at modtage. Specielt da den har som overskrift, at de 12 landes økonomiske samarbejde i centralbankmyndigheden skal bekæmpe inflation. Inflation og prisstigninger er jo til skade for borgerne og ikke mindst for pensionisterne.

Hvis der engang igen bliver økonomisk uro i verden, er vi nu 12 og senere flere lande til at bekæmpe inflationen her i Europa. Det var på høje tid, at det mål kom med i det europæiske samarbejde, og det sker den dag, hvor vi endeligt vedtager unionstraktaten.

Så er der al den snak om, at Folketinget fra-skriver sig sin selvstændighed, og at det må rette sig efter de store. Den kan vi nu godt putte i skuffen. Den melodi hører vi hver eneste gang, EF-samarbejdet skal forbedres, men nu duer den ikke længere. For den nye traktat bygger på åbenhed, på »landenes Europa« og på nærhedsprincippet.

Det er jo også derfor, Sverige har udtalt sin store tilfredshed med den nye traktat. Både regeringen og den socialdemokratiske opposition i Sverige går ind for unionstraktaten. Østrig og Finland ved, at det er den traktat, de skal underskrive, når de optages som medlemmer. Det er også den union, som Østeuropa formentlig ønsker hurtigst muligt at blive medlem af. Polen, Ungarn og Tjekkosllovakiet har afsluttet aftaler, hvor de sikrer sig på længere sigt at kunne søge medlemskab. Ikke til det nuværende EF, men til det EF, der findes til den tid, altså med den unionstraktat, vi skal vedtage her i Danmark.

Når Norden og alle disse lande har kurs mod unionen, så kan der jo heller ikke være tvivl om, at Danmark – og det tror jeg også den danske befolkning er klar til – vil stemme ja den 2. juni. Det anbefaler vi meget stærkt fra Det Konservative Folkeparti. Vi ønsker et stærkt Danmark i et samlet Europa, og det er jeg også sikker på at vi får.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Det var jo virkelig en lokkemad, hr. Grove lagde frem på ja-sigernes vegne. Tænk, hr. statsminister Poul Schlüter skal have lov til i FN at tale på alle EF-landenes vegne! Kan hr. Grove så også garantere, at hr. statsminister

[Glønborg]

Poul Schlüter selv får lov til at bestemme, hvad der skal stå i den tale?

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Det, der kalder mig herop, er hr. Niels Helveg Petersens bemærkning om, at er der to, der står sammen i dansk politik, så er det SF og Romtraktaten. Jeg forstår jo godt, at billedet kan være meget morsomt. Det kan være meget morsomt at fremstille det, som om SF nu endelig med 20 års forsinkelse står fast på det, andre gennemførte imod SF's vilje i 1972.

Men det er jo ikke et sandt billede af vores holdninger. Vi ønsker jo masser af ændringer i Romtraktaten. Vi ønsker også ændringer, der giver en udvidelse af samarbejdet, der går langt videre end det, der ligger i den traktat, der er på vores bord nu, f.eks. inden for miljøpolitikken, hvor vi da klart erkender, at det er vigtigt med et internationalt samarbejde for at gøre fremskridt. Der ønsker vi jo flertalsafgørelser på flere områder end det, der er indeholdt i traktaten her. Så det er ikke rigtigt at fremstille os som nogle, der modstræbende og med 20 års forsinkelse når frem til gamle konklusioner. Vi vil meget videre end det, der er lagt op til her, men på de rigtige områder.

Når hr. Niels Helveg Petersen så fremstiller det, som om det er helt uoverskueligt, hvis befolkningen siger nej til det her, for det kan man ikke rigtig, så kan man ikke vide, hvad der sker ude i den store verden, så undrer det mig, at hr. Niels Helveg Petersen har det standpunkt. Det Radikale Venstre anbefalede som bekendt i 1986 et nej til den pakke, vi da havde til afstemning. Da var det åbenbart ikke uoverskueligt, hvad det ville indebære at sige nej. Da kunne hr. Niels Helveg Petersen godt overskue, at man kunne komme i en konstruktiv situation; og sådan er det selvfølgelig også efter det nej, vi kommer med fra Danmarks side den 2. juni.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Til hr. Glønborg: Det var sandelig ikke lokkemad, hr. Glønborg. Det er, hvad der står i traktaten. Det er nøjagtig det, jeg har lavet min tale ud fra. Der er ingen lokkemad i det.

Ja, selvfølgelig er Poul Schlüter sammen med de 12 andre med til at planlægge den tale, der skal holdes i EF. Det har vi på mange måder været med til igennem de sidste år i samarbejde i Europa. Det er jo derfor, man laver samarbejde. Det er jo, for at intet land skal bestemme alene, men for at man skal samarbejde i et fællesskab. Og det gør vi jo heldigvis også ofte her i Folketinget; selv om vi ikke er totalt enige om al lovgivning, så er vi altid et flertal, der finder sammen om det. Sådan er samarbejdet. Sådan er demokratiet. Sådan er det også i EF.

Jeg kan godt forstå, at hr. Jes Lunde er lidt betænkelig, sådan som man nu har kørt på fra SF's side, hvor man næsten berømmer den nuværende EF-udformning og er meget betænkelig ved de store fordele, der kommer. Men sådan har det jo altid været med SF. De har været utroligt bagefter her, reaktionære, og når vi så har kørt det i nogle år og vi skal et skridt videre, så er SF efterhånden blevet godt tilfreds med det, vi har lavet.

Og sådan går det såmænd også denne gang. Om en 4-5 år – og det er i 1996, vi skal se på denne traktat igen – vil SF stå og sige, at det, vi lavede i 1992, det var altså så godt, og det må I endelig overhovedet ikke røre ved! Men fremskridtet sker, uanset om SF står stille; heldigvis da.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Den korrekte tiltale er »statsministeren«, ikke »Poul Schlüter«.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hr. Jes Lunde sagde, at SF ville gå videre på miljøområdet. Der vil jeg gerne spørge, når det gælder bestemmelser af hovedsagelig fiskal karakter: Ønsker SF, at enstemmigheden skal væk her, så det får implikationer på skatte- og afgiftspolitikken også? Det var da ganske vidtgående med hensyn til, at det enkelte land mister suverænitet, må jeg sige.

Og så vedrørende energipolitikken. Her vil jeg gerne spørge, om SF også dér ønsker, at EF skal kunne afgøre, om man f.eks. skal have indført a-kraft. Ønsker SF også, at man med kvalificeret flertal skal kunne bestemme, at der skal bruge a-kraft i et bestemt land? Er det også så langt, SF vil gå i afgivelse af suverænitet, eller hvordan skulle jeg forstå hr. Jes Lunde?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Hr. Jes Lundes bemærkninger giver ikke anledning til noget langt svar fra min side. Jeg kan bare nøjes med ganske stiltfærdigt at pege på, at SF jo ikke længere står for udmeldelse af EF, at SF accepterer Romtraktaten som grundlaget, og det var sådan set det, jeg slog fast. SF står fast på Romtraktatens grundlag, ønsker ikke en udmeldelse på det grundlag.

Det mener jeg er en fuldstændig korrekt konstatering, og med det har jeg sluttet min runde.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg kan ikke lade være med lige at gøre Det Konservative Folkeparti opmærksom på, at det altså ikke kun er SF, der går imod disse unionsplaner. Det gør Fremskridtspartiet også, og det vel at mærke uanset at vi gik ind for EF ved den første afstemning, og vi gik ind for EF-pakken, fordi vi kunne se det fornuftige økonomiske i det, og vi er hele tiden gået ind for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab.

Men vi går imod, når det pludselig skal blive til en europæisk union og vi skal lade det hele bestemme fra Bruxelles. Det vil vi ikke være med til.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne svare hr. Kofod-Svendsen, at det er rigtigt forstået, at SF ønsker at gå væk fra enstemmigheden på de områder, der har med miljø at gøre, også selv om det kan have et fiskalt element.

Det betyder f.eks., at vi mener, at et flertal af EF-landene må kunne blive enige om at vedtage en CO₂-afgift. Det er jo et eksempel på, at vi nationalt her i Danmark er gået i gang med hiv og sving og store vanskeligheder, og hvor regeringen har været forfærdelig meget imod det.

Vi mener, det er et godt eksempel på et område, hvor det er oplagt at vedtage regler i flere lande på én gang, for at vi for alvor kan gøre noget ved drivhuseffekten. De økologiske problemer anser vi for at være så store, at det simpelt hen er nødvendigt med handling. Det synes vi ikke er noget, man kan diskutere. Der er masser af dyre- og plantearter, der uddør hver

dag. Der er trusler om, at vores klima ændres så dramatisk, at vi overhovedet ikke har overblik over de økologiske konsekvenser med tørke, med sult, med oversvømmelser af lande osv. Så der skal handling til, og så må man være parat til flertalsafgørelser for at få de fremskridt. Det synes jeg ikke der kan være nogen tvivl om.

Så siger hr. Grove, at SF er reaktionært, og at SF stiller sig i vejen for fremskridtet. Ja, det er klart, at når regeringen har den holdning, den har, så fremstiller den traktaten her som alle tiders fremskridt. Vi kan bare ikke se det i SF. Det at få fastlåst, at den politik, der skal føres på det økonomiske område i EF i de mange kommende år, skal være den politik, som borgerlige regeringer har ført herhjemme, hvor prisstabilitet går forud for bekæmpelse af arbejdsløsheden, ser vi ikke som nogen fordel. Selvfølgelig ser hr. Grove det som en fordel, at EF låser sig fast på borgerlig politik i de kommende år, men det kan vi altså ikke se, og derfor skal vi selvfølgelig gå imod på det område og så pege alternativt på de områder, hvor vi ønsker fremskridt, f.eks. på miljøområdet.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Jeg ved udmærket godt, at Fremskridtspartiet også går imod EF. Når jeg ikke nævnte det, var det egentlig for at være høflig over for Fremskridtspartiet. Jeg synes ikke, det er særlig hyggeligt for Fremskridtspartiet at skulle gå hånd i hånd med SF i denne sag.

Og hvis det er baseret på den fejltagelse, som fru Annette Just nu åbenbarede her, at det hele bliver bestemt fra Bruxelles i denne kontrakt, så er det jo helt forkert, for her er nærhedsprincippet kommet ind, det er blevet et åbent princip, det er »landenes Europa«. Så er det noget helt andet, og så går jeg egentlig ud fra, at fru Annette Just, hvis det var af den årsag, meget hurtigt får ændret sit nej til et positivt ja.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Duetoft for en kort bemærkning, og så regner jeg med at gå over i ordførerrækken igen.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil godt bede fru Annette Just gå hjem og læse Romtraktaten og læse Den Europæiske Fælles Akt. Der er intet nyt i Unionstraktaten i forhold til de formål, der lå både i den oprindelige Romtraktat og i Fællesakten. I begge tilfælde var det et klart skridt på vej frem mod et tættere politisk samarbejde, og det er det, der ligger i unionstraktaten. Jeg vil godt bede fru Annette Just om at læse disse ting og lige skimme dem, inden hun kommer op til sin ordførertale her. For det er da i al fald en fejlslutning af rang.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Man skal høre meget, før ørerne falder af. Når hr. Duetoft overhovedet, jeg er lige ved at sige tør komme op og spørge, om jeg har læst Romtraktaten, og om jeg har læst Maastricht-papireret, så tror jeg egentlig, at hr. Duetoft godt ved, at han er lidt for langt ude.

Hr. Duetoft ved nemlig lige så godt som jeg, at vi hele tiden har sagt, at vi ikke vil gå det skridt videre, som hedder, at strukturforanstaltningerne skal stige med 58 pct., at de interne politikker skal stige med 72 pct., og at de eksisterende politikker skal stige med en stigningsgrad på 75 pct. Det er de ting, det økonomiske i det, som vi hele tiden har sagt at vi ikke vil være med til, og derfor vil vi ikke være med til, at der skal være kvalificeret flertal på disse områder. Vi må have steder, hvor vi stadig væk har enstemmighed. Det har vi skrevet og sagt så mange gange, at jeg tror, det må bero på, at hr. Duetoft har været en lille smule – må jeg bruge et fremmedord – absent-minded på det her punkt.

Charlotte Antonsen (V):

Europa er under forandring. Inden for de sidste år har vi set Berlinmuren falde, vi har set Sovjetunionens opløsning, og vi har set fremvæksten af nye demokratier i central- og østeuropæiske lande.

EF-samarbejdet kan ikke sidde denne udvikling overhørig. Derfor skal samarbejdet styrkes og udvides, så Vesteuropa kan løse de opgaver, som den historiske udvikling stiller os over for.

Der er mange gode grunde til, at Venstre siger ja til traktaten om Den Europæiske Union. Samarbejdet går på en række områder videre end det samarbejde, vi kender i dag, og der er også tale om et samarbejde, som mange lande, der står udenfor, ønsker at deltage i.

De nordiske lande er på vej ind i EF-samarbejdet. Foreløbig har Sverige og Finland meddelt, at de ønsker optagelse på den ny traktats grundlag. Norge overvejer endnu, men meget tyder på, at også Norge i den nærmeste fremtid vil søge om optagelse, og det ikke mindst på baggrund af de udenrigs- og sikkerhedspolitiske perspektiver i det udvidede EF-samarbejde.

De nye demokratier i Central- og Østeuropa ønsker også at blive omfattet af det europæiske samarbejde. EF har allerede lavet associeringsaftaler med Polen, Tjekkoslaviet og Ungarn, ligesom EF har indgået samarbejdsaftaler med de baltiske lande, der senere kan føre til associering og medlemskab af det europæiske samarbejde.

Indflydelse er helt centralt, når man skal overveje fordele og ulemper ved Den Europæiske Union. Der er ingen tvivl om, at fordelene vejer tungest for et lille land som Danmark; vi får medindflydelse på vores egen situation, som vi ikke ville få i et Europa, hvor de enkelte lande gør, hvad der passer dem bedst. Det helt centrale spørgsmål for Danmark er, om vi ønsker at være med i det fortsatte europæiske samarbejde, eller om vi vil isolere os.

Unionstraktaten er et godt udgangspunkt for en videreudvikling af det europæiske samarbejde, både hvad angår formaliseringen af det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde, og hvad angår videreudviklingen af det økonomiske samarbejde. Vesteuropa er efter Sovjetunionens sammenbrud den eneste politiske kraft, der kan ansprende til en fredelig løsning på de etniske problemer og på de store økonomiske problemer, der er fulgt i kølvandet på de østeuropæiske folkeslags opgør med socialismen.

Vi har et ansvar for, at vore østeuropæiske naboer hjælpes i deres udvikling frem mod en stabil demokratisk styreform. Vi har et ansvar for, at modsætningerne i Jugoslavien ikke eskaleres yderligere med forfærdelige menneskelige tragedier til følge. Vi har også et ansvar for at sikre, at tidligere tiders europæiske na-

[Charlotte Antonsen]

tionalegoisme, der i århundreder gjorde Europa til en slagmark, forvandles til et positivt samarbejde med respekt for kulturel egenart.

Omvæltningen i Europa kræver nye fælles løsninger. EF står nu over for sin allervigtigste opgave: at sikre demokratiet i vores del af verden. Demokratierne skal for det første sikres ved et effektivt sikkerheds- og forsvarspolitisk samarbejde og dernæst ved en sund markedsøkonomisk vækst i hele Europa. EF har nu muligheden for at blive den stabiliserende faktor i hele Europa; denne mulighed må og skal udnyttes.

Dansk forsvar sikrer dansk demokrati; i NATO har vi siden 1949 i fællesskab med de øvrige frie nationer sikret demokratierne i Europa og Nordamerika. NATO-samarbejdet med alliancen over Atlanten skal fortsætte. Inden for NATO må de europæiske lande i fremtiden påtage sig en større del af ansvaret for deres egen skæbne. Vi har siden anden verdenskrig levet godt og sikkert med forsvarsmæssig bistand fra USA. I dag udgør Europa et rigt område, velstandsmæssigt er vi blandt de bedst stillede i verden, så er det vel også på tide, at vi påtager os en større del af ansvaret for vores egen sikkerhed. Det er ikke alene rimeligt, at Europa i højere grad bidrager til vores fælles ydre sikkerhed, det er også nødvendigt.

Efter den kolde krigs afslutning og sammenbruddet af Warszawapagten er der en ny sikkerhedspolitisk situation i Europa. Det er en realitet, at vores sikkerhedspolitiske situation har ændret sig. Reduktionen af amerikanske og canadiske styrker i Europa er startet, derfor har behovet for at forbedre et effektivt vesteuropæisk sikkerheds- og forsvarssamarbejde ikke været større siden anden verdenskrig. Vestunionen er for længst valgt til at være det sikkerhedspolitiske forum, der inden for NATO skal skabe sikkerhed og stabilitet i Europa. Vestunionens rolle som Europas forsvarssamarbejde er allerede nu en realitet. Spørgsmålet for Danmark er alene, om vi ønsker at deltage, om vi ønsker at medvirke, og om vi vil have indflydelse på Europas sikkerhed og forsvar, eller om vi på den anden side vælger fortsat at stå udenfor.

Fremover skal menneskerettighederne respekteres i hele Europa, og fremover skal menneskerettighederne efterleves i hele Europa.

Adskillige borgerkrige er i gang øst for os, og der ser ud til at være mange flere spændinger til stede, der kan udløse konflikter. Moralsk kan vi i EF ikke blot se til, at vore naboer i Jugoslavien myrder hinanden. Hvis vi mener noget alvorligt med respekt for menneskerettighederne og mindretalsbeskyttelse, må vi også være villige til at hjælpe med at sikre, at disse fundamentale rettigheder respekteres. Især må vi i EF være med til at garantere, at dette fundamentale krav efterleves hos vore europæiske naboer. Anstændigvis kan vi ikke blot henvise til, at Jugoslavien er »out of area«, det vil sige ikke med i NATO.

EF har ikke alene et sikkerhedspolitisk ansvar i Europa, vi har også et ansvar for at skabe en økonomisk stabil vækst. Den Økonomiske og Monetære Union skaber økonomisk stabilitet i Europa. Vi får ikke alene fordele af en lav inflation og lav rente, vi får også om nogle år fordele af en fælles valuta. Den Økonomiske og Monetære Union er en naturlig forlængelse og en vigtig forbedring af det indre marked; et grænseløst hjemmemarked i EF harmonerer ikke med 12 forskellige valutaer. Vi får først ét stort frit marked, når vi i Unionens tredje fase erstatter de nationale valutaer med en fælles europæisk valuta. Venstre går ind i anden fase med henblik på senere at gå over i tredje fase, hvor vi får denne fælles valuta.

Vekselomkostninger og kursrisiko er en ubehagelig hæmsko for virksomheder, og det er også generende for borgere, der rejser. I dag veksler vi i alt i EF for 50-80 mia. kr. Dette store beløb var meget bedre anvendt, hvis det i stedet blev investeret i virksomheder og dermed kunne bidrage til skabelsen af nye arbejdspladser. Et land som Danmark har relativt store fordele af at fjerne kursrisikoen. Vores erhvervsstruktur er karakteriseret af mange små virksomheder, og netop mindre virksomheder har ikke så gode muligheder for ved hjælp af ansatte valutaspécialister at gardere sig mod økonomisk ubehagelige udsving i eksport- og importpriserne. Mindre virksomheder har relativt større fordel af et stabilt valutamarked end større virksomheder.

Arbejdsløsheden er Europas væsentligste samfundspolitiske problem. Ligesom formålet med det indre marked var at fremme de europæiske virksomheders konkurrenceevne og dermed skabe fornyet vækst, er ideen med Den

[Charlotte Antonsen]

Økonomiske og Monetære Union at bidrage yderligere til Europas økonomiske vækst. Formålet er i fællesskab at bekæmpe arbejdsløsheden. I et nært samarbejde med de øvrige EF-lande skal vi fastlægge de overordnede retningslinjer for vores økonomiske politik.

Til gengæld ligger det helt fast, at EF ikke skal blande sig i, hvordan vi sammensætter den danske finanslov, og EF skal ikke blande sig i, hvor stor en offentlig sektor og dermed hvor højt et skattetryk vi ønsker eller ikke ønsker. Kun den del af den nationale økonomiske politik, der kan berøre og skade vore nabolande, vil der blive stillet krav til fra Fællesskabet. I den forbindelse vil der blive lagt loft over, hvor stort et offentligt overforbrug og hvor stor en gældsætning der kan tillades i de enkelte lande.

Det er helt uansvarligt, at nogle økonomer har taget afstand fra Den Økonomiske og Monetære Union. Dermed har de været medvirkende til at skabe usikkerhed om den faste danske kronekurs, fordi en afstandtagen fra Unionen reelt svarer til at omtale devaluering som et muligt økonomisk-politisk redskab. Heldigvis hersker der i det danske Folketing bred politisk enighed om, at fastkurspolitikken er ukrænkelig.

Argumentationen for at stemme nej den 2. juni hviler altså på en økonomisk politik, der blev ført i 1970'erne, dengang hr. Heinesen talte om den økonomiske afgrund. Da vi liberaliserede kapitalbevægelserne i begyndelsen af 1980'erne, afgang vi reelt suveræniteten over en selvstændig penge- og valutapolitik. Nu mangler vi blot at få den politiske stabilitet fastslået. Det sker i det økonomisk-monetære samarbejde. Den Økonomiske og Monetære Union vil forhindre enhver fremtidig regering i at gå på devalueringseventyr. Også derfor skal der stemmes ja den 2. juni.

Med udviklingen af et traktatfæstet udenrigspolitisk og sikkerhedspolitisk samarbejde og med gennemførelsen af det overordnede økonomiske samarbejde bevæger EF sig fra at være et samarbejde mellem lande til at blive en egentlig union. EF-samarbejdet har siden starten i 1957 haft Unionen som mål. Danmark har deltaget i EF i 20 år; traktaten om Den Europæiske Union bringer os et skridt videre i dette fællesskab. Samtidig med, at traktaten bringer os videre i det gamle samarbejde, angir

den nye unionstraktat også konturerne af det fremtidige europæiske samarbejde. For det første får vi med indførelsen af nærhedsprincippet klargjort, dels hvad EF skal beskæftige sig med, og dels hvad EF ikke skal blande sig i. Det traktatfæstes, at EF ikke skal bestemme alt. For det andet varsler den nye afstemningsprocedure, forligsproceduren, et helt afgørende skridt i retning af et forbedret demokrati i EF's beslutningsproces. Europæernes direkte valgte parlament, Europa-Parlamentet, får større indflydelse. For det tredje begynder vi nu i EF at beskæftige os med det grænseoverskridende retlige samarbejde, således at vi også i fællesskab kan tage fat på problemer med international kriminalitet, og således at vi i fællesskab kan tage fat på løsningen af asyl- og flygtningeproblemer.

Det gode liberale nærhedsprincip indføres som noget nyt i EF-samarbejdet. Allerede i bestemmelseerne om EF's overordnede formål slås det fast, at EF kun skal handle i sager, når og hvis de påtænkte beslutninger kan gennemføres bedre på EF-plan. Med andre ord: EF skal fortsat kun beskæftige sig med de grænseoverskridende eller med de fælles problemer. Ud over i de indledende bestemmelser skrives nærhedsprincippet som noget nyt ind i alle relevante afsnit i traktaten. Det drejer sig om kulturpolitik, sundhedspolitik, forbrugerbeskyttelse, uddannelsespolitik og den nye protokol om den sociale dimension. Nærhedsprincippet er et godt liberalt princip: EF skal ikke bestemme alt.

Når princippet fremover skal anvendes inden for f.eks. social- og arbejdsmarkedspolitikken, betyder det, at der fremover skal tages hensyn til forskellene i national praksis. Det betyder i Danmark, at det fortsat er parterne på arbejdsmarkedet, der bestemmer arbejdsmarkedspolitikken. Der gives med den nye traktat mulighed for, at EF-direktiver på dette område fremover ikke nødvendigvis skal gennemføres ved lovgivning, men man kan som noget nyt lade arbejdsmarkedets parter selv udfylde de rammedirektiver, man bliver enige om på EF-plan.

Den sociale dimension er et vigtigt led i EF's indre marked. EF sikrer, at europæernes individuelle rettigheder udvides til at gælde på tværs af landegrænserne. Flere og flere rettigheder er ikke længere begrænset til de enkelte

[Charlotte Antonsen]

lande; flere rettigheder vil fremover blive grænseoverskridende. Dermed forbedres det enkelte menneskes mulighed for at flytte til, arbejde i og drive virksomhed i et andet europæisk land. Den sociale dimension drejer sig om europæernes mulighed for reelt at kunne bevæge sig frit over grænserne. Der er ikke meget ved at påtage sig et job i et fremmed land, hvis det viser sig at være med helbredet som indsats, fordi arbejdslokalet er sundhedsfarligt, maskinerne ikke ordentligt afskærmet, eller der ikke forefindes hjælpemidler, så rygskader kan undgås.

Venstre ønsker ikke en bureaukratisk detaljeret regulering af EF's borgere. Derfor er det vigtigt, at den sociale dimension indeholder rammedirektiver og minimumsforskrifter. Den Europæiske Union sikrer de enkelte landes ret til at udfylde rammerne i overensstemmelse med nationale traditioner og ønsker.

Der bliver mere demokrati i det nye samarbejde, Europa-Parlamentet får større indflydelse. Europa-Parlamentet er direkte valgt af de europæiske borgere. Allerede i forbindelse med det indre marked blev Parlamentets indflydelse øget. Nu tager vi et ekstra skridt og giver Europa-Parlamentet yderligere beføjelser. Det skal selvfølgelig først og fremmest ske på de nye områder, der nu bliver inddraget i EF-samarbejdet. Et eksempel er miljøpolitik. For Venstre er det vigtigt, at vi fremover skal have kvalificerede flertalsafgørelser i miljøpolitikken. Netop ved hjælp af kvalificerede flertalsafgørelser bliver miljøpolitikken mere dynamisk, og Europa-Parlamentet får medindflydelse på beslutningerne.

EF-samarbejdets væsentligste mål er at forbedre europæernes vilkår. Konsekvensen for borgerne af traktatændringen vedrørende Den Europæiske Union er en udbygget udenrigs- og sikkerhedspolitisk garanti. Konsekvensen for borgerne er en stabil økonomisk vækst og skabelsen af nye arbejdspladser. Men samtidig er der taget endnu et skridt i retning af grænseoverskridende rettigheder for de enkelte mennesker. På den måde opnås der også en national gevinst, og det er måske ikke mindst interessant at diskutere i dette høje Ting, fordi der fremover vil blive stillet langt større krav til nationale politikere om at give deres egne borgere gode vilkår i de enkelte lande. Hvis nationale vilkår fremover ikke er gode nok i de enkelte

lande, sikrer EF-samarbejdet, at borgerne kan vælge at flytte til og arbejde i det land, hvor vilkårene er bedre.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Fru Charlotte Antonsens indledning til talen var faktisk det bedste. Fru Charlotte Antonsen begyndte med at sige, at vi lige har oplevet, at Østeuropa var i opløsning, at det tidligere Sovjetunionen var helt smuldret hen. Det vil altså sige, at alle de nationer, der har prøvet at være i en union, med al magt har søgt at komme ud af unionen og blive selvstændige og frie nationer. Derfor kan det virke lidt mærkeligt, at fru Charlotte Antonsen bagefter begynder at argumentere for, at vi skal ind i det, de andre har sagt nej til.

Jeg vil også komme med en lille bemærkning til hr. Grove. Hr. Grove sagde, at han af høflighedsgrunde ikke nævnte Fremskridtspartiet i sit indlæg. Jeg vil gerne sige til hr. Grove, at det gør ingenting. Fremskridtspartiets holdning – at sige nej til Unionen – er i god overensstemmelse med vore vælgere og for øvrigt også i overensstemmelse med det synspunkt, flertallet af Danmarks befolkning har. Så vi har ingenting at skjule.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Efter at have hørt de tre største partiers ordførere ved man, at Folketinget siger et klart ja. Socialdemokratiet har tilsyneladende partidisciplinen i orden på dette felt, De Konservative ligeså – fantastisk, når man ved, hvor indviklet det hele er. Jeg har lyst til at spørge, om dog ikke det liberale Venstre tør erkende, at der kan være delte meninger om den sag. Jeg frygter, at ingen af de andre partier tør stille deres medlemmer frit, sådan som vi har gjort det i Kristeligt Folkeparti. Men så vil jeg glæde mig dybt over, at partidisciplinen ikke rækker ud til vælgerne. Det må vel give de tre partiers ordførere anledning til alvorlige overvejelser at vide med sikkerhed, at man ikke har sine vælgere bag sig.

Så der er stadig håb om et nej den 2. juni.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

[Elisabeth Arnold]

Fru Charlotte Antonsen var i begyndelsen af sin tale inde på nogle varme – hjertevarme – betragtninger om demokratiet, og så vidt jeg hørte, sammenkædede fru Charlotte Antonsen helt klart bevarelsen af demokratiet med det forsvars- og sikkerhedspolitiske område.

Jeg vil gerne spørge, om fru Charlotte Antonsen virkelig mener, at det at sikre demokratiet er en sikkerhedspolitisk opgave. Hvis det er rigtigt, vil jeg gerne spørge: Hvordan kan det være, at demokratiet i Sverige har bestået uantastet så længe, uden at Sverige har været tilknyttet nogen militæralliancer? Hvordan kan det være, at demokratiet i Finland har haft det så godt, uden at Finland har været med i nogen militæralliancer? Hvordan kan det være, at schweizisk demokrati er så fremragende, på trods af at Schweiz ikke er med i nogen militæralliancer? Hvordan kan det være, at intet demokrati har kunnet trives i Warszawapagten, på trods af at der var en stor og fast militær alliance? Hvordan kan det være, at NATO ikke har kunnet forhindre, at to af dets medlemmer, nemlig Grækenland og Tyrkiet, i lange perioder har haft ganske svære vanskeligheder med demokratiet? Kan demokratiet virkelig ikke sikres uden brug af militæralliancer, fru Charlotte Antonsen?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg har blot et ganske kort spørgsmål til fru Charlotte Antonsen, idet fru Charlotte Antonsen sagde, at det var så godt, vi nu fik denne EF-union, for så kunne vi også få sikkerhed ved alle disse maskiner, som arbejderne skal stå ved.

Er fru Charlotte Antonsen overhovedet ikke opmærksom på, at maskindirektivet er vedtaget, at det faktisk er noget, der hører ind under det indre marked, og at det rent faktisk intet har med Unionen at gøre, men at det var en del af den EF-pakke, vi stemte for i 1986? Dette blot så vi ikke forkludrer debatten og begynder at diskutere EF-pakken; det synes jeg ville være trist.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Når hr. Aage Brusgaard sammenligner Den Europæiske Union med Sovjetunionen, er der

kun dertil at sige, at der er en verden til forskel mellem de to unioner. Den Europæiske Union er karakteriseret ved at være et frivilligt samarbejde, hvor landene i fællesskab når frem til beslutninger. Den er karakteriseret af demokrati og respekt for landenes suveræne stilling, hvorimod Sovjetunionen som bekendt er blevet holdt sammen af et stærkt militær, der har undertrykt enhver form for anden tænkning.

Hr. Glønborg er nok lidt påvirket af sit eget parti og meget optaget af, om der inden for Danmarks Liberale Parti skulle være forskellige holdninger til Danmarks fortsatte deltagelse i det europæiske samarbejde. Dertil må jeg sige, at Venstre lige fra første færd i 1972 klart har været interesseret i et veludviklet europæisk samarbejde i Europa.

Vi har igennem årene jævnligt diskuteret EF, og vi har været glade for den udvikling, der er sket i EF-samarbejdet, så jeg må beklage, hr. Glønborg, at vi ikke har samme problemer, som man tilsyneladende har i Kristeligt Folkeparti.

Fru Elisabeth Arnold spørger, om jeg virkelig mener, at forsvars- og sikkerhedspolitik skal kædes sammen med bevarelse af demokrati. Ja, én af grundene til, at nogle lande har kunnet køre på frihjul i Europa – f.eks. Sverige og Finland – har været, at disse to tidligere neutrale lande – neutraliteten eksisterer jo ikke længere – reelt har kunnet ligge i ly af de store forsvarspagter, nemlig NATO-samarbejdet og Warszawapagtsamarbejdet.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Hr. Aage Brusgaard var lidt fornærmet over, at jeg ikke havde omtalt Fremskridtspartiet. Det vil jeg skam gerne gøre. Det var mere af høflighed også. Nu er vi jo valgt i samme amt, hr. Aage Brusgaard, og jeg vil da gerne være flink ved mine medmennesker deroppefra, sådan er jeg normalt. Men når hr. Aage Brusgaard står og siger, at Fremskridtspartiet er i overensstemmelse med vælgerne, og at Fremskridtspartiet er dem, der i dag ved, hvordan vælgerne vil stemme den 2. juni, så må jeg sige, at det er jeg meget spændt på at se. Må vi få tallet nu, så kan vi bedre kontrollere det den 2. juni!

Det gælder egentlig også hr. Glønborg, der ganske klart sagde, at hans parti var i overens-

[Grove]

stemmelse med vælgerne. Det må tyde på, at Kristeligt Folkeparti nøjagtig ved, hvordan vælgerne vil stemme. Så behøver vi ikke flere Gallupundersøgelser, så kan vi få tallene nu, og så kan vi sammenligne resultatet den 2. juni.

Jeg er ikke i tvivl om, at vi den 2. juni får et stort ja til denne fornuftige traktat, og jeg havde håbet, at når Fremskridtspartiet havde læst forslaget grundigt igennem og vi havde fået fjernet alle fejltagelserne og fejlslutningerne i Fremskridtspartiet, at så ville Fremskridtspartiet stemme for. Prøv nu en gang til, hr. Aage Brusgaard!

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg tror, det ville være hensigtsmæssigt at korte antallet af korte bemærkninger ned, så vi kan nå videre end til de tre ordførere, der hidtil har haft ordet.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Hr. Grove mente, at jeg måske var blevet fornærmet. Det var jeg slet ikke, tværtimod, men min påstand om, at vi var i overensstemmelse med vælgerne, bygger udelukkende på den opinionsundersøgelse, der har været, for vi har jo ikke andet at bygge vores viden på. Der har været et flertal for at sige nej, og det glæder os da, og vi er faktisk overbevist om, at det flertal også vil være der den 2. juni.

Fru Charlotte Antonsen nævnte, at vi kunne ikke sammenligne EF-unionen med Sovjetunionen. Det er fuldstændig korrekt. Sovjetunionen har brugt magt og våben for at holde sammen på systemet derovre. EF bruger ikke våben – det må vi da ikke håbe – men det, vi kalder flertalsdiktatur, nemlig at det, vi siger ja til, er suverænitetsafgivelse. Altså vi accepterer her i Danmark, hvis vi siger ja til Unionen, at det er andre lande, der bestemmer over danske forhold. Det er af den grund, at vi skal stemme ifølge § 20 i grundloven.

Nu vil jeg ikke nævne alle de områder, hvor vi afgiver suverænitet, men også embedsmænd og jurister er da enige om, at på de og de områder afgiver Danmark suverænitet. Det er på de områder, hvor der ikke skal træffes afgørelse med enstemmighed. Det betyder, at selv om Danmark stemmer imod, så kan det blive vedtaget af de elleve andre, og så har Danmark at

bøje sig. Det betyder, at vi afgiver suverænitet, uanset hvad vi selv mener.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF)):

Fru Charlotte Antonsen tager fuldstændig fejl. Der er ikke noget problem i, at man erkender i et parti, at der er delte meninger om en sag, men det må virkelig være et problem, hvis man i Folketinget mener, at man er helt enig om sagen, og det så viser sig ude blandt vælgerne – og det viser meningsmålingerne jo tydeligt – at de tre store partier, som hidtil har talt, ikke har vælgerne bag sig.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Foreløbig er der heldigvis nogle måneder til at se, hvad befolkningen mener om fortsat dansk medlemskab af EF-samarbejdet. Ifølge de meningsmålinger, jeg har set, ser der fortsat ud til at være et flertal, der siger: Ved ikke. Den kommende debat skal så sikre, at disse mennesker træffer den eneste rigtige beslutning, nemlig at sige ja til det fortsatte EF-samarbejde.

Hr. Aage Brusgaard er igen inde på diskussionen om Sovjetunionen i forhold til EF-Unionen – en yderligere ting, der er interessant, når man ser på de tidligere Warszawa-pagtlande, som før i tiden var tvunget til at være med i et samarbejde – det var jo ikke engang et samarbejde, man var underlagt Sovjetunionen. Nu hvor disse lande er frie, ønsker de alle sammen på stribe at melde sig ind i Den Europæiske Union. Det siger også noget om, at der er milevid forskel mellem de to typer af unioner.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil håbe for hr. Glønborg, at hr. Glønborg har sit private meningsforskningsinstitut i Hirtshals. Hr. Glønborg kan ellers aldrig nogen sinde træffe beslutninger herinde i Folketinget, hvis hr. Glønborg skal være sikker på, at hans vælgere er bag ham hele tiden.

Det kunne jo være, at en politiker en gang imellem burde gå i spidsen og sige det, man mente, det, man følte var rigtigt, og så håbe på, at man havde argumenter nok til, at ens vælge-

[Duetoft]

re bakkede op. Se, det er en visionær og fremsynet politiker. Det er ikke en, der bare render efter vælgerne og synes, at man skal sige det, som de nok mener.

Så vil jeg spørge hr. Aage Brusgaard, hvad det betyder, når Tyskland ikke får sin vilje, men Danmark får indflydelse på, hvad der foregår i Tyskland. Hr. Aage Brusgaard var meget bekymret for, at andre lande skulle træffe beslutninger, der får virkning i Danmark. Jeg vil godt spørge, om der ikke kunne være nogle fordele ved, at Danmark kunne være med til at træffe beslutninger på vegne af nogle større lande i Europa, som ellers har en voldsom indflydelse uden denne EF-union. Jeg forstår ikke rigtig, hvorfor det ikke kan gå begge veje.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Danmark er en lille, selvstændig og for mig at se god stat. Det skal vi ikke have andre til at lovgive om, lige så lidt som jeg har intentioner om, at Danmark skal være med til at lovgive i Holland, i Tyskland eller i andre lande. Jeg føler faktisk, at de er stærke nok til selv at tage vare om deres egne opgaver. Det, vi mener med selvstændighed, er, at hvert enkelt land selv får lov til at vedtage og uddelegere deres egne love og forordninger.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Vi går tilbage til talerrækken.

Gade (SF):

Lov om ændring af lov om Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber m.v., det er titlen på det lovforslag, vi behandler, og det er det navn, som regeringen har valgt til traktatforslag. Men vi ved jo godt, at det, det handler om, er traktaten om Den Europæiske Union, som Folketinget her skal tage stilling til, og som befolkningen senere skal tage stilling til – netop den union, som statministeren forsikrede ville være stendød, hvis befolkningen i 1986 fulgte hans råd og stemte ja til EF-pakken. Det gjorde et flertal af befolkningen. Men stik imod løftet fra 1986 står vi nu med netop en sådan unionstraktat, der – fuldt gennemført – i løbet af 1990'erne vil lægge grundstenen til EF's forenede stater, fælles valuta, fælles økonomi og en EF-militærpolitik med Vestunionen som EF's militære arm.

SF siger nej til denne voldsomme centralisering af magten i en lukket EF-union, hvor demokratiet er sat i skammekrogen, og hvor det bliver bankdirektørerne, embedsmændene og toppolitikkerne, der bestemmer både retning og hastighed.

EF's stormagtsdrømme vil føre til en folkelig oplevelse af aftagt og usikkerhed over for hele det politiske system, og der er en klar risiko for, at den politiske debat og samtale bliver erstattet af en uigennemskuelig lobbyisme, fjernt fra det enkelte menneske.

For SF er det afgørende at bibeholde vor ret til at tage afgørende beslutninger tæt på borgerne, og at der også bliver et betydeligt råderum for beslutningerne her i landet.

Det er blevet påstået, at unionstraktaten er kommet som et svar på udviklingen i Europa efter murens og de kommunistiske diktatorers fald, Sovjetunionens opløsning. Hvis det er tilfældet, er det efter vores opfattelse en helt forkert reaktion. Men det er heller ikke realiteten, for den vigtigste byggesten, nemlig ØMU'en, er mindst 20 år gammel, og det genoplivede projekt var sat i gang som en opfølgning af det indre marked lang tid før murens fald.

SF's kritik af hele unionsprojektet handler netop om, at EF ikke tager udgangspunkt i den nye situation i Europa efter murens fald. Her ser SF tre opgaver, som Unionen ikke løser, ja, på mange måder modarbejder.

Den første opgave er at gøre Europa helt. Det handler om at undgå, at Europa bliver delt op i de riges fællesskab og efterlader de øvrige i en fattig udkant-afhængighed. Vi er enige med Lech Walesa, der advarende har sagt, at når nu jerntæppet er fjernet, skal det ikke erstattes af et sølvtæppe. Unionen gør det vanskeligt for de nye demokratier at blive medlemmer og udsætter deres medlemskab til en gang i en uvis fremtid.

Den anden opgave efter murens fald burde være at ændre EF's egen politik, fjerne protektionisme over for ulande og Østeuropa, åbne markeder og ændre grundlæggende dele af EF's politik, herunder landbrugspolitikken. Tager Unionen hul på den dagsorden? Nej, tværtimod, finansieringen af Unionen, Delors II, fortsætter med øgede udgifter bl.a. til landbrugspolitikken de næste fem år.

Den tredje opgave, som burde være svaret efter murens fald, er at skabe et helt nyt sikker-

[Gade]

hedssystem og planlagt nedrustning i stedet for at diskutere EF-forsvar og Vestunion. Hr. Gert Petersen vil senere komme ind på dette.

Frankrig og også nogle unionstilhængere i Danmark begrundet deres ja med angst for det nye, stærke Tyskland. Som om en fransk centralbankdirektør i EF's centralbank vil sikre en bedre fremtid i Europa, når nu tyskerne allerede har brugt deres indflydelse til at sikre, at ØMU'en satser på prisstabilitet over alt andet.

Det er naturligvis vigtigt, at der skabes et tæt europæisk samarbejde i de kommende år, et bredt europæisk samarbejde på tværs af de gamle skel, også med Tyskland. Men ville det bedste ikke være – i stedet for at udvide EF, i stedet for at opbygge en EF-union – at udvide EF med de nye demokratier i Central- og Øst-europa, netop de lande, der banker på EF's dør. SF vil advare mod at bruge gammelt tykserhad i argumentationen for Unionen.

De to vigtigste byggesten i Unionen er ØMU'en og forsvarsdimensionen. Når ØMU'en er fuldt gennemført med én mønt og fælles centralbank, mindskes medlemslandenes mulighed for at føre selvstændig økonomisk politik kraftigt. Mulighederne for at idømme bøder viser tydeligt, at det er perspektivet. Danmarks handlefrihed reduceres til, hvad der billedlig talt svarer til et amtsråds handlefrihed. Oven i købet satser ØMU'en på prisstabilitet, det vil sige, at den socialdemokratiske drøm, som også kan læses i memorandummet, er faldet ynkeligt til jorden. ØMU'en handler ikke om at sætte gang i beskæftigelsen, selv om arbejdsløsheden er en svøbe i EF, ca. 15 millioner mennesker er arbejdsløse.

Jeg kan godt høre, at hr. Ivar Nørgaard i dag på Socialdemokratiets vegne prøver at genoplive det synspunkt, som Socialdemokraterne har lidt skibbrud med i forhandlingerne. Men det er altså nu, vi skal tage stilling til selve ideen i Den Økonomiske og Monetære Union: om målet med én valuta skal fastlægges.

Selv om vi har fået en protokol, handler den jo om, at vi kan stå af toget, at vi billedlig talt kan trække i nødbremsen. Men toget bliver sat på skinner nu, det sættes i gang, og det er derfor, vi i virkeligheden tager en principbeslutning med denne beslutning.

ØMU, det kan lyde som navnet på en fugl. Når man siger Økonomiske Monetære Union, kan det lyde, som om det handler om økono-

mi. Men det er hverken fugl eller økonomi, det er politik. De økonomiske fordele ved ØMU er små, vismændene skrev det i 1986, og jeg citerer: »Det er ikke nogen holdbar tese, at fastlåsning af de indbyrdes valutakursrelationer er en nødvendig betingelse for, at gennemførelse af det indre marked kan ske med fuld effektivitet.«

Oven i det kommer, at EF-planen om Den Økonomiske og Monetære Union indeholder en række elementer, der vil trække i retning af højere arbejdsløshed. Det gælder prisstabiliteten, det gælder kravene til finanspolitikken i en lang række lande, og det gælder adgangskravene i ØMU'en. Det vil føre til arbejdsløshed i EF-området i hvert fald i hele opbygningsfasen.

For SF er det et meget alvorligt problem, at demokratiet er sat i skammekrogen i unions-traktaten. Der kommer en lang række nye områder ind under EF-samarbejdet, og det betyder, at de problemer, vi har med demokratiet i EF, bliver forstørret. Det demokratiske under-skud vokser i stedet for at blive mindre.

Vi mener, at Kommissionens magt skulle stækkes gennem reel initiativret for både Folketing og EF-Parlamentet, og i en genforhandling efter et nej vil SF lægge afgørende vægt på at sikre mere demokrati og gennemsigtighed og mulighed for, at borgerne får indflydelse i et kommende EF-samarbejde.

Så indføres der et nyt begreb, subsidiaritet, som vi også har hørt Venstre rose her fra talerstolen. Jeg forstår godt, der skal mange ord til, for der er meget lidt realitet i det. Det, de står over for, er jo en meget omfattende centralisering af magten. Så kommer der sådan lidt krymmel på, der hedder subsidiaritet. Men der er ikke meget kød på denne EF-fugl, subsidiariteten. Det er mest snak for at sylte tanken om en centralisering igennem.

Med beslutningen om det indre marked fik kapitalen sine friheder, Margaret Thatcher fik billedlig talt sine friheder. Det handler nu om at lave et modspil til kapitalens friheder, det vil sige flertalsafgørelser for miljø, arbejdsmiljø, social dimension. Traktaten gør forsøg på at rette op på dette. Men de er for svage, og de opvejer ikke de kræfter, der bliver frigjort ved det indre marked her den 1. januar 1993.

Miljøkommissæren har kritiseret miljøaf-snittet kraftigt, og det er klart, at der er en di-

[Gade]

rette modstrid mellem de forslag, som miljøkommissæren arbejder på at få vedtaget, og det juridiske grundlag, der ligger i traktaten. Det bliver med andre ord svært at gennemføre de miljøbestemmelser, som jeg vil støtte EF-kommissæren i at få gennemført.

Miljøafgifter er nævnt i diskussionen. Det er svært at lave en CO₂-afgift, når det er undtaget flertalsafgørelse.

Den sociale dimension er svag, og der opstår betydelig tvivl om, hvorvidt hele aftalesystemet kan opretholdes. For SF er det afgørende at sikre både en stærk social dimension, og at det danske aftalesystem kan opretholdes.

En række nye områder inddrages nu i EF. På det retlige område sker der en del med brede formuleringer. Vi ønsker et bredt europæisk samarbejde om indvandring og flygtningeforhold, forudsat at det bygger på enstemmighed, og at det ikke betyder en indskrænkning i Danmarks i forvejen meget restriktive politik over for flygtninge og indvandrere. Netop derfor er SF modstander af, at dette samarbejde skal kunne inddrages direkte under Romtraktaten gennem den procedure, som er beskrevet i relation til artikel 100 c. Det samme gælder hele visumområdet, hvor vi fortsat ønsker enstemmighed. Vi ønsker ikke EF omdannet til et lukket fort, hvor de åbne indre grænser erstattes af mere lukkede og vanskelige grænser mellem landene, EF-landene og landene udenfor.

På uddannelsesområdet udvides mulighederne for flertalsafgørelse, og der opstår en usikkerhed om, hvad EF-traktaten reelt kan beskæftige sig med. Hvor langt kan man gå inden for uddannelsesområdet? På den ene side kan EF med flertallet vedtage såkaldte tilskyndelsesforanstaltninger, samtidig beskriver man, at der ikke kan være tale om harmonisering. Her er måske et af de områder, der kan forklare de tyske delstaters store tvivl om unionstraktaten. De har de samme interesser, som burde være Danmarks, at fastholde ret til selv at bestemme på sådanne vitale områder.

Den danske regerings erklærede politik var at få kultur ind i traktaten for at beskytte kulturområdet over for det indre marked. Det var en tiltalende tanke, men det mål er ikke blevet nået. I stedet har vi en traktat, hvor der faktisk henvises til handels- og konkurrencevilkår i forbindelse med muligheder for statsstøtte på kulturområdet.

SF var uenig med regeringen og Socialdemokratiets forhandlingslinier i memorandummet, når det gjaldt opbygningen af Den Økonomiske og Monetære Union. Men på en lang række andre områder støttede SF den formulerede politik, f.eks. i kravet om offentlighed i EF, åbne ministerrådsmøder. Jeg har hørt, at udenrigsministeren har talt imod dem. Så har vi da ikke stor tillid til, at udenrigsministeren har forhandlet seriøst for at få åbne ministerrådsmøder. Vi har støttet, at der ikke skulle være flertalsafgørelser i udenrigspolitikken, og vi har sluttet op om kravet om, at forsvarspolitik ikke skulle inddrages. På disse områder ligger resultatet milevidt fra memorandummet, og vi undrer os over, at et flertal af de partier, der støttede memorandummet, bakker op om forhandlingsresultatet.

Hr. Gert Petersen vil herefter fremlægge SF's synspunkter på området omkring forsvarspolitisk samarbejde.

Gert Petersen (SF):

I regeringens memorandum forud for unionsforhandlingerne kunne man læse følgende: »Regeringen afviser, at det europæiske, politiske samarbejde kommer til at omfatte et forsvarspolitisk samarbejde, herunder oprettelse af fælles militære styrker.«

Det var klogt sagt, og det var stærkt sagt. Det er, som jeg tidligere har nævnt, den eneste gang i memorandummet, at ordet afviser bliver anvendt.

Men i traktaten har regeringen sagt ja til »udformningen på langt sigt af en fælles forsvarspolitik.« Om det så munder ud også i et egentligt fælles forsvar, er endnu ikke fastlagt. Men den fælles forsvarspolitik vil Danmark være forpligtet til fra det øjeblik, traktaten er ratificeret af alle 12. Sandsynligvis indløses forpligtelsen allerede i 1996, hvor der ifølge traktaten kan foretages en revision af det forsvarspolitiske afsnit. Og så er det meddelt, at samme år vil også Vestunionen revidere sine bestemmelser. Dermed kommer jeg til Vestunionen, som ikke er omtalt i regeringens memorandum, og man hører jo ofte, at unionstraktaten har intet eller næsten intet med Vestunionen at gøre. Overhovedet er der jo en tendens til at nedtone alle disse problemer. Jeg bemærkede, at vi havde hele to socialdemokratiske ordførere, og ingen af dem nævnte

[Gert Petersen]

med så meget som et komma de forsvarspolitiske problemer i forbindelse med traktaten.

Det er forståeligt, men uanset om Danmark er med i Vestunionen eller ikke, så binder EF-unionen os tæt til Vestunionen, og den gør det på flere måder:

1) Selv om den måde, som den fælles forsvarspolitik skal udformes på, endnu ikke er fastlagt, så får vi et forvarsel i en erklæring fra vestunionsstaterne, en erklæring, som indgår i traktatkomplekset og er optrykt i traktatkomplekset.

De ønsker, at »Vestunionen i etaper skal udbygges til at være forsvarskomponenten i Den Europæiske Union.«

Det er 9 ud af 12 EF-stater, der siger det. Og deres synspunkt får yderligere vægt, for i selve traktaten omtales Vestunionen som »en integrerende del af udviklingen af Den Europæiske Union«.

2) En anden vestunionerklæring, som også er optrykt som en del af traktatværket, opfordrer de EF-stater, der endnu ikke er med i Vestunionen, til at melde sig ind i Vestunionen inden udgangen af 1992. Dermød er spørgsmålet om dansk medlemskab af Vestunionen jo sat på dagsordenen.

3) Ifølge traktaten vil Unionen realisere sine mål ved gradvis at gennemføre fælles aktioner på de områder, hvor medlemsstaterne har vigtige fælles interesser. Beslutning herom tages af Rådet.

Traktaten forudsiger, at nogle af disse afgørelser om aktioner »har indvirkning på forsvarsområdet«, og i så fald skal iværksættelsen af dem ifølge traktaten overlades til Vestunionen.

Jeg citerer igen ordret:

»Rådet vedtager i forståelse med Vestunionens institutioner de nødvendige praktiske bestemmelser.«

I Vestunionens erklæring, som også er optrykt i traktatværket, kvitterer Vestunionen ved at love at »oprette nære arbejdsrelationer til Den Europæiske Union.« Derefter kommer så en oprensning af en række samarbejdsmekanismer.

Denne kobling til Vestunionen skal ikke afvente noget i 1996; den er en kendsgerning fra det øjeblik, traktaten er ratificeret; så snart det er sket, er EF udstyret med en militær arm.

Man kan synes, det er godt. Jeg har bemærket, at udenrigsministeren synes, det er godt.

Det er hans ret, men det er i strid med det danske memorandum. Det kan vi ikke komme uden om. Selv udenrigsministeren kan ikke komme uden om det. Når vi syntes, det danske memorandum var korrekt, er det, fordi vi anser det for skæbnsvangert, farligt, at der nu skal opbygges en ny militærblok af rige europæiske stater, for det er jo dét, der sker.

En af begrundelserne er, at det hele flyder. De nationale og sociale spændinger vokser dramatisk, selv om den kolde krig er slut.

Som det socialdemokratiske folketingsmedlem fru Ritt Bjerregaard, den tidligere skyggeudenrigsminister – hun var vistnok tidligere på det tidspunkt – skrev i Politiken, må man være åben over for muligheden for politiaktioner i EF's interessesfære. Og det vil Vestunionen være velegnet til, for den er ikke hæmmet af geografiske begrænsninger, som NATO er.

Men selv om alt flyder – og det er rigtigt, at situationen kan minde næsten om tiden før første verdenskrig – så klarer man ikke problemerne ved en tilbagevenden til interessesfærepolitikken, som tværtimod kan lægge grunden til nye ulykker og spændinger. Det er ikke interessesfære eller blokpolitik, der er brug for, men et ægte fællesskab, der rækker langt ud over Vesteuropa.

Derfor må også NATO afvikles. Men det kan man give sig tid til. Det kan gøres over en årrække, i sammenhæng med at der opbygges et helt nyt sikkerhedssystem, som omfatter hele Europa, USA og Canada. Dét burde være hovedsigtet i dagens europæiske sikkerhedspolitik.

Konturerne hertil findes i form af CSCE, som vi i fællesskab må udbygge til en organisation, der iværksætter og kontrollerer vidtgående nedrustning, og som er i stand til at mægle og udsende fredsbevarende styrker – i et nært samarbejde naturligvis med De Forenede Nationer.

Det er at lægge freden i hænderne på et fællesskab og ikke bare nogle få udvalgte.

Det kan ikke lade sig gøre endnu. Jeg ved det. CSCE er ikke funktionsdueligt på nuværende tidspunkt, bl.a. på grund af afstemningsreglerne. Men vi skal sigte efter at gøre CSCE funktionsduelig og nå derhen, hvor CSCE om nogle år er Europas eneste militære samarbejdsorganisation, og sådan at det militære primært består i nedrustning og gensidig kontrol.

[Gert Petersen]

Hvis vi nu begynder at opbygge en ny militærblok i Vesteuropa, enten som selvstændig blok eller som en søjle i NATO, eller hvad man vil kalde det, jamen så bliver det da meget, meget sværere – på det nærmeste umuligt – at skabe sådan et fælles arrangement. Så ryger vi tilbage i det gamle skidt igen.

Det er imidlertid, hvad unionstraktaten handler om, når det drejer sig om den sikkerhedspolitik, som man helst ikke vil tale om i forbindelse med unionstraktaten. Det er en meget væsentlig årsag til, at vi siger nej til den.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Hr. Gert Petersen sagde, at han ikke havde hørt, at nogen af de to socialdemokratiske ordførere berørte forsvarsspørgsmålet. Jeg kan selvfølgelig ikke bestride, at hr. Gert Petersen ikke har hørt det, men rent faktisk udtalte min kollega, hr. Bjørn Westh sig temmelig meget om det, og det står i manuskriptet.

Så vil jeg sige til hr. Gade – det mener jeg er vigtigt, og det er samtidig henvendt til regeringens repræsentanter, som jeg vil bede lytte – hr. Gade påstår, at det synspunkt, der drejer sig om hensynet til beskæftigelsen, som var indeholdt i regeringens og Socialdemokratiets fælles memorandum, som SF ganske vist ikke stemte for, har lidt skibbrud. Jeg vil gerne sige, som jeg også nævnte i mit første indlæg, at vi havde gerne set, at det var formuleret stærkere. Men jeg mener – og det vil jeg gerne have regeringens bekræftelse af – at vi har sikkerhed for, at vi ikke er bundet – hr. Gade sagde det modsatte – jeg siger, at vi ikke er bundet af tredje fase. Vi tager stilling til tredje fase tidligst i 1996. Der er ikke tale om, at vi i dette tilfælde har vedtaget en principbeslutning, som hr. Gade siger. Der er ikke i det, vi skal tage stilling til den 2. juni, tale om en principbeslutning om tredje fase for Danmarks vedkommende, for der står udtrykkeligt, at Danmark har en undtagelse fra tredje fase; derfor har vi ikke principbesluttet tredje fase.

Det håber jeg regeringen kan bekræfte.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Det har været interessant at konstatere udviklingen i SF i dag, for nu er det sådan, at SF,

forstår jeg, 100 pct. tilslutter sig Romtraktaten, og at man faktisk også er ved at tilslutte sig memorandummet. Det er ca. 1½ år siden, det blev lavet, og da var der mange kritiske indvendinger fra SF's side. Men som bemærkningerne er faldet i dag, har man nærmest lovprist memorandummet.

Her kommer så mit spørgsmål: Hvad skal der ændres i unionstraktaten, for at SF vil tilslutte sig den? Der er sagt pæne ord om den, og så har vi hørt en række ting, som ikke er gode nok, men hvad skal der konkret ændres? Er det ét punkt? Er det to eller tre punkter? Eller hvor meget skal der til, for at SF vil tilslutte sig? Hvis der ikke sker en ændring, kan man så gætte på, hvor mange år eller måneder der går, før SF vil tilslutte sig unionstraktaten, når den først er blevet vedtaget af den danske befolkning.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Blot et enkelt spørgsmål til hr. Gert Petersen i anledning af hr. Gert Petersens påstand om, at det her samarbejde inden for Europa var de rige landes klub, der sluttede sig sammen mod resten af Europa.

Jeg vil gerne spørge hr. Gert Petersen, om de tal, jeg nu nævner, ikke er rigtige: at det nuværende EF-samarbejde, der omfatter ca. 340 millioner mennesker, svarer til 55 pct. af befolkningen i Europa, eksklusiv Rusland; at denne procentandel vil vokse til 70 pct. frem til år 2000, når Sverige, Østrig, Finland, Ungarn og Tjekkoslavakiet bliver medlemmer af EF. Vi vil så være over 70 pct. af den samlede befolkning. Og er det ikke rigtigt, hr. Gert Petersen, at hvis vi ser på 1988-tallene, er bruttonationalproduktet pr. indbygger højere i Tjekkoslavakiet og Ungarn, end det er i Portugal og Grækenland?

Så påstanden om, at det er de rige lande, der slutter sig sammen mod de andre, holder vist ikke helt.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

I sin omtale af udenrigs- og sikkerhedspolitikken talte hr. Gert Petersen varmt for CSCE og den plads, som CSCE bør have i den europæiske konstruktion.

[Niels Helveg Petersen]

Det synes jeg hr. Gert Petersen har ret i. Også efter min opfattelse er det vigtigt, at CSCE bliver udviklet, får større muligheder for at være med i den europæiske konstruktion.

Men jeg synes også, man skal være opmærksom på, at det er en af målsætningerne for unionsteksten. Jeg vil gerne gøre hr. Gert Petersen opmærksom på, at artikel J.1 i søjle 2 under målsætningen for den fælles sikkerheds- og udenrigspolitik siger, at et af målene er bevarelse af freden og styrkelse af den internationale sikkerhed i overensstemmelse med principperne i De Forenede Nationers pagt samt principperne i Helsingforslutakten og målene i Parischarteret. Dette sidste er det samme som CSCE. Altså det er en del af målsætningen for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, at CSCE-processen skal videreudvikles. Det synes jeg hr. Gert Petersen helt undlod at fortælle fra talerstolen.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Må jeg sige til hr. Ivar Nørgaard, at når vi ikke kan komme til anden konklusion, end at det er en principbeslutning om hele Den Økonomiske og Monetære Union, der træffes nu, skyldes det, at vi tilslutter os målsætningen om, hvordan EF skal udvikle det økonomiske samarbejde og det monetære samarbejde, og at EF inden år 2000 skal have én valuta og dermed i realiteten én økonomi.

Så er det rigtigt, at vi kan stå af toget, vi kan bruge nødbremsen; men det er jo sådan, det er formuleret, og der er betydelig forskel på den måde, den danske erklæring er skrevet på, og den, som den engelske erklæring er skrevet på. Må jeg sige til hr. Kofod-Svendsen, at SF nok skal fremlægge et samlet udspil omkring genforhandlingen inden den 2. juni. Jeg kan ikke forstå, at det er så svært for hr. Kofod-Svendsen at høre, hvad SF siger. SF har i alle de år, vi har debatteret dette her, talt imod tilslutning til Den Økonomiske og Monetære Union. Det har stået stjerneklart også for Kristeligt Folkeparti i alle diskussioner, i alle forespørgselsdebatter her i salen, det var jo hovedgrunden til, vi sagde nej til memorandummet.

Vi har hele tiden været store tilhængere af de formuleringer i memorandummet, hvor vi siger nej til forsvarspolitisk samarbejde, og hvor vi siger nej til flertalsafgørelser om uden-

rigspolitik. Problemet er ikke SF's på dette område, problemet er hr. Kofod-Svendsens, for hr. Kofod-Svendsen – og Socialdemokratiet, og hvem det nu kan være – siger noget andet nu, end de gjorde for 4-5 måneder siden. De siger ja til at gå i gang med at få forsvarspolitik ind i EF, men for 4-5-6 måneder siden og da memorandummet blev skrevet, stod der sort på hvidt nej til at få forsvar ind i EF. Det er ikke os, der skal forklare os i den diskussion, det er Kristeligt Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Først til hr. Bjørn Westh, som polemiserer mod, at jeg bruger udtrykket de rige lande om EF. For det første kan jeg ikke acceptere den optælling, at 55 pct. af Europas indbyggere bor i EF, når vi ser bort fra Rusland – var det ikke rigtigt forstået? Rusland er dermed smidt ud af Europa. Den går ikke. Det er jo netop det, der vil være katastrofalt. Hvis der sker det, risikerer man at vende tilbage i det gamle skidt igen.

Selvfølgelig er Rusland en del af Europa. Så kan man diskutere, om Europa slutter ved Ural, eller om Europa går helt over til Vladivostok, men under alle omstændigheder er det, hvis vi ser bort fra de centralasiatiske republikker, den samme kultur, der findes, det er den europæiske kultur. Den går altså ikke.

Udenrigsministeren bliver nu chokeret, men i Irkutsk og i de byer dér, er der faktisk europæisk kultur. Men o.k., jeg har også bemærket, at udenrigsministeren ved en tidligere lejlighed i et interview godt kunne forestille sig Tjekkoslaviet og de centraleuropæiske lande blive medlemmer af Vestunionen, men ikke Rusland, nixen! Det virker altså på mig fuldkommen som dengang, da Rusland var bolsjevikisk og dødsens farligt. Udenrigsministeren vil stadig væk ikke have dem med.

Vi er af den faste opfattelse, at Rusland er en del af Europa, og at man ikke kan tale, som hr. Bjørn Westh gjorde.

Videre siger hr. Bjørn Westh, at bruttonationalproduktet – pr. indbygger, må det være – i Tjekkoslaviet og Ungarn er højere end i Portugal og Grækenland. Ja, sådan er det jo altså ikke i dag. Det er da rigtigt, at sådan var det, inden de begyndte at indføre markedsøkonomi og al den slags og liberalisere og privatisere osv.; dengang var bruttonationalproduktet

[Gert Petersen]

kommet højere op end i de to andre lande, men det er jo ikke tilfældet i dag. Der er ingen som helst tvivl om, at landene i Central- og Østeuropa, Rusland osv., er de fattige lande i Europa, og at de lande, som er samlet i EF, overvejende er de velhavende lande. Det er der ingen, der kan komme uden om.

Hvad angår de dér hensigtserklæringer, som hr. Niels Helveg Petersen henviste til, så har jeg aldrig nogen sinde været ude for, at erklæringer i pagter og traktater om, hvad man vil gøre af gode gerninger, siger ret meget om realiteterne.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det var et meget oplysende indlæg, hr. Gert Petersen her kom med, meget oplysende. Det er derfor, jeg griber chancen for, at vi nu måske kan få afklaret denne del af diskussionen, for der er jo så mange andre delemer. Jeg takker hr. Gert Petersen for klargøringen af, hvad det egentlig er, SF mener på det punkt.

Hr. Gert Petersen har fuldstændig ret i, at hvis han tager det danske memorandum, der jo efterhånden har mange måneder på bagen, og kigger på, hvad der står om perspektiver i en fremtidig europæisk fælles forsvarspolitik, så er der uoverensstemmelse. Det er der ingen grund til at nægte, men det, man jo skal tage med, er, at verden så sandelig har forandret sig, siden vi lavede det danske memorandum.

Og det er da klart, at det er det, der er forklaringen på, at der i dag er et stort flertal af partierne i Folketinget, der kan acceptere det perspektiv, at man skal arbejde videre mod noget, der måske – og jeg vil gerne føje til for egen regning: formentlig – på et tidspunkt indebærer en fælles forsvarspolitik. Det er noget, vi ikke skal tage stilling til nu, men det er noget, der vil udvikle sig i de kommende år, og det skal vi tage stilling til i 1996-97.

Hr. Gert Petersen har også fuldstændig ret i, at Vestunionen får en rolle – det er derfor, man diskuterer, om man skal være medlem eller ikkemedlem – men igen skal vi først i 1996-97 tage stilling til, om Vestunionen skal ind i Den Europæiske Union. Vores beslutning den 2. juni har intet at gøre med, om vi vil være medlem af Vestunionen, det kan vi træffe selvstændig beslutning om senere, og den beslutning er vores egen.

Dernæst var det jo interessant at høre hr. Gert Petersens vision, hvor hr. Gert Petersen siger, at vi ikke har brug for at vende tilbage til interessesfærepolitik. Det er jeg meget enig med hr. Gert Petersen i, for hvad er interessesfærepolitik, som vi kender den fra historien? Ja, det var den politik, hvor de europæiske stormagter havde hver deres interessesfære. Det var det, der i sin tid på Balkan førte til første verdenskrig, fordi nogle stormagter valgte at følge den ene, andre valgte at følge den anden. Det var interessesfærepolitik, og det var det, der tidligere skabte krige i Europa.

Hr. Gert Petersen vil nu hævde, at det er interessesfærepolitik, hvis Den Europæiske Union – der, som hr. Bjørn Westh korrekt pegede på, vil komme til at omfatte en stadig større del af det europæiske kontinent – søger at udvikle et stærkere samarbejde. Dertil må jeg sige: Den holder ikke.

Og når hr. Gert Petersens eneste svar er, at vi må vente på, at vi kan få en bredere ordning i CSCE, så må jeg sige, som hr. Niels Helveg Petersen sagde det, og regeringen deler den opfattelse: Vi skal udvikle CSCE til at være den brede europæiske sikkerhedsorganisation – og det står, som hr. Niels Helveg Petersen korrekt sagde det, i traktatteksten – men vi ved ikke, hvor længe det kommer til at vare. Der er tale om et samarbejde, der endnu er i sin spinkle vorden, og det er i de kommende år, vi står over for de problemer, der kræver en fælles indsats, hvis vi ikke vil tilbage til tidligere tiders interessesfærepolitik, hvor det er stormagterne, der vælger at gribe ind, hvis en af de nye, små selvstændige stater kommer i strid med en af de andre. Det er her, der er brug for et fællesskab.

Det fællesskab, hr. Gert Petersen vil have, er så et fællesskab, der skal omfatte alle. Hr. Gert Petersen kommer med nogle højst besynderlige, men som sagt meget interessante begrundelser for, at Rusland sandelig også skal være med, før hr. Gert Petersen vil acceptere en form for samarbejde. Det var oplysende. Jeg kan bare konstatere, at hr. Gert Petersens sikkerhedspolitiske råd ikke har været værd at følge i fortiden, det viser udviklingen. Hr. Gert Petersen har åbenbart intet forstået af, hvad der er sket i det tidligere Sovjetunionen og de tidligere besatte østeuropæiske lande. Derfor er hr. Gert Petersens råd på det felt heller ikke værd at følge i dag.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Så vidt jeg har forstået det af pressen og af SF's program, har SF inden for de seneste år været i færd med at omskrive partiprogrammet, så man er gået fra det røde og nu lægger vægt på det grønne. Jeg har meget vanskeligt ved at se, at denne nye strategi harmonerer med, at man ikke finder den nye traktat bedre end den gamle EF-traktat, fordi den nye traktat jo netop giver os mulighed for at få gennemført noget på miljøområdet. Den giver os det internationale forpligtende samarbejde, som gør, at vi for alvor kan begynde at tage fat på de miljøproblemer, der jo især er i denne del af verden.

Jeg har meget vanskeligt ved at forstå, at begrundelsen tilsyneladende er, at man er bange for – og det overskygger hensynet til miljøet – at man inden for det NATO-samarbejde, som vi jo allerede er en del af, laver en opgavefordeling med Vestunionen. Er det virkelig sådan, at vi skal regne med, at SF prioriterer miljøpolitikken så lavt, at man ikke ønsker den nye traktat frem for den gamle?

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Hr. Gade fastholdt sine betragtninger om, at vi i princippet havde tilsluttet os også tredje fase. Jeg vil gøre hr. Gade opmærksom på, at man netop i afsnittet om principperne, som står i artikel 2, opremsede de principper, der skal gælde, og her både nævner en ikkeinflationær vækst – og ikkeinflationær er altså prisstabilitet – og et højt beskæftigelsesniveau. Der er de to principper altså ligestillede. Det, der så er problemet, er, at i de operative artikler lægger man meget mere vægt på prisstabilitet end på beskæftigelse.

Så er det, jeg siger til hr. Gade, at hr. Gade skal altså huske, at på side 100 i dette fine papir, vi har her, har vi fået indført følgende vedrørende tredje fase, eksakt vedrørende tredje fase: »I tilfælde af, at Danmark meddeler, at det ikke vil deltage i tredje fase . . . « – det kan næsten ikke siges tydeligere – ». . . ikke vil deltage i tredje fase, skal Danmark have en undtagelse.«

Det betyder, at vi ikke er forpligtet nu, den 2. juni, til at gå til tredje fase. Det tager vi stil-

ling til i 1996, og dér har vi opstillet de betingelser, som jeg nævnte, og det skal ske ved en folkeafstemning. Det er ret vigtigt.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hr. Gert Petersen talte meget om, at EF var de riges klub. Jeg vil gerne nævne for hr. Gert Petersen, hvad der står på side 35 i traktatteksten om udviklings samarbejdet. Det er nu blevet traktatfæstet, og hvad understreges her? Bl.a. bekæmpelse af fattigdommen i udviklingslandene. Opfatter hr. Gert Petersen ikke det som et fremskridt, at man udtrykkeligt i Traktaten formulerer en udviklingspolitik, som er fattigdomsorienteret, eller betyder det slet ikke noget?

Og så vil jeg sige til hr. Gade: For det første fik jeg ikke konkret svar på, hvad SF forlanger for at kunne sige ja, men det kommer åbenbart senere. Og vedrørende det forsvarspolitiske er det rigtigt, at der ikke er fuld overensstemmelse mellem det, memorandummet siger, og det, der står i teksten her, men der er jo også sket noget i de 1½ år, siden memorandummet blev lavet. Der er kommet nogle formuleringer, som ikke er udsprunget af danske ønsker – det tror jeg vi hurtigt kan blive enige om – men samtidig er der brugt nogle formuleringer, som ikke forpligter os her og nu, men hvorefter man som led i sikkerhedspolitikken også kan drøfte forsvarspolitiske emner.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi i de kommende år får drøftet en overordnet sikkerhedspolitik for hele Europa, hvor CSCE skal have en fremtrædende plads, og der er skabt muligheder for, at vi kan drøfte den del af sikkerhedspolitikken, men vi har jo ikke i denne formulering låst os fast. Det, der er afgørende for mig, er, at bindingerne til NATO står krystalklart. Det var også det, vi understregede i memorandummet, så noget af det, der var hovedhensigten i memorandummet, er blevet bevaret. Men teksten går længere, det vedstår jeg fuldt ud.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Hr. Gert Petersen må undskylde mig, når jeg nu bekender, at jeg igennem årene har oparbejdet en vis evne til ikke at høre så meget efter, når hr. Gert Petersen taler om økonomi.

[Niels Helveg Petersen]

Men når nu hr. Gert Petersen kommer ind på de rige landes klub, vil jeg da gerne gøre en enkelt bemærkning, nemlig at når f.eks. Sverige, Finland, Østrig og forhåbentlig også Norge på et tidspunkt bliver medlemmer, så hæves det gennemsnitlige bruttonationalprodukt pr. indbygger inden for EF. Skulle vi af den grund sige nej, fordi EF så blev en mere rig sammenlutning? Selvfølgelig ikke det. Det er en lidt vanskelig diskussion om rigdom, som hr. Gert Petersen her indfører.

SF har haft to ordførere her i dag, og jeg er efterhånden under denne meningsudveksling blevet klar over hvorfor. Det forholder sig nemlig sådan, at når hr. Gade taler om målsætningerne for et økonomisk og monetært samarbejde, ja, så er disse målsætninger fantastisk vigtige – det er jeg i øvrigt enig i, det skal vi interessere os meget for – men når hr. Gert Petersen taler om udenrigspolitik, så er målsætningerne ligegyldige, så er det bare nogle ord på et stykke papir.

Derfor vil jeg tillade mig over for hr. Gert Petersen én gang til at læse, hvad der står i målsætningen for det udenrigspolitiske samarbejde: »- bevarelse af freden og styrkelse af den internationale sikkerhed i overensstemmelse med principperne i De Forenede Nationers Pakt samt principperne i Helsingforslutningen og målene i Parischarteret.« Og videre: »- udvikling og befæstelse af demokratiet og retsstatsprincippet samt respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder.«

Vil man tale målsætninger i den ene afdeling, må man også respektere målsætningerne i den anden.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen skulle skelne imellem målsætninger og virkemidler. Hvad angår målsætningerne for Den Økonomiske og Monetære Union, står der, at der skal være velstand, og der skal være fuld beskæftigelse, og jeg ved ikke hvilke gode ting. Det har vi da ikke det mindste imod, det er virkemidlerne, det er måden, man vil gøre det på, vi har noget imod. Og det er det samme, det drejer sig om, når vi taler om det militærpolitiske samarbejde og Vestunionen osv. Det er i begge tilfælde virkemidler, det handler om.

Jeg vil godt give hr. Bjørn Westh en undskyldning. Jeg var ikke opmærksom, da hr. Bjørn Westh havde afsnittet i sin tale om det forsvarspolitiske.

Til gengæld må jeg så sige, nu hvor jeg er blevet orienteret om det, at det jo ikke svarer til det, udenrigsministeren har sagt. Udenrigsministeren stillede sig jo an og sagde, at verden havde forandret sig, siden det dér memorandum blev lavet, og nu har et stort flertal her accepteret den nye tekst, den nye måde, man udtrykker sig på. Men det, hr. Bjørn Westh sagde, var, at »formuleringen af artikel J.4, om at den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik også omfatter spørgsmål om udformning på lang sigt af en fælles forsvarspolitik, som med tiden vil kunne føre til et fælles forsvar, er ikke en formulering, der er vokset i Socialdemokratiets have. Vi har accepteret den, fordi den ikke binder os.«

Jeg må nok sige, at jeg er lidt forbavset over formuleringen. Jeg mener faktisk, den binder Danmark, hvis vi vedtager Traktaten – men lad det være. Det er det modsatte af det, udenrigsministeren sagde; han har accepteret den, fordi han synes, den er rigtig. Udenrigsministeren nikker bekræftende. Det er jo interessant at få konstateret. Jeg tror også, udenrigsministeren er nødt til at give mig ret i, at selvfølgelig binder den os med de uklarheder, der også ligger i den, det er erkendt.

Videre vil jeg sige, at jeg er 100 procent enig med udenrigsministeren i, at der ikke må føres interessesfærepolitik. Det var jo faktisk også det, jeg gav udtryk for. Men det er interessesfærepolitik, hvis 9 stater oven i købet de mest velhavende laver en militærblok og den udvides til 12 stater og de andre er udenfor, ikke mindst Rusland; så er det interessesfærepolitik.

Vi har jo fra SF – det har udenrigsministeren måske ikke bemærket, eller også har han, men hans hukommelse er somme tider lidt selektiv – talt for, at EF skal udvides. Vi har talt for at give så bred adgang for de øst- og centraleuropæiske stater, der vil ind, som overhovedet muligt – det er det modsatte af interessesfærepolitik – men denne union betyder, at det bliver langt sværere for dem i den forstand, at de vil komme til at vente meget længere på at komme ind, end de ellers havde skullet. Det er også en af grundene til, at der ligger interesse-

[Gert Petersen]

sfærepolitik i unionsdannelsen, især, vil jeg sige, på det militærpolitiske område, også noget, men nok noget mindre, på det økonomiske.

Til slut vil jeg sige til hr. Kofod-Svendsen: Der er ikke noget ondt i, at jeg beskriver EF som de rige landes klub. De driver udviklingspolitik, og det er såmænd ikke den dårligste udviklingspolitik, som denne de rige landes klub bedriver, men de rige landes klub er det.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Bjørn Westh har ordet for en kort bemærkning og derefter hr. Gade, og så vil jeg mene, at vi skal nærme os talerrækken igen.

Bjørn Westh (S):

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger om det, hr. Gert Petersen sagde før og her til sidst. For det første synes jeg vedrørende Europa og demokratier i Europa, at hr. Gert Petersen skulle være meget opmærksom på, at der ved siden af de aftaler, der blev indgået i Maastricht, også blev lavet en topmødeerklæring, hvori stats- og regeringscheferne udtrykkeligt første gang siger, at det nye samarbejde skal være åbent for alle demokratier i Europa. Den politiske betingelse er, at man kommer i gang med Den Europæiske Union. Derfor får vi ikke, sådan som de politiske betingelser er stillet op for os, nye medlemslande, medmindre vi ændrer traktaterne. Til gengæld åbner også alle de, der har været modstandere af at få nye lande ind, sig nu for, at alle europæiske demokratier kan optages. Det står i topmødeerklæringen fra Maastrichtmødet.

Om det fælles forsvar vil jeg sige, at udenrigs- og sikkerhedspolitik foregår som landsamarbejde med enstemmighed. De emner, vi første gang fik nævnt, som kunne drøftes under betegnelsen forsvarspolitik, var: Kampen mod spredning af våbentechnologi, handel med våben, humanitære indsatser, kampen mod atomvåbenspredning. Det er ikke emner, vi har noget imod bliver diskuteret og holdt øje med i Europa. Vi tror, det kan være med til at gøre verden mere fredelig, at vi ser på det.

Vi har fra Socialdemokratiets side accepteret de formuleringer, der er i Maastrichterklæringen om Den Europæiske Union på disse områder, og det er vores udgangspunkt. Vi har ikke dermed sagt, at vi nødvendigvis er enige med udenrigsministeren om alle hans visioner

for et fremtidigt forsvars- og udenrigspolitisk samarbejde i Europa, men vi er enige i de tekster, der er, og så vil vi drøfte, forhåbentlig når de nye lande er blevet optaget, hvordan det kan videreudvikle sig. Men vi ønsker ingen militærunion, vi ønsker ikke noget EF-militær.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Til hr. Ivar Nørgaard: Det er rigtigt, at Danmark kan sige, vi vil ikke være med på toget, i midten af 1990'erne. Det er rigtigt, og det har SF ikke bestridt. Det, vi siger, er, at vi tager en principbeslutning om, hvordan EF skal udvikle sig og Den Økonomiske og Monetære Union etableres inden år 2000. Og det, vi er bange for, er, at når vi kommer til midten af 1990'erne, uden at vi har haft en diskussion nu, så står den ene politiker efter den anden og den ene økonom efter den anden og siger: Jamen vi kan ikke andet, for beslutningen er jo truffet, og toget er kørt! Hr. Ivar Nørgaard ved godt, at sådan har megen EF-debat været gennem tiderne, og vi vil altså gøre noget for, at det ikke bliver sådan fremover, men at vi får en ærlig diskussion på det rette tidspunkt.

Til hr. Kofod-Svendsen: Jamen når SF siger nej, så gør vi vel ligesom andre partier – det må hr. Kofod-Svendsen jo have stor indsigt i – vi afvejer fordele og ulemper. Vi kan da godt se nogle gode ting i Traktaten. Ombudsmanden og udviklingshjælpen til ulandene er da heller ikke noget, som vi har kritiseret – overhovedet ikke. Vi har sagt, at der er noget, vi ikke vil være med til, vi vil ikke være med til unionsforpligtelsen, og vi har endda defineret den som Den Økonomiske og Monetære Union og forsvarsdimensionen. Og endelig har vi sagt, at der er nogle steder, hvor der er klart utilfredsstillende redskaber, og det gælder f.eks. på miljøområdet.

Her skal jeg svare fru Charlotte Antonsen, at jeg har sagt, at der er forbedringer i dele af traktaten, men der er også nye smuthuller. Det afgørende er, at vi i de næste fem år burde kunne tage nogle skridt til at opveje alle ulemperne ved det indre marked, alle de miljøforringelser, der kommer på grund af det indre marked, men det passer traktatteksterne ikke til, det er de ikke stærke nok til. Vi er enige med EF's miljøkommissær i, at de ikke er stærke nok til det. Jeg er helt enig med EF's miljø-

[Gade]

kommissær i alle de citater, vi kan finde af, hvad han har udtalt om det.

Må jeg så sige til hr. Bjørn Westh, at topmødeerklæringen er en illustration af, at det med åbenheden ikke kom ind i Traktaten. Det er jo en realitet, at der er stærke kræfter, der ikke ønsker, at Centraleuropa får chancen for at komme hurtigt ind i EF, og det, hr. Bjørn Westh bruger som et argument for, at der nu bliver et åbent Europa, er jo illustrationen af, at ikke engang det kunne komme ind i traktaten. Der er fuldt op af erklæringer og protokoller, men ikke én erklæring, ikke én protokol om, at der er åbent for medlemskab for de nye demokratier.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Der står i topmødeerklæringen om formandskabets konklusioner for mødet i Maastricht 9. og 10. december, at Det Europæiske Råd erindrer om, at ifølge traktaten om Den Europæiske Union er stats- og regeringscheferne blevet enige om, at en hvilken som helst europæisk stat, hvis styreform bygger på demokratiske principper, kan ansøge om medlemskab af Unionen, og at man skal gå i forhandlinger med ansøgerlandene snarest muligt.

Det er simpelt hen den politiske tilkendegivelse om, at det er det åbne Europa, vi arbejder for, og det har alle erkendt; men betingelsen for at nå så langt var, at vi tilsluttede os den nye traktat med de gode miljøbestemmelser og med den sociale dimension. Det synes jeg også at SF skulle gøre.

Annette Just (FP):

Fremskridtspartiet har været tilhænger af EF, lige siden Danmark trådte ind ved afstemningen i 1972. Fremskridtspartiet gik stærkt ind for EF-pakken, da vi skulle stemme om den i 1986, og det var med velberåd hu, for hele den opbygning af frihed for varer, tjenesteydelser, kapital og personer er sund fornuft, og det er i virkeligheden en god Fremskridts-tankegang. At have et hjemmemarked på små 350 mio. mennesker er en god ting for dansk erhvervsliv, ingen tvivl om det. Jeg mener også, at man kan sige, at Fremskridtspartiet har gjort sit til at arbejde med de små 300 direktiver, der har skullet til for at harmonisere alle disse områder for at virkeliggøre det indre marked.

Det indre marked, der skal starte 1. januar 1993, er vi end ikke kommet til endnu. Vi er ikke færdige med det. Vi regner med, at bommene ved grænserne skal hejses omkring 1. januar 1993. Teoretisk skulle det være 1. januar 1993, men jeg ved godt, at der er en enkelt skatteminister hist og her, som gerne vil bevare vores grænsebomme.

Statsministeren udtrykte det sådan i 1986: Unionen er stendød. Jeg ved ikke rigtig, hvilken union statsministeren tænkte på, men EF-unionen var det altså ikke, selv om hele landets befolkning regnede med, at det var den, han talte om, for vi skal den 2. juni til at stemme om den stendøde union.

Det er sidste gang, vi kan få lov til at bruge, hvad jeg vil kalde vores vetoret. Det er sidste gang, Danmark har mulighed for at sige: Nej, det stykke vil vi ikke gå videre. Når jeg startede med det indre marked, er det netop for at gøre det helt klart, at Fremskridtspartiet hele tiden er gået ind for det europæiske økonomiske fællesskab, og det vil vi vedblive at gøre, men vi vil sikre, at det bliver ved med at være et europæisk økonomisk fællesskab og ikke en europæisk union.

Når vi taler om suverænitetsafgivelser og så får at vide, at det er sådan et par småting hist og her, så vil jeg gerne have lov til at gentage, hvad jeg sagde for længe siden til et spørgsmål fra Socialdemokratiet, at selv Justitsministeriet i sin redegørelse til Markedsudvalget har skrevet: at uanset ændringerne i artikel 1-3 må det imidlertid kunne tænkes at bevirke en vis udvidelse af EF's beføjelser. Og man skriver fortsat, at når dette sammenholdes med, at det ikke er ganske utvivlsomt, i hvilket omfang den nugældende EØF-traktat giver hjemmel til at udfærdige retsakter for flere af de nye områder i artikel 3 og 3 A, er det Justitsministeriets sammenfattende vurdering, at man i den foreliggende situation bør anvende proceduren efter grundlovens § 20.

Så ved vi altså det. Det er ikke altid så nemt at forstå i første omgang, hvad Justitsministeriet skriver, men med almindelige danske ord: Vi risikerer at afgive suverænitet på de områder, der ligger inden for artikel 3-3 A, og når man læser det igennem, bliver man en lille smule forskrækket, for de dækker ikke kun arbejdsmæssige områder, men sociale områder, Den Europæiske Socialfond, den økonomiske

[Annette Just]

og sociale samhørighed og en frygtelig masse andre ting: forskning, teknologi, transeuropæiske net og sundhedsbeskyttelsesniveau osv.

Hvis det så kun var pæne bogstaver, som vi måske engang skulle diskutere, kunne jeg blive en lille smule beroliget, men det er ikke tilfældet, for ifølge Kommissionens arbejdsprogram for 1992 – og 1992 er altså i år – er det her og nu, de skal arbejde med bl.a. arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmæssige og sociale rettigheder, herunder beskæftigelse, arbejdsvilkår, information, medbestemmelse, høring af arbejdstagere, ligestilling, sundhed, sikkerhed og hygiejne på arbejdspladsen. Alt det har vi måske haft en fornemmelse af, men på næste side står også »og udbetaling af pensioner«. Det vil altså sige, at det ikke kun er sikkerhed på arbejdspladsen, sådan som vi normalt har forstået det, man taler om, men det er også pensionerne, og vi har hørt forskellige fagforeninger, bl.a. FTF, sige, at der her var fare for social turisme. Fremskridtspartiet er altså ikke de eneste, der har gidet læse traktaten igennem, er begyndt at lægge 2 og 2 sammen og har opdaget, at der her ligger en reel fare for social turisme. Jeg ved godt, at det ikke er pænt at sige det og slet ikke i denne overvældende forsamling af jasiere, som vi har i Folketinget, men det skal siges, for det bliver en reel trussel for det danske pensionssystem, hvis vi ikke får gjort noget ved det. Hvis det skulle blive et ja ved denne folkeafstemning, er der kun ét at gøre, og det er at arbejde utrolig hurtigt for at få lavet hele vores pensionssystem om. Jeg ved ikke, om jasierepartierne er villige til at gøre det, men jeg håber det sandelig, for ellers vil der meget hurtigt også i Danmark blive uhyggelige tilstande.

Man taler altså også om en styrkelse af økonomien og den sociale samhørighed. Det lyder nydeligt, det er smukke ord, men hvad er det egentlig, man gør, når man indfører en politik på det sociale område og på arbejdsmarkedsområdet, herunder Den Europæiske Socialfond? Det, som regeringen for Danmarks vedkommende har skrevet under på, og som vi nu altså enten skal sige ja eller nej til, er bl.a. det, der ligger i Delorspakken II, nemlig hele den økonomiske beregning. Jeg ved godt, at regeringen hele tiden har sagt, at det da godt kan være, at vi kan finde en enkelt lille besparelse hist og her, men det er ikke nok. Der er tale

om, at den pulje, der ligger under strukturforanstaltningerne, skal stige med 58 pct. Det er op til små 30 mia. ecu, og så kan man gange dem med 8. De interne politikker skal stige med 72 pct., de eksterne med 75 pct. Det er ikke små procenter, vi taler om her, det er ikke 4 pct.s inflation el. lign., det er enorme stigninger i støtten fra den rige del af EF til den fattige del på størstedelen af disse områder, men det er selvfølgelig også en støtte til de associerede lande, som nogle af de store EF-lande har.

En ting har vi i Markedsudvalget kunnet blive enige om at falde over, og det er, at administrationen vil stige med 40 pct. Det bad vi i enighed om en god forklaring på, og den kommer nok også, men man taler ikke om de 60, 70 og tæt på 80 pct., der er de store udgiftsstigninger, som regeringen sammen med Socialdemokratiet stiltiende har accepteret, fordi den gerne vil sikre denne unionstraktat, som man i forsamlinger siger er så god, fordi vi så kan få hjemmemarkedet, og så bruger man i øvrigt alle de argumenter, man før i tiden brugte for det indre marked. Jeg beder bare om, at man lader være at blande de to ting sammen, og når i særdeleshed udenrigsministeren har sagt, at Danmark ikke kan sige nej, fordi de andre 11 så bare vil køre videre med en unionstraktat, burde man se rimelig seriøst på, hvad de 16 tyske delstatsministerpræsidenter har været så bekymrede over, hvorfor de ikke vil afgive deres suverænitæt, og hvorfor de ønsker større indflydelse på Delorspakken. Det ville være klædeligt, hvis udenrigsministeren ville tage dette punkt en anelse mere seriøst frem for blot at være en jasiere.

Skal man forlange genforhandling eller rettelser? For Fremskridtspartiets skyld kan man godt nøjes med at sige nej, for hvis ikke vi alle er enige om at sige ja til den nye traktat, bliver der ingen traktat. Vi har tidligere på dagen slået fast, at Romtraktaten nu engang fungerer på den måde.

Jeg mener også, at hvis man siger nej til unionen, så den ikke bliver til noget, vil man få en mulighed for at sætte det indre marked ordentligt i gang, så ansøgerlande kan komme ind på en fornuftig måde ifølge bestemmelser, de kender i forvejen, og ikke pludselig således, at alle bestemmelserne i den grad er skærpede. Rent faktisk vil vi gøre det nemmere for både

[Annette Just]

Sverige, Finland, Østrig og eventuelt Norge at komme med i EF, hvis ikke vi har unionstraktaten.

Om vort smertensbarn, landbruget, i hvert fald i EF-sammenhæng, vil jeg sige, at der også er stigninger på landbrugsbudgettet, men det har været en glæde at konstatere, at vi i hvert fald i Danmark er enige om, at det burde gå over til GATT-forhandlinger. Når vi taler om landbrugsvarer, burde vi satse på verdenshandel, men her har EF og de store unionstilhængerlande også prøvet at tromle Danmark ned i en ganske uhyggelig grad, og det er der vist ikke rigtig mange der kan være særlig meget i tvivl om. Sagen er, at MacSharry, vores landbrugskommissær i EF, rent faktisk har prøvet at sætte nye protektionistiske stældøre op om EF frem for at nedbryde dem og sige, at vi nu skulle hjælpe hinanden, så vi kunne producere og sælge til hele verden, og det skal gælde begge veje.

En ting er, at dansk landbrug vil blive ramt uhyggelig hårdt, hvis man sagde ja til det EF-oplæg, som man rent faktisk har, noget andet er, at man ved at sætte disse jerndøre op også ødelægger hele Østeuropas mulighed for at arbejde sig op, idet hverken Polen, Ungarn, Tjekkoslaviet eller andre lande har mulighed for at eksportere til EF, fordi protektionisterne med højsæde i Frankrig ikke vil lade nogen komme ind på markedet.

Vi har været inde på det kollektive aftalesystem, hvor Danmark er ret enestående ved at have frivillige overenskomster. Jeg forstår ikke, at Socialdemokratiet vil være med til at undergrave hele det frivillighedsprincip, som jeg troede Socialdemokratiet var så stolt af. Men nu siger man, at alt skal i den hellige grav for den sociale dimension, nu vil man bøje sig for alle disse EF-direktiver.

Når hr. Bjørn Westh før i denne debat har givet udtryk for, at det kun er mindstemål, man taler om – det er hele tiden mindstemål – så ved hr. Bjørn Westh lige så godt som jeg, at vi på mange områder er ramlet ind i EF-direktiver, og nu tænker jeg ikke kun på skurvogne. Den Europæiske Union vil blande sig i alt, lige fra tobaksreklamer, som man ville have totalt forbudt, hvis man kunne komme til det, til udenrigspolitik, fra barselorlov til kultur og turisme. Ingen af disse ting har noget med hinanden at gøre, men jeg har blot prøvet på at tage

et lille bitte udpluk af de tusind forskellige ting, som man rent faktisk nu på den mest udemokratiske måde vil afgøre med flertalsafgørelser.

Når der bliver sagt, at alle de europæiske demokratiske lande skal have mulighed for at komme ind, vil jeg godt modsige det, for vi har trods alt set, at bl.a. Frankrig i den grad har prøvet på at ødelægge de nye demokratier ved med sin protektionistiske stil at forhindre disse nye demokratiske lande i at sælge, så de kan tjene nogle penge, få gang i deres erhvervsliv, således at de kan få deres selvrespekt igen.

Det eneste, man kan gøre fra EF's side, er at sende lidt ulandshjælp. Jeg ved godt, det ikke må hedde ulandshjælp, men Østhjælp. Princippet er det samme, og Fremskridtspartiets indstilling er i hvert fald, at man ikke hjælper nogen ved blot at sende penge. Man hjælper befolkninger ved at give dem mulighed for at genoprette deres selvrespekt ved selv at kunne tjene penge, men man gør det modsatte i EF-politikken.

Så har vi været inde på ØMU'en, som ikke er nogen fugl, men Den Økonomiske og Monetære Union. Der er mange fornuftige ting i den, men der er, så vidt Fremskridtspartiet kan se, ingen som helst god begrundelse for, at man skal gennemtrumfe, at vi skal have ecu fra den 1. januar 1997 eller 1999, det bliver nok 1999, for det er fuldstændig ligegyldigt, fra hvilken dag den bliver den eneste valuta. Vi er imod enhedsvalutaen, og at skrotte kronen, D-Marken, pundet og franc'en på én dag er også fuldstændig unødvendigt.

Der er god fornuft i at fastlåse kurserne, så vi får bedre konkurrenceevne og ikke den store usikkerhed. Der er også god fornuft i indføre ecuen som en slags handelsvaluta, i dag bruges den som en lånevaluta. Det er altså ikke noget nyt, som man pludselig har fundet ud af, man låner faktisk i ecuer, og der er mange internationale forretninger, der handler i ecu. Man får ikke små ecuer i hånden, men den bruges altså som regneenhed. Lad den dog starte som en handelsvaluta og arbejde sig ind og blive den omsiggribende valuta, hvis den er stærk nok. Det, jeg altså i virkeligheden plæderer for, er det oprindelige engelske forslag om ecuen som den 13. valuta.

Fremskridtspartiet mener, at EF skal blive ved med at være en handelsøkonomisk dyna-

[Annette Just]

mo for Europa. Vi kan se, at dér har man mulighed for at hjælpe resten af Europa op til den velstand, vi selv er så stolte af, men vi ønsker ikke, at EF skal blive nogen militærpolitisk supermagt. Danmark må hindre, at Vestunionen danner en EF-hær. Vi har NATO, og vi er stolte af NATO, der har fungeret og har en fordel, som Vestunionen i hvert fald ikke har, nemlig at det har USA og Canada i ryggen, og det er vi helt ærligt rigtig tilfreds med. Men når SF begynder at diskutere, om CSCE, altså sikkerhed og samarbejde i Europa, skulle have en højere prioritet, må jeg sige, at det har det, vi arbejder på det om ikke daglig så i hvert fald, som udenrigsministeren sagde, fra den spæde start på at give CSCE mere arbejde.

Så vil jeg springe ned til Europa-Parlamentet, som så mange siger om, at det ikke har fået nok at skulle have sagt. Fremskridtspartiets oprigtige mening, og den har vi sagt hele tiden som kommentar til alle memorandaene, er, at Europa-Parlamentet skal koncentrere sig om det, som det er bedst til, nemlig at kontrollere Kommissionen. Det skal kontrollere EF's udgifter og alle disse tilskudsordninger; det er milliarder af ecu, man taler om. Så skal vi for alt i verden forhindre, at Europa-Parlamentet, Kommissionen eller andre begynder at blive nye skatteindkrævere, for det ligger også i unionstraktaten, at der nu bliver mulighed for, at man kan lægge nye skatter på EF-borgere. Jeg er ligeglad med, om man kalder det miljøafgifter eller siger, at det er, fordi vi har et velfærdssamfund, at vi skal betale ekstra til de andre.

Kommunismen tvang Sovjet til kommando-økonomi. Et flertal i dette Folketing vil nu tvinge EF til det, og så gør man det tilmed frivilligt. Jeg er lidt rystet. Jeg er med på, at Socialdemokratiet har solgt Danmarks suverænitet for en pose linser kaldet sommerhusreglen, for det var betingelsen, da man sagde, at man skulle sige ja eller nej, at den danske sommerhusregel kom med. Jeg synes, det var flovt. Når man har fulgt forløbet af unionstilblivelsen, står man tilbage med en flov smag af protektionisme, socialisme og bureaukrati.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Fru Annette Just fremstillede sagen, så man kunne få det indtryk, at det, der er aftalt i trak-

taten om Den Europæiske Union, skulle vanskeliggøre det for de nordiske lande at blive medlem, hvis Danmark tiltrådte den. Det forholder sig modsat, og de nordiske lande har sammen med andre EF-lande i øvrigt hilst det velkommen. Jeg tror faktisk, at de hellere ville være medlem af Den Europæiske Union end af det EF, vi kender i dag, fordi de ligesom os andre føler, at det bliver et bedre EF i et åbent Europa, hvis denne traktat bliver godkendt. Må jeg minde fru Annette Just om, at den 10.-11. december 1991 holdt EFTA-landene et møde, og ministrene udsendte en erklæring fra dette møde, hvori de hilste den historiske aftale om en økonomisk, monetær og politisk union, der blev nået af Det Europæiske Råd i Maastricht, velkommen. Ministrene havde den opfattelse, at resultaterne var afgørende for den fortsatte udvikling af et tættere europæisk samarbejde, og at de ville forstærke relationerne mellem EF og EFTA. Det har jeg svært ved at udlægge som en afstandtagen fra resultatet; jeg mener faktisk, det er det omvendte.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg har også set den pressemeddelelse, som de nordiske ministre sendte ud, hvor de hilste velkommen, at man var færdig med 1½ års arbejde – det tror da pokker, undskyld – for de nordiske ministre vidste lige så godt, som vi gjorde, at der ikke blev indgået én eneste aftale, før konferencen var færdig, og derfor var de glade for, at den blev færdig.

Jeg tror ikke, at de nordiske ministre ville være det mindste kede af, at det var det indre marked, som de kunne få en økonomisk fordel af at komme med i, frem for en union, som de kommer til at betale stort til.

Det hænder altså også, at vi i Fremskridtspartiet taler med andre nordiske lande, og det er absolut vores indtryk, at hvis de overhovedet så nogen mulighed for at kunne – om jeg så må sige – nøjes med det indre marked, ville de meget gerne det.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg taler også med partier i de nordiske lande og lytter til, hvad der siges i de andre nordiske lande, og noget af det, der har interesseret

[Kofod-Svendsen]

Norge, er faktisk at komme med af sikkerhedspolitiske grunde.

Jeg kan forstå, at Norge af distriktspolitiske grunde kan være nervøs for Nordnorge, men at man ville med af sikkerhedspolitiske grunde, er faktisk noget andet, end at man vil med i det indre marked.

Jeg vil gerne spørge, om Fremskridtspartiets ordfører, fru Annette Just, ikke har bemærket den interesse, de nye demokratier i Central- og Østeuropa har for at blive knyttet til EF. Hvad mon årsagen er til det?

Den dynamiske udvikling, vi nu oplever i EF, skræmmer ikke de nye østeuropæiske demokratier, den er tværtimod med til at øge deres interesse. Er det ikke lidt tankevækkende?

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Fru Annette Just fremhæver det indre marked, og det er normalt det, vi kalder søjle 1.

Hvad er det så, man har så meget imod i søjle 2 og søjle 3?

Det, der sker i søjle 3, er en nødvendighed som følge af det indre marked, nemlig at vi får åbne grænser, så vi er nødt til at få styr på det. Det er en ganske klar følge, og hvis vi ikke får det med, ryger vi ind i problemer, det ved fru Annette Just ligesom jeg.

Hvad er det specielt i de to søjler, man ikke kan lide?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte med hr. Grove, som spurgte, hvad det er i søjle 2 og søjle 3, som Fremskridtspartiet har så meget imod.

Jeg er frygtelig ked af det. Jeg har netop brugt 20 minutter på at forklare, hvori det største problem i virkeligheden ligger, og det var altså økonomi og atter økonomi. Det er i øvrigt i søjle 1, men det har ikke noget med det at gøre.

Så blev jeg spurgt, hvorfor Østeuropa så forfærdelig gerne ville være med. Jeg kan da godt forstå, hvorfor de gerne vil være med i Unionen frem for bare i det indre marked, for dér ligger nemlig hele det store, økonomiske incitament. Helt ærligt, det var næsten for nemt at give mig det spørgsmål.

Hr. Kofod-Svendsen sagde, at Norge netop vil være med i det sikkerhedspolitiske, og jeg kan godt forstå dem; ingen tvivl i den sag. Der er intet at sige til, at Norge føler sig hængt af NATO-arbejdet, for det har fornemmet, at Danmark er på vej ind i Vestunionen, og hvad bliver der så tilbage af den europæiske del af NATO-arbejdet? Jeg kan godt forstå, at Norge føler sig mildest talt sat udenfor, og det er da heller ikke nogen hemmelighed for de politiske partier, der er til stede i salen, at jeg har advaret imod det gang på gang.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Jeg takker for det klare svar, jeg fik. Det er af økonomiske årsager, at vi siger nej til Unionen.

Man havde intet specielt imod søjle 2 og søjle 3. Fru Annette Just sagde direkte, at hun havde brugt 20 minutter på at forklare, at det var det økonomiske, der var årsagen, og jeg takker for et klart svar.

Duetoft (CD):

Jeg vil starte med den meget overraskende melding, at vi agter at stemme for lovforslaget, og det gør vi af to grunde:

For det første fordi vi synes, det er godt, og for det andet fordi det er en helt logisk følge af, hvad Danmark hidtil har sagt ja til.

I virkeligheden kan vi ikke helt forstå den enorme dramatik, der er om unionsafstemningen og diskussionen om Maastricht, for det kan ikke komme som en overraskelse for nogen. Det, at man skulle have et tættere politisk samarbejde mellem en række lande, var det bærende fundament i skabelsen af EF, det var reaktionen på krigens rædsel, det var reaktionen på Østmagternes fremmarch og på, at man tidligere i Europa har set, at økonomisk nedgang førte til ekstremisme, nazisme og kommunisme. Derfor fandt en række mennesker ud af, at man sammen måtte løse disse problemer, at de gamle fjender i Europa måtte gå sammen ikke bare i et snikke-snakke-samarbejde, men i et tæt samarbejde også om noget, som i længden kunne føre frem til det, nogle ser som et skræmmebillede og andre af os bestemt som et håb, nemlig Europas forenede stater.

[Duetoff]

Det vidste den danske befolkning i 1972, og det vidste man igen 1986 i forbindelse med Den Europæiske Fælles Akt, hvor det stod endnu klarere, end det gjorde i den oprindelige traktat, at det var meningen med samarbejdet.

Derfor er det lidt træls nu i dag at høre f.eks. fru Annette Just fra Fremskridtspartiet på trods af vores lille meningsudveksling med korte bemærkninger gentage, at EF skal blive ved med at være en handelspolitisk dynamo. EF har ikke kun været handelspolitik, EF har hele tiden handlet om noget mere og væsentligere. Jeg ved godt, det har været populært i Danmark at snakke om 10 øre mere på flæsket, og at det har været den økonomiske side, man har brugt mange kræfter på, men det ændrer intet ved, at tankerne hele tiden har været om det politiske, og at det er det bærende.

Derfor er det selvfølgelig også logisk, at et dansk nej den 2. juni vil få følger; det kan da ikke være anderledes. Hvis man har en række lande, der fra starten har bygget op til et tæt politisk samarbejde og derefter har åbnet for nogle flere lande, og nogle af de lande, der så er kommet til senere, siger, at de måske alligevel ikke vil være med i de oprindelige planer, er det da logisk, at de oprindelige lande siger, at det er deres valg og kører videre, som det hele tiden har været meningen, uden at lade sig bremse.

Derfor vil man naturligvis, som også udenrigsministeren så rigtigt har sagt det, se, at det, der skete i forbindelse med den sociale dimension ved Maastrichtaftalen, hvor englænderne fik lov til at sejle deres egen sø, helt naturligt vil blive den situation, Danmark kunne komme i efter et eventuelt nej.

Jeg synes, der er grund til at tage et par af skræmmebillederne fra den generelle EF-debat i dag. Man har i årevis talt om, at EF ønskede en total harmonisering, at vi alle sammen skulle være ens, læse de samme bøger, tale det samme sprog, bære det samme tøj og i det hele taget gøre alt ens. Man forsøger også af og til at fremstille tingene i EF-debatten, som om denne union vil uniformere os. Jeg vil bare minde det høje Ting om, at nogle EF-fantaster faktisk allerede tilbage i 1960'erne forlod tanken om en egentlig harmonisering, men at man til gengæld har fået tanken om en samordning af tingene sådan, at man får lov til at

beholde sit eget særpræg. Det er naturligvis også det, der ligger i det nærhedsprincip, som gennemsyrrer hele traktaten, hvor man siger, at der ikke er noget, der skal vedtages på EF's fællesskabsplan, som ikke kan løses lokalt, dvs. at vi får lov til at løse alle de problemer, vi vil, i Folketinget, vi vil ikke blive påduttet noget, for det er de store problemer, der skal ligge i EF-samarbejdet.

Når man hører debatten rundt omkring og også her i dag, selv om den vel ikke har tilført så meget nyt, synes jeg nok, at det var den sædvanlige skyttegravskrig, som var i gang, men det er vel vigtigt en gang imellem at genkalde sig, hvad der faktisk er blevet besluttet. Jeg synes, at fru Annette Just bl.a. nævnte eksempler på nogle beslutninger, der rent faktisk var truffet, og som ikke har så meget med Unionen at gøre.

Jeg vil godt nævne to ting. For det første har vi besluttet, at man skal have grænserne væk i det indre marked, så når nogle i EF-debatten f.eks. taler om, at vi nu skal have afgiftsharmonisering på grund af EF-Unionen, er det naturligvis noget sludder, for den afgiftsharmonisering vil komme under alle omstændigheder. Det er ikke noget argument, for det hænger sammen med det indre marked.

For det andet har vi besluttet den fri bevægelighed af arbejdskraft, der ligger i EF-pakken og også i den oprindelige traktat. Jeg må så spørge bl.a. SF, om det ikke er rigtigt, at valget i denne omgang i virkeligheden er, ikke om man skal have fri bevægelighed eller ikke fri bevægelighed, men et spørgsmål, om man skal have et grænsefrit Europa med en social sikkerhed, eller man skal have et grænsefrit Europa med en junglelov. For sagen er jo, at hvis man ikke får Unionen igennem og dermed får den sociale dimension igennem, vil det, som Socialdemokraterne har været inde på, ganske rigtigt blive alles kamp mod alle; vi vil kunne underbydes af billig arbejdskraft fra Portugal, som kommer op til andre sikkerhedskrav osv. end dem, vi stiller, og vores virksomheder vil blive undergravet.

Men sandheden er jo, at vi her står i valget mellem på den ene side et Thatchersk Europa, hvor de fri kræfter spiller uhindret, og på den anden side det, nogle kalder en nordisk model. Vi tror, det er meget vigtigt at slå fast, at den sociale side skal være med, og at vi skal have en social styring af denne fri konkurrence.

[Duetoff]

Men her har vi altså netop med den sociale dimension et godt eksempel på det, Danmark troede på indtil for nogle få år siden, nemlig at det var godt med enstemmighed. Jeg kan huske diskussionerne fra 1986, hvor det hed sig, at Danmark må holde fast i enstemmigheden, fordi enstemmigheden sikrer, at alle de andre ikke kommer og løber os over ende. Det viste sig jo, at enstemmigheden blev brugt af dem, der ikke ville noget som helst, at enstemmigheden blev brugt af det England, der ikke ville indføre de miljøkrav, der kunne være med til at afhjælpe nogle af problemerne, at enstemmigheden ville være med til at sørge for, at den sociale dimension overhovedet ikke fungerede, men at det i virkeligheden var i dansk interesse at få flertalsafgørelser, i virkeligheden var i dansk interesse at kunne presse et højere niveau igennem via nogle afgørelser dér.

Det er da klart, at det får nogle parlamentariske demokratiske følgevirkninger i Danmark. Vi har jo haft en diskussion om Markedsudvalget og dets stilling, og det er da naturligt, at man må drøfte et Markedsudvalg og de mandater, der gives dér, i det øjeblik man begynder at få flertalsafgørelser, for så er et nej i Markedsudvalget jo ikke nødvendigvis længere et nej til en gennemførelse; tværtimod kan vi blive stemt ned af de andre. Det er selvfølgelig et problem, vi skal løse her i Danmark, det er ikke et problem, der hænger sammen med Unionen, men jeg vil da gerne opfordre partierne her til at tage diskussionen om, hvordan vi kan sikre folketingsindflydelse i den sammenhæng.

Der var måske også en grund til nu at understrege endnu en gang, at EF-politikken i højere og højere grad er blevet indenrigspolitik. Det er allerede sket i forbindelse med det indre marked, men det sker jo mere endnu i forbindelse med Unionen, at flere og flere områder på EF-politikkens område får en direkte virkning for, hvilken lovgivning vi kan gennemføre i Danmark. Det betyder, at man skal være med til i fællesskab at fremme interessen for EF-direktiverne og EF-lovgivningen, og dertil tror vi at bl.a. Europa-Parlamentet kan være et godt instrument.

Jeg skal ikke gøre meget ud af miljøpolitikken, men blot sige, at vi glæder os over, at der også er kommet flertalsafgørelser på det område. Vi mener også, det er vigtigt, at vi har fået forskningspolitikken styrket, og i det hele taget

føler vi, at det er vigtigt, at en række af de nye områder er blevet inddraget i samarbejdet.

Men det vigtigste er måske, at Danmark nu får indflydelse på nogle økonomiske beslutninger, der under alle omstændigheder vil betyde noget for os. Allerede én gang i dag er forholdet i forbindelse med den tyske renté jo blevet nævnt. Vi kan da godt sige, at vi har suverænitet i Danmark, men normalt er den danske suverænitet omkring 10-12 minutter, for så lang tid går der fra det øjeblik, Tyskland ændrer renten, til vi gør det her i Danmark. Det eksempel er blevet fremhævet af, jeg tror, hr. Grove tidligere i dag, men det bliver ikke dårligere af at blive gentaget, for det er et rigtigt argument.

Det betyder faktisk, at vi får indflydelse på nogle forhold nu, som vi tidligere bare har skullet følge. Jeg mangler i traktaten, må jeg nok sige, at man ikke kun diskuterer, hvad der skal ske, når staterne har et for stort underskud, jeg synes også, det ville have været pænt at diskutere lidt, hvad der skal ske, når staterne har for stort overskud. Det har jo rent faktisk været et af vores problemer specielt i forbindelse med Tyskland, at man dér har bremsset økonomien så langt ned, at det var med til ikke at sætte gang i vores beskæftigelse herhjemme. Jeg ved fra Markedsudvalget, at man har tanker i den retning, men jeg synes godt, man kunne have nævnt, at der faktisk også ville være et problem i den retning, altså at man havde mulighed for at skubbe til staterne i retning af at føre en mere frembrusende politik.

Vi ville gerne have haft mere demokrati i denne unionstraktat. Vi så gerne, at Europa-Parlamentet var blevet styrket væsentlig mere, end det er nu. Vi mener faktisk, at Europa-Parlamentet burde have egentlig forslagsret, og at det burde være lovgivende i den forstand, at det var i Europa-Parlamentet, EF-direktiverne blev besluttet.

Men sådan skulle det ikke være; Danmark tog desværre plads i den forkerte vogn, idet Danmark med et flertal her i Folketinget var med på bremsersiden. Vi havde gerne set, at vi havde været med blandt dem, der skubbede på.

Vi tror også, at det i hele den diskussion, der er lagt op til nu om åbenhed i forbindelse med EF-samarbejdet, er en narresut at påstå, at man kan få åbenhed i Ministerrådsarbejdet. Vi

[Duetoff]

tror simpelt hen ikke på det, det er næsten lige så tåbeligt som at meddele, at man skal have åbenhed i forbindelse med Markedsudvalget. At sidde og diskutere forhandlingssituationer for åbent tæppe er noget, der i bedste fald vil medføre, at man får et skuespil, og så vil de egentlige beslutninger alligevel blive truffet uden for huset, eller også i værste fald vil det få det til at ende i kaos.

Vi mener, at det sted, man burde sætte ind, når det gælder åbenheden, igen er at understrege Europa-Parlamentets mulighed, for dér skal alle direktiver jo igennem, og dér skal man jo ind i forhandlingerne. Og ligesom åbenheden i dette system ikke foregår ved, at pressen og andre går ned og kigger ind på regeringens møder, men ved debatten her, kunne det på samme måde i EF-systemet have foregået ved et styrket Europa-Parlament. Men vi ser frem til ved en senere revision af traktaten at være med til at skubbe på, at Parlamentet får det, Parlamentet skal have.

Udenrigspolitikken er blevet brugt og misbrugt i debatten også i dag. Vi synes, det er en vigtig dimension, men vi vil da gerne understrege, at for os er selve beslutningen om et medlemskab af Vestunionen klart en selvstændig beslutning. Det har ikke noget med unionsbeslutningen at gøre efter vores opfattelse. Vi kan sige ja – og det hælder vi nok til – eller vi kan sige nej, men det er en selvstændig beslutning, Danmark står over for på et senere tidspunkt.

I den forbindelse kan jeg ikke lade være med at gøre en bemærkning specielt til hr. Gert Petersen, som jo stiller sig op og siger: Jamen hvem udgør dog truslen? Vi skal hellere have nedrustning og fred og snakke pænt med hinanden og alt det dér. Nej, der er selvfølgelig stadig væk trusler i verden. Vi skal da ikke være så naive at tro, at fordi Øst-Vest-konflikten er hørt op, er alle søde og rare og venlige, og så er der fred i vor tid. I det østlige område er der f. eks. bestemt nogle konfliktmuligheder. I øjeblikket er det da bl.a. sådan, at nogle forsøger at komme tilbage til det gamle system i det forhenværende Sovjetunionen, men der er jo også konflikt mellem Rusland og Ukraine osv. – konflikter, der bestemt vil komme til at smitte af på resten af Europa. En Saddam Hussein har vel heller ikke helt fået trukket gifttænderne ud i allerbøgstaveligste forstand, og det er

sådan nogle forhold, der gør, at man da ikke bare kan sætte sig ned og sige, at en forsvarsdimension for fremtiden kun skal være fred og ingen fare. Man må vel også have lov til at tænke på, at man kan komme i nogle situationer, hvor det er nødvendigt at kunne forsvare sig.

Flere gange er rejst spørgsmålet: Hvorfor nu union? Det er bl.a. blevet sagt: Nu river man Sovjetunionen ned, hvorfor i alverden skal vi så bygge en union op her? For det første vil jeg gerne sige, at der efter CD's opfattelse er en væsentlig forskel på de to unioner. Den ene var opbygget med våbenmagt imod en række republikkers vilje, og her har vi altså i god demokratisk ånd opbygget en anden union – ja, vi er jo selv her i landet sådan, at vi går med ved folkeafstemningerne.

Derfor kan der ikke foretages nogen sammenligning, men selvfølgelig er det da rimeligt at rejse spørgsmålet, og jeg vil gerne give tre bud på, hvorfor CD mener, at det er vigtigt med Unionen nu.

For det første fordi vi har en forpligtelse over for de svage i områderne. Vi har en forpligtelse over for det tidligere Sovjetunionen og de tidligere østeuropæiske lande til at være økonomisk stærke nok til at kunne hjælpe. Det gælder både Østeuropa, og det gælder den tredje verden, ikke mindst Nordafrika. Hvis vi ikke bliver det økonomiske lokomotiv, der bliver ved at være stærkt og bliver ved at have fremdrift, er vi ikke i stand til at løse de opgaver, som vi er nødt til at løse i disse områder specielt for at bevare stabilitet.

For det andet har vi også over for vores egne befolkninger en forpligtelse til fortsat at kunne klare konkurrencen med Japan og USA, og vi tror på, at den måde, vi klarer konkurrencen på, er ved at skabe et reelt indre marked, og et reelt indre marked må også omfatte en række af de områder, som er nævnt i Unionen, for at kunne være stærkt nok.

For det tredje, og det kan vi lige så godt sige direkte i dag, selv om måske ikke alle vil kunne lide det: Tyskland er et problem. Tyskland er bare et mindre problem som en del af en europæisk politisk union, end Tyskland er uden for en union, der i løbet af nogle ganske få år vil være så stærk, at vi ved, det vil udgøre en supermagt i Europa uden for styring. Det lyder måske ikke så rart. Jeg forsøger ikke at genop-

[Duetoft]

live det gamle tyskerhad, men man kan jo lige så godt være realistisk og sige, at med den fremdrift, der er i Tyskland, og som specielt kommer, når de har fået klaret en række problemer i det forhenværende DDR, vil det om nogle ganske få år være sådan, at tyskerne med fuld ret kan spørge: Hvorfor i alverden skal vi gå ind i en europæisk union, for vi styrer jo alligevel Europa? Der er ingen grund til, at vi går ind og underlægger os indflydelse andre steder fra.

Dér vil vi gerne med ind ved bordet. Dér vil vi gerne med ind og have medindflydelse på det, der foregår i Europa, og jeg synes også, man skal lytte til de kredse i Tyskland, der klart beder om at få lov at få en union i den forstand, at de ved, at historien så ikke kan gentage sig med et Tyskland, der forsøger at dominere resten af Europa.

Hvis man futter lidt rundt i fædrelandet og diskuterer EF, kan man ikke undgå at konstatere, at debatten undertiden er noget pudsigt. Der er specielt hos modstanderne fire argumenter, som i alt fald jeg møder den ene gang efter den anden. Det ene er, at man har for lidt tid til denne diskussion. Det andet er, at det hele er så uoverskueligt og uforståeligt. Det tredje er, at Unionen er udemokratisk og i øvrigt de riges klub, og det fjerde er, at nu nedlægger vi Danmark totalt. Nu er den danske identitet, Dannebrog, dronningen og alt det andet væk.

Det, jeg savner i disse diskussioner, er, at modstanderne anviser et alternativ til Unionen og ikke bare det luftkastel, som man også har forsøgt med i dag, nemlig at verden den 3. juni ser ud, ligesom den gør den 2. juni. Det er ikke alle modstandere, kan jeg sige til hr. Gade, som er så firkantede, men en række er det dog, og jeg synes, det var godt, at udenrigsministeren fik sat lidt fut i det.

Men til de andre fire argumenter skal jeg ganske kort sige, at der nok er nogle, der kan synes, der er for lidt tid op til denne folkeafstemning. Jeg havde da også gerne set, at den var blevet skubbet lidt, men man skal nu lade være med at undervurdere det, der faktisk er sket det sidste år eller halvandet. Der har været en ganske kraftig debat både om oplægget til Maastricht, om memorandummet osv. Det er ikke noget, der lige er startet for fjorten dage siden. Det har faktisk kørt i halvandet år, og

derfor har der været mulighed for at komme med i den grundlæggende diskussion.

Hvad angår det med det uoverskuelige, kan man jo bare sige, at de partier i Folketinget, der elsker folkeafstemninger, vil få at se, hvordan det går. Men det er vel ikke nødvendigvis så forfærdeligt, hvis de spørgsmål, der bliver sendt ud til folkeafstemning, er vanskelige. Det er man undertiden nødt til at gøre, og det er man altså også i dette tilfælde. Så hvis man sætter sig ned og læser alle 127 sider og tror, man skal kunne dem udenad til den 2. juni, kan det naturligvis godt give nogle problemer. Men vi håber, at befolkningen forstår, at det er de store linier, og det er de specialområder, man interesserer sig for, der er vigtige i denne sammenhæng.

Hvad angår det sidste argument, der kommer – det er det med den danske identitet – må jeg bare have lov at sige, at jeg synes, der er en meget smuk samklang med nogle gammeldags EF-modstandere, Den Danske Forening og andet godtfolk, som alle sammen er ved at samle sig sammen i en nynationalistisk fremmedhadende sammenslutning, som synes, at det hele er så forfærdeligt, for i Danmark kan vi jo det hele, og i Danmark er vi jo de bedste, og det er i hvert fald alle de andre, der vil være onde mod os.

I CD tror vi på, at vi er i et europæisk skæbnefællesskab – et fællesskab, som betyder, at når det går godt for Europa, kan det gå godt for Danmark, og når det går skidt for Europa, kan det gå skidt for Danmark. Vi er historisk afhængige, vi er også historisk-kulturelt afhængige. Langt de fleste strømninger i den danske kultur er i virkeligheden nuancer af en fælles europæisk kultur, og det kan man jo sætte sig ned og læse bøger om, hvis man vil det. Men at fremstille det, som om vi er uh så specielle, og at vi derfor kan stille os udenfor og ikke være med i det fællesskab, der er ved at blive skabt, er at stikke os alle blå i øjnene.

Jeg håber, at argumentet kan slå igennem, at den danske kultur bestemt kan overleve uden grænsebomme. Men den danske kultur kan bestemt også dø med grænsebomme, for det er op til os som danskere at fastholde det, vi føler er specielt. Og det kan vi få styrke til og samarbejdsånd til i den union, der er tale om her. I den vil det være muligt økonomisk og socialt at klare konkurrencen med de øvrige lande og

[Duetoft]

samtidig holde fast i det danske fundament, som vi holder af.

Jeg håber, at den offentlige debat i de nærmeste måneder vil være fair og vil få fjernet en række af de myter og falske påstande, som fyger rundt i luften. Det er de underligste argumenter og påstande om, hvad der vil foregå i denne EF-Union, man kan blive mødt med rundt omkring. Jeg håber, vi kommer ud af det, for jeg er sikker på, at der vil blive et stort flertal for EF-Unionen den 2. juni, hvis myterne kommer væk.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Hr. Duetoft er jo en rigtig unionsbygger, og derfor kan man komme i den specielle situation, at man egentlig godt kan være enig om at ville se på nogle af problemerne, men så må konstatere, at CD har sine meget bestemte skyklapper at se verden ud gennem og derfor kommer til nogle konklusioner, vi andre i hvert fald synes er helt forkerte.

Der er tre ting, jeg har hæftet mig ved i det, hr. Duetoft har sagt her. Det ene er, at der er trusler også i vores del af verden, i Europa. Ja, det er jo rigtigt: Jugoslavien, det tidligere Sovjetunionen osv. Det er vi enige om, men så spørger vi: Hvorfor er svaret, at EF skal i gang med at have en forsvarsdimension? Hvorfor er svaret, at EF skal kobles sammen med Vestunionen og Vestunionen blive EF's militære arm, hvor vi mener, at netop den nye usikre situation burde føre til, at det var CSCE, der blev styrket, at det var dér, vi lagde vores kræfter. Det er derfor, jeg siger, at det må skyldes skyklapperne i CD, at man vil lægge kræfterne et sted, som på sigt kan føre til, at vi får mere risiko i vores del af verden.

Det andet er, at CD, forstod jeg, CD siger, at de rige skal blive rigere, for på den måde kan de hjælpe de fattige. Men hvis det er CD's tankegang, betyder det da, at vi får lavet det sølvtæppe, som Lech Walesa advarende har sagt at jerntæppet ikke måtte erstattes med. Jeg har jo ikke sagt, at vi ikke må få det til at fungere godt i vores del af Europa – selvfølgelig må vi det – men jeg kan ikke forstå, at vores forpligtelse ikke netop nu var at undgå nye økonomiske skel i Europa.

Det sidste var det med Tyskland. Dertil vil jeg sige, at hvis man har et stort problem med

Tyskland, som nogle har, kan jeg ikke forstå, at man ikke siger, det ville være spændende at lave et bredt samarbejde, hurtigst muligt få Polen, Tjekkoslaviet, Ungarn ind i EF og, om man vil, indkapsle Tyskland i et sådant samarbejde. Det kan jeg da se meget mere fornuft i, hvis man er bekymret, end den tanke om, at bare der bliver en fransk bankdirektør og en fransk general for Vestunionen, så kan vi styre Tyskland.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Vestunionen er for os svaret på, at verden har ændret sig. Amerikanerne ønsker ikke at være så meget i Europa, som de har været før, og derfor er vi nødt til at lave et modspil/medspil i Europa, der kan være med til at holde vores gamle NATO-over-Atlanten-samarbejde på plads. Det er den ene side af det.

Den anden side er, at jeg ikke vil afvise, at USA og Vesteuropa kan have forskellige sikkerhedsinteresser i nogle enkeltspørgsmål – bestemt! Vi har ikke samme sikkerhedsinteresser som USA i Mellemerika og Sydamerika. Hvorfor skulle amerikanerne så totalt have samme sikkerhedsinteresser som os, hvis vi f.eks. taler om Balkan? Derfor er der måske meget reelt i at sige, at vi også kan noget selv.

Dernæst er der bemærkningerne om de rige, der skal være rigere, sølvtæppet og Tyskland. Alt det slår jeg sammen for at spare tid og vil sige dertil, at hr. Gade overser, at vi i CD intet har imod, at Polen, Tjekkoslaviet, Ungarn, de øvrige gamle Østlande og en del af Sovjetunionen kommer med i EF – bestemt ikke! Det eneste, vi har sagt, er: Hvorfor skal vi gentage miseren fra DDR? Hvorfor skal vi først tage livet af dem og lave socialt kaos og arbejdsløshed og køre deres erhvervsliv ned for bagefter at hive dem op igen? Hvorfor skal vi ikke give dem den politiske melding: I er velkomne, men det bliver ikke over en nat, for I kan ikke modstå konkurrencen. Hvis vi ruller over den vej uden grænser, vil det gå helt galt, og man vil få nogle sociale katastrofer i de områder, der ikke vil være til at holde ud.

Det er svaret. Jeg er enig i, at der skal være et bredere europæisk samarbejde. Jeg er også enig i, at det er nødvendigt at få de lande med for at styre Tysklandsproblemet – bestemt! Vi vil altså ikke lave noget sølvtæppe. Det eneste,

[Duetoff]

vi tillader os at sige, er, at vi ikke synes, det er klogt at gennemføre denne sammenslutning for hurtigt. Vi lærte fra Spanien, Portugal, Grækenland, at der skulle være overgangssider osv. Jeg tror nok, at det politiske signal til de gamle Østlande er givet og er forstået, men de skal ikke med så hurtigt, at det bliver en katastrofe i stedet for at blive en fordel for dem.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.00.

Mødet udsat kl. 17.50

Mødet genoptaget kl. 19.00.

Forhandlingen genoptoges.

Niels Helveg Petersen (RV):

Den beslutning, som den danske befolkning skal træffe den 2. juni, er en beslutning af vidtrækkende betydning. Jeg tror, det er meget vigtigt i diskussionen forud for folkeafstemningen at gøre det klart, at det er en beslutning af vidtrækkende betydning, som får stor indvirkning på dansk politik og danske samfundsforhold i de næste årtier. Jeg tror, det vil give bagslag, hvis man ikke gør dette meget klart for befolkningen. Vi skal ikke gå baglæns ind i Unionen.

Målsætningerne for det økonomiske samarbejde og for det udenrigspolitiske samarbejde er vidtgående.

Lad mig først sige noget om det økonomiske og monetære samarbejde. Målet her er jo en tæt koordinering af den økonomiske politik i medlemsstaterne. Derudover er det at etablere en centralbank og sluttelig i tredje fase at fastlåse valutakurserne og eventuelt skabe fælles mønt.

Der opstilles i traktaten en række kriterier, som skal danne grundlag for senere beslutning om, hvilke lande der kan være med i Den Økonomiske og Monetære Union – kriterier, som omfatter inflationsrate, rentehøjde, underskud på statsfinanserne og samlet statsgæld. I øjeblikket opfylder som bekendt kun tre af medlemslandene, nemlig Frankrig, Luxembourg og Danmark, disse betingelser.

Om flere lande vil opfylde betingelserne i 1996 eller 1999, er i dag ikke til at vide med

sikkerhed, og hvilke lande der til den tid opfylder kriterierne, er endnu mere usikkert.

Jeg tror derfor, det er rigtigt at sige, at om Den Økonomiske og Monetære Union sluttelig etableres efter den køreplan, der er fastlagt, kan ingen i dag med sikkerhed vide, men vi er selvfølgelig i vores diskussioner, i vores folkeafstemning nødt til at lægge til grund, at Danmark her skriver under på vidtgående målsætninger for samarbejdet.

Jeg vil da også gerne for min egen del sige, at det at danne en økonomisk og monetær union efter det mønster, som ligger i traktaten, kan siges at være en helt logisk følge af et frit indre marked for varetjenester og kapital.

Jeg synes, det er værd i vores egen diskussion at hæfte sig ved den betydelige og stigende modstand i Tyskland imod Den Økonomiske og Monetære Union. Det er en modstand, der kommer fra tyske finans kredse, også fra den tyske forbundsbank, men den kommer derudover fra kredse i det politiske liv både til højre og til venstre.

Den tyske bekymring udspringer af, at man er bekymret ved tanken om at opgive D-marken, som både er et symbol på og et redskab for Tysklands økonomiske succes i efterkrigsårene.

Til sidst – det er min opfattelse – kvier det nye Tyskland sig ved at opgive D-marken, den nationale styring af pengepolitikken, og man vil i hvert fald næppe gøre det, medmindre man er temmelig sikker på, at man får noget, som er lige så sikkert og lige så stabilt, som den tyske mark og den tyske pengepolitik har været det.

Af flere grunde kan vi altså komme til at stå i den situation, at Den Økonomiske og Monetære Union ikke bliver til noget, men vi må, som jeg sagde det før, selvsagt tage udgangspunkt i de foreliggende tekster.

Danmark har taget sit eget forbehold over for den tredje fase. Danmark skal have folkeafstemning igen, forinden en tredje fase kan etableres med dansk deltagelse, og det rejser det spørgsmål, som vi også tidligere på dagen har drøftet, om det nu også er klogt af Danmark allerede nu – i grundlovens forstand – at overlade beføjelser, som måske ikke skal bruges og slet ikke bruges pr. automatik. Klogskaben i dette kan diskuteres og måske også det grundlovsmæssige i fremgangsmåden.

[Niels Helveg Petersen]

Det er en vigtig sag at opklare i det videre arbejde i Markedsudvalget, lige så vel som det gælder for rækkevidden af artikel 235.

Jeg vil gerne gentage, at jeg finder, at Justitsministeriets notat om disse forhold er et overordentlig godt og grundigt stykke juridisk arbejde, men der henstår alligevel spørgsmål til videre opklaring.

På det udenrigspolitiske område er der også her tale om ambitiøse målsætninger om samordning, koordinering af medlemslandenes udenrigspolitik og sikkerhedspolitik. Det er rigtigt at pege på her, at landene i EF allerede i 1986 tog et stort skridt fremad i retning af at koordinere deres udenrigspolitik og sikkerhedspolitik. Den pakke, der blev gennemført dengang, var et ganske afgørende skridt i den retning.

Vi kan, synes jeg, også uden videre konstatere, at det på mange områder er gået godt med den stærke koordinering inden for det bestående traktatgrundlag. Jeg vil her især fremhæve, at EF i tiden siden 1986 under opbruddet i Østeuropa har spillet en konstruktiv og god rolle i forhold til Østeuropa, Baltikum og de nye republikker i det tidligere Sovjetunionen, i SNG. Det er også positivt at kunne pege på, at der er indgået associeringsaftaler med Polen, Ungarn og Tjekkosllovakiet, som har indbygget målsætning om medlemskab, når mulighederne i øvrigt er til stede.

Jeg vil her godt gøre en bemærkning til hr. Gade. Hr. Gade har et kerneargument i sin argumentation: Ved at vi nu accelererer samarbejdet f.eks. på det økonomiske område, gør vi det vanskeligere for andre lande at blive medlem. Jeg mener, det er en forkert synsmåde grundlæggende. Europa opnår intet som helst ved, at EF sætter sit samarbejde i stå. Der er intet som helst vundet heller for de nye østeuropæiske stater ved, at vi stiller den økonomiske dynamik i Vest i stå. Hvad skulle de vinde ved det? Og for at gøre det meget tydeligt vil jeg da over for hr. Gade pege på et område, han interesserer sig meget for: Hvad skulle Østeuropa f.eks. vinde ved, at vi satte vores miljøsamarbejde i stå? Østeuropa, alle, har kun noget at vinde ved, at vi går hurtigt frem på det miljømæssige og også på det økonomiske område. At udvikle ny teknologi til bekæmpelse af forurening og stille øgede krav til forureningsbekæmpelsen i vore egne lande vil

ikke sætte Østeuropa længere tilbage, men være en fordel også for dem.

Jeg tror grundlæggende, at hr. Gades ræsonnement er forkert, og hvad der gælder miljøet, gælder også økonomien. Kun hvis de vesteuropæiske lande inden for EF har økonomisk styrke, kan vi løfte opgaven. Der er jo ingen mulighed for – desværre, kan man sige – at de østeuropæiske lande uden videre kan blive medlemmer. Det kræver, at de kommer meget længere i retning af at omforme deres økonomier til markedsøkonomier og til demokrati, men de skal selvfølgelig have muligheden, som de også har fået det i associeringstraktaterne, for at kunne blive medlem på et senere tidspunkt. Det skal vi forholde os positivt over for på det principielle plan.

Jeg synes med andre ord, at det er gået godt lange strækninger med den udenrigspolitiske koordinering. Jeg vil dog gøre den bemærkning, at jeg ikke synes, at EF-udenrigsministrene har haft nogen heldig hånd i håndteringen af krisen i Jugoslavien, hvor det derimod er langt mere konstruktivt, hvad vi har set FN foretage sig. Jeg hørte – jeg har ikke et citat på rede hånd – udenrigsministeren en dag sige noget i retning af, at Europa jo ikke sådan skulle komme rendende til FN for at få løst sine konflikter. Og jeg spørger: Hvorfor dog ikke? FN er til for også at løse europæiske konflikter, og det er der bestemt ikke noget forkert i. Det er efter radikal opfattelse i allerhøjeste grad også en opgave for FN at tage på sig at løse konflikter på det europæiske område, når og hvis de opstår.

Det er nyt i traktaterne, at der nu opstilles en målsætning om en fælles forsvarspolitik på sigt. Det er en målsætning, ikke en realitet i dag; det kræver senere beslutninger. Det Radikale Venstre havde langt foretrukket, at denne målsætning ikke fandtes i traktatteksten. Det er vores opfattelse, at EF's ubestridelige succes netop er opnået, fordi man har koncentreret sig om samarbejde på det fredelige økonomiske, civile, praktiske område og har overladt det militære samarbejde til NATO. Det er min opfattelse, at havde EF haft militærsamarbejdet om bord med de problemer, der er i det i forhold til medlemsstaterne, så ville EF-samarbejdet ikke være kommet nær så langt, som det faktisk er kommet. Det ville være blevet tyngtet til jorden af at skulle løfte den opgave, som er

[Niels Helveg Petersen]

den vanskeligste af alle. Det har man i stedet overladt til NATO, og det har efter radikal opfattelse i alle henseender været den rigtige måde at gøre det på. Vi lægger i denne diskussion fra radikal side afgørende vægt på, at Danmark ikke kan forpligtes til at indgå i en fælles forsvarspolitik mod sin egen vilje. Hvis der altså i Danmark fortsat vil være flertal imod at indgå i et sådant samarbejde, så kommer vi der ikke. Vi kan ikke tvinges ind mod vores egen vilje.

Vi lægger også meget vægt på, at forpligtelserne i forhold til NATO i traktaten udtrykkeligt har forrang frem for forpligtelserne i forhold til EF's militære samarbejde. Jeg vil i øvrigt gerne gøre gældende som min opfattelse, at den adskillelse, som traktaten indeholder imellem samarbejdet inden for NATO – som har forrang – og det samarbejde, som finder sted inden for WEU, forekommer mig overordentlig tvetydig og uklar. Og det er der ikke noget mærkeligt i, for formuleringerne her dækker jo over reelle forskelle i landenes udgangspunkter. Der er om dette faktisk meget betydelig uenighed i medlemskredsen.

Det Radikale Venstre ser ingen begrundelse for, at Danmark skal være med i Den Vesteuropæiske Union. Vi er imod at ændre den danske linje og politik på dette område. Jeg noterer mig i øvrigt, at lovforslaget om vores tiltrædelse af unionstraktaten i sine bemærkninger intet siger om Vestunionen.

For nu at vende mig til de konkrete samarbejdsområder, hvor der er nyt i unionstraktaten, så vil jeg først nævne miljøspørgsmålene, som jeg finder af størst betydning overhovedet. Miljøforbedringer er blevet en del af selve formålet med samarbejdet. Det er blevet en del af målsætningen for samarbejdet inden for Unionen, at der skal skabes bæredygtig økonomisk udvikling.

Det er endvidere nu blevet fastlagt, at man med kvalificeret flertal kan træffe beslutninger om minimumsstandarder på miljøområdet. Jeg tror, denne bestemmelse får overordentlig vidtrækkende betydning for miljøpolitikken for hele det europæiske område. Det, det betyder for os i Danmark, er, at vi her har fået et instrument til at påvirke miljøpolitikken for foreløbig 330 millioner europæere i stedet for at stille os tilfreds med de normer, vi kan fastsætte for 5 millioner danskere. Det har langt større

betydning for miljøet i Europa, at vi får dette redskab, end noget andet. Så jeg tror, at det bliver muligt at gennemføre betydelige miljøpolitiske fremskridt her i kraft af disse bestemmelser. Jeg må sige, at jeg har personligt meget svært ved at forstå, at tilhængere af en mere avanceret miljøpolitik kan melde sig som stærke modstandere af den unionstraktat, der her er til behandling.

Vi lægger i Det Radikale Venstre også vægt på, at der skabes øget retssikkerhed og åbenhed ved etablering af en europæisk ombudsmandsinstitution. Der er jo her tale om et virkelig gedigent stykke dansk systemeksport. Det er et godt resultat, regeringen har opnået her. Jeg synes, det er løfterigt og positivt, at ombudsmandsinstitutionen og hele den tankegang, der ligger bag om et ubureaukratisk indseende med forvaltningen, nu vinder indpas på det europæiske niveau. Jeg tror faktisk, det får betydning for retsopfattelsen på hele det europæiske område.

Når det drejer sig om demokratisering og det demokratiske underskud, så er der ved ombudsmandsinstitutionen og ved de ikke særlig stærkt forøgede beføjelser for Parlamentet sket visse fremskridt. Jeg synes, her er et område, hvor vi kommer til at arbejde mere ihærdigt i fremtiden.

Dernæst spørgsmålet om mere åbenhed omkring beslutningsprocessen. Første gang jeg hørte om forslaget om åbne ministerrådsmøder, vil jeg gerne indrømme, at jeg var overordentlig skeptisk. Jeg fandt, at det var et forslag, som var behæftet med mange fejl og mangler. Jeg er ved nærmere eftertanke blevet mindre skeptisk, især fordi det her jo drejer sig om, at Ministerrådet faktisk gennemfører, hvad der har lovgivningskraft i de enkelte lande.

Regler med lovgivningskraft med virkning som en form for lovgivning i de enkelte lande – i hvert tilfælde i realiteten, hvis ikke i formaliteten – bør være underkastet offentlighed. Det er jo da f.eks. et princip, som vi holder i hævd her i landet, selv om fremmødet under debatten her jo ikke antyder nogen stærk offentlig tilstrømning.

Den sociale dimension, som nu kommer med ind i samarbejdet, hilser vi meget velkommen. Vi er glade for, at ét land her ikke kunne blokere andre landes fremskridt. Og så noterer vi os i øvrigt, at bestemmelserne er udformet

[Niels Helveg Petersen]

på en sådan måde, at vort eget aftalesystem, som er specielt, og som vi er glade for, kan bevares.

På kulturområdet glæder jeg mig over at målsætningen for det kulturelle samarbejde er respekten for mangfoldighed og nationale særpræg, en tankegang, som jo udmærket afspejler den måde, vi ser på det på her i Danmark.

Nærhedsprincippet's traktatfæstelse finder jeg også positiv. Det er her slået fast, at opgaverne skal løses så tæt ved borgerne som muligt – et princip, vi selv har forsøgt at leve efter her i landet – og det skal nu prøves på det europæiske plan. Domstolens virksomhed vil her være af afgørende betydning, og jeg tror, man skal gøre en del ud af netop at understrege Domstolens betydning på dette område.

Det retlige samarbejde mellem medlemslandene forbliver jo et mellemstatsligt samarbejde, indtil nye beslutninger træffes. Også det mener jeg er vigtigt at få understreget. Der er altså ikke med vedtagelsen af unionstraktaten tale om fælleseuropæiske politimyndigheder eller andet overnationalt samarbejde på dette område.

Til afslutning vil jeg nævne, hvad der for mig at se er to overordnede hovedsynspunkter, der taler for et ja til unionstraktaterne. For det første: Vi skal her i Danmark aktivt være med til selv at udforme den europæiske politik. Små lande og især små lande har en stærk interesse i at være med rundt om bordet, hvor afgørelserne træffes, og øve indflydelse på egne vilkår.

For det andet: Med den ansøgning om medlemskab, som er kommet fra Sverige, og den, der efter alt, hvad vi ved, kommer fra Finland i morgen – det finske parlament diskuterer jo dette spørgsmål netop i dag – åbner der sig mulighed for at få løst et grundlæggende markedsproblem for Danmark, som har bestået siden 1972, nemlig at vi var det eneste nordiske medlemsland. Jeg synes, det er vigtigt at understrege, at Sverige og Finland søger på det grundlag, der nu ligger. Det er unionstraktaten, der er grundlaget for Sveriges og Finlands ansøgning. Og det er jo just – det vil jeg gerne understrege over for hr. Gade – en af grundene til, at Danmark jo ikke kan forvente at have nogen stærk forhandlingsposition, hvis vi siger nej, når Sverige og Finland har søgt på det grundlag, der allerede foreligger. Jeg synes, det

understreger, at det vil være svært at etablere en stærk forhandlingsposition for Danmark i den situation.

Til allersidst vil jeg sige, at vi oplever i disse år, at internationaliseringen af vort samfund skrider hastigt frem, men vi oplever også, at internationaliseringen går hånd i hånd med større bevidsthed om det nationale. Efter min opfattelse vil nationalstaten forblive den fundamentale byggesten for det europæiske samarbejde. Jeg ser ingen fremtid for en føderal model. Europa må udvikle sin egen model. Vi skal opleve – og jeg tror, vi kommer til det – en udvikling af samarbejdet mellem selvstændige nationalstater, men det skal udvikles med respekt for det nationales værdi og det nationales uundgæelighed. Det er illusion at se bort herfra.

Til slut kan jeg oplyse, at den radikale folketingsgruppe agter at stemme ja til lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen havde nogle problemer med at forstå et par af SF's synspunkter, og en af grundene er måske, at hr. Niels Helveg Petersens præmis er forkert. Diskussionen handler jo ikke om, at EF skal sættes i stå, at der ikke skal sættes på økonomisk samarbejde, og at miljøsamarbejdet skal sættes i stå. Det er jo ikke det, der er SF's pointe.

SF's pointe er, at vi vil integrere også brederne i Europa end EF, og at vi vil prioritere de steder, hvor vi mener det er nødvendigt at samarbejde. Det vil sige, at det jo er os, der egentlig på mange måder er mere optaget af at integrere end dem, der vil bygge Unionen. Det gælder i forhold til Central- og Østeuropa, og dér kan jeg så forstå på hr. Niels Helveg Petersen, at det også er Det Radikale Venstres synspunkt, at det varer lang tid, inden Central- og Østeuropa kan blive medlem – lad os nu tage de tre første lande, Polen, Tjekkoslaviet og Ungarn. Det forstår jeg simpelt hen ikke.

Jo, hvis man er meget optaget af at bygge systemet op, men jeg forstår ikke, at man ikke kunne forestille sig en model, hvor de lande fik politisk plads ved bordet og man da brugte den grundtanke, som egentlig var hr. Niels Helveg Petersens før, i en bredere europæisk sammenhæng, således at de fik overgangsordninger til at beskytte deres markeder, mens de

[Gade]

sad ved bordet, samtidig med at de fik markedsadgang på vores markeder. Men det kræver jo, at vi laver EF's politik om, og jeg vil spørge: Er det dér, hunden ligger begravet? Vil de, der siger ja her, ikke tage de nødvendige skridt til at lave EF's politik om, fjerne EF's protektionisme, ændre EF's landbrugspolitik?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg synes, at hr. Gade taler sort om miljøproblematikken. Hr. Gade har det grundsyn, at vi ligesom skal holde op med at integrere så kraftigt og gøre store fremskridt i EF-samarbejdet. Er det så også rigtigt for miljøspørgsmålene? Jamen det er da klart nok, at jo strammere krav, jo strengere miljøkrav vi stiller i vores samfund, jo sværere er det for Østeuropa at være med i samarbejdet. Det er jo da indlysende. Jo større bliver gabet mellem det utrolige miljøsvineri, kommunismen har efterladt, og så de standarder, vi sætter. Alligevel skal vi jo ikke høre op med at stille strenge miljøkrav. Det er en problemstilling, hr. Gade er nødt til at tage stilling til. Det kan man ikke bare tale uden om. Det er ikke kun økonomi, men jo også miljøkrav, der vil lægge begrænsninger på samarbejdet.

Så spørger hr. Gade: Jamen er vi slet ikke villige til at lave om? Jo, det er jeg klar til. Jeg er klar til, at vi skal have reformer på landbrugsområdet, og GATT-forhandlingerne vil gennemtvinge det. Det er jeg tilhænger af, og det kan der komme noget positivt ud af.

Men jeg er da ikke klar til at lave statshandel og statsindustri. Det, der er kravet til østeuropæiske lande, til Polen, til Tjekkoslovakiet, Ungarn, er, at de har levedygtige markedsøkonomier og ikke statshandelsselskaber. Jeg er da ikke klar til at ændre vores vesteuropæiske struktur, som har været en succes, og gå over til nogen form for centraldirigeret økonomi, som de har haft det derovre, for at de kan være med i samarbejdet. Det ville da være at spænde vognen for hesten.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Den sidste bemærkning forstår jeg overhovedet ikke. Der er da vist ingen i de lande, der kunne drømme om det. Det kan være, der fin-

des nogen i EF, men der findes da ingen i de lande, der vil indføre centralstyret økonomi. De vil da liberalisere økonomien så hurtigt som muligt – alle politiske kræfter i de lande.

Det er helt rigtigt, at en stærk satsning på miljøkrav, høje minimumsregler, kan give risiko for et gab til de lande, der ikke har det. Derfor er vi tilhængere af en stærk miljødimension i EF. Vi siger, at der traktatmæssigt her kommer nogle fremskridt. Der kommer også nogle huller; det er ikke tilfredsstillende inden for EF. I forhold til Central- og Østeuropa handler det da om, at de hurtigst muligt bliver hjulpet med på disse minimumsbestemmelser, og at vi så er villige til at integrere dem, sådan at de har muligheden for at leve op til dem. Markedsadgang og økonomisk indtjening modsvarer af minimumsbestemmelser på miljøkrav i en dynamisk integrationsproces, der omfatter et bredere Europa end det, vi har her. Det er vores svar på spørgsmålet.

Det er fantastisk konkret, og det rammer direkte ned i den virkelighed, man har f.eks. i min valgkreds, for skal tekstilprodukterne produceres i Polen, eller skal de produceres i min valgkreds? De skal i høj grad fremover også produceres i Polen. Den pris, som Polen skal betale for at få lov at sælge nogle varer, er, at de skal opfylde minimumsbestemmelser på miljø- og arbejdsmiljøområdet. Det er derfor, jeg mener, perspektivet er mere europæisk. Al europæisk tænkning, også integrationsprocessen, er ikke noget med at sætte i stå, det er noget med at være mere dynamisk.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Konsekvensen af det, hr. Gade siger, er, at det bliver sat i stå. Det kan godt være, at hr. Gade ikke ønsker det, men det ville jo blive konsekvensen af det.

Men må jeg spørge hr. Gade: Hvis Polen, Ungarn og Tjekkoslovakiet var medlemmer, kunne SF så acceptere det grundlag, der ligger nu? Sådan måtte man jo forstå udtalelserne.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Hr. Gade må tro mig, når jeg siger, at jeg faktisk gør mig umage for at forstå hans synspunkt. Men jeg forstår det ikke.

[Niels Helveg Petersen]

Hvordan kan vi integrere disse lande uden at gøre det? De skal igennem en meget stor omstillingsproces, både hvad angår deres miljøpolitik, hvad angår deres økonomiske politik og lige så fuldt deres demokratiske opbygning. Men hvordan kan vi integrere dette, uden at disse lande selv tager fat om disse problemer? Det er det, jeg ikke forstår.

Hr. Gade taler, som om han har fundet en metode til at integrere disse lande i det vesteuropæiske samarbejde uden at gøre det. Hvordan gør man det?

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Nu ved vi jo alle sammen, at hr. Gade indtil for bare en 2-3 år siden havde et stort idealbilledeovre i Østeuropa. Det var Jugoslavien. Vi kunne næsten ikke have en diskussion med hr. Gade, uden at Jugoslavien blev fremhævet som det virkelig store eksempel både økonomisk og samarbejds-mæssigt. Derfor mener jeg egentlig, at hr. Gade bør lære af det, der er sket derovre.

Det, vi bygger op her i EF, er noget helt andet. Derfor kan hr. Gade ikke nu, samtidig med at han siger, at vi skal være meget ansvarlige på de forskellige områder i EF, udvande det på den måde, at de, der har ansvaret, skal dele ansvaret med andre. For det er jo det, hr. Gade siger: Hvis vi skal tage alle de lande ind, skal de være medbestemmende, men de får intet ansvar for tingene.

Det går ikke. Jeg ved godt, at SF også i finanslovforhandlinger gerne vil dele gaver ud, men aldrig i den sidste ende vil tage medansvaret. Men det går altså ikke i det europæiske samarbejde. Vi, der tager ansvaret, må også have retten til at bestemme. Kun på den måde kan vi hjælpe Østeuropa. Der skal da ikke være tvivl om, at vi på længere sigt gerne vil have dem med; men det er jo ikke for vores skyld, vi lukker af, det er spillene for deres skyld, for de har ingen muligheder for at komme ind i øjeblikket. Og når de ikke kan komme ind, kan de ikke få et medansvar, og derfor skal de heller ikke have en medbestemmelsesret.

Så enkel er politik ikke blot her i Danmark, men så sandelig også europæisk politik.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Må jeg sige til hr. Grove, at jeg får lyst til at citere en ordveksling i EF-Parlamentet, hvor Lech Walesa havde en ordveksling med, jeg tror, det var formanden for Parlamentet, hvor Lech Walesa sagde: »Hvordan kan det være, I ikke vil have os ind i EF? De kører jo i Mercedes.« Så retter han det: »Det er måske rettere Peugeot. Vi andre kører kun på cykel. Hvad er I så bange for?« spurgte Lech Walesa.

Nu har jeg forstået her – det er jo en klar melding fra De Konservative – at en udvidelse med Centraleuropa ikke er De Konservatives kop te. Det er da klart, at de lande selv skal tage fat; men det ligger jo i en dynamisk integration. Det er jo selv at tage fat, og det er, at man får markedsadgang, samtidig med at man opfylder minimumsbestemmelserne – det er jo konceptet – og at man samtidig politisk kommer meget mere ind fra starten. Man kan også sige, at i stedet for at vente på en optagelsesprocedure burde vi have lavet en traktat, der var mere åben, og som opererede med, at man kunne komme mere ind i varmen uden at være 100 pct. inde i varmen allerede nu.

Hr. Niels Helveg Petersen ved det også godt, for det er noget, jeg har talt for i lang tid, og det er dér, jeg har kritikken af, at denne traktat ikke har mere åbne bestemmelser om nye medlemmer, end den har. Det er jo det, der er realiteten. Der er en topmødeerklæring, som hr. Bjørn Westh tidligere har nævnt. Der står ingenting i traktaten om åbenhed over for nye medlemmer, ingenting andet end de gamle bestemmelser, og de er efter vores opfattelse ikke tilfredsstillende i forhold til den europæiske situation.

Jeg vil sige til hr. Bjørn Westh, at havde det været anderledes, havde det været et mere åbent Europa, der tegnede sig, så ville det da have været et vigtigt argument for SF, og det ville have været noget af det, der var gået ind på positivsiden, ligesom vi ser nogle af elementerne inden for den sociale dimension og nogle af elementerne inden for miljøpolitikken på den positive liste i afvejningen.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Jeg tror, jeg før i debatten har sagt, at SF kører nogle år bagefter, men jeg troede ikke, der var så stor forskel, at SF stadig væk kørte

[Grove]

på cykel, hvor vi andre bevæger os lidt mere moderne. For det er jo det, det drejer sig om. Hvis vi lukker op og åbner hele Østeuropa, så vil vores effektive selskaber overtage Østeuropa. Det er jo derfor, at vi laver associeringsaftaler og ikke tager dem ind.

Vi har set, hvad der sker i Østtyskland, hvor de vesteuropæiske firmaer overtager hele forretningslivet. Når vi er lidt betænkelige ved at tage dem for hurtigt ind, er det, fordi vi synes, at vi opbygger »landenes Europa«, og hvis de kom for hurtigt ind, fik de ikke lov til at have samme muligheder, som vi selv har.

Jeg er meget enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at det, vi bygger op her, er »landenes Europa«, men hvis vi tog dem ind, ville vores dygtige vesteuropæiske firmaer meget hurtigt overtage derovre, og jeg fatter egentlig ikke, at hr. Gade, som jo normalt varetager landenes interesser, nu pludselig vil have, at vi skal give los.

Fra konservativ side – det sagde jeg i min ordførertale – vil vi meget gerne have flere lande ind, jeg nævnte både Tjekkoslaviet, Polen osv., flere, men det tager sin tid, inden de kan bære at være med, og i mellemtiden har vi lavet associeringsaftaler, og det vil vi fortsætte med, og det er den rigtige vej.

Hvis jeg husker rigtigt, er hr. Gade gået meget op i, at Sverige og Norge skulle have associeringsaftaler med EF.

De kan meget bedre gå ind i vort samarbejde, end Østeuropa kan, så jeg tror, hr. Gade skulle revidere sin opfattelse om, at de ikke skal for tidligt ind.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg forstår overhovedet ikke diskussionen med hr. Gade. Hvor i unionstraktaten står der, at der ikke kan komme nye medlemmer ind? Meningen med dette er jo netop at strømlinje EF så meget, at man kan klare udfordringerne fra nogle nye medlemmer. Det gamle EF-system var så tungt, at det med 4-5-6-7-8 nye medlemmer ikke ville kunne lade sig gøre at køre med enstemmighedsprincippet. Mange af de strømlinjer, man laver i denne unionsstraktat, er en konsekvens af, at man gerne vil have flere medlemmer ind. Jeg vil gerne bede hr. Gade pege på, hvor der står, at der ikke kan komme nye medlemmer ind.

Det er ikke korrekt, hvad hr. Gade siger, og jeg er enig med hr. Grove i – og jeg sagde det også i min ordførertale tidligere – at vi skal passe på, vi ikke gentager fejlene fra DDR, hvor man nu finder ud af, at det måske nok skulle have taget lidt længere tid med genforeningen.

Så vil jeg gerne sige til hr. Gade, at jeg synes, det er forkert at blande den daglige politik og denne unionstraktat sammen. Altså – jeg ønsker ikke at nedlægge Folketinget, fordi jeg ikke altid er enig med det flertal, der vedtager ting herinde. Naturligvis kan man da godt gå ind for Unionen og alligevel være uenig i noget af den politik, der foregår i EF. Jeg har ikke den store kærlighed til landbrugspolitikken, det ved hr. Gade også godt, men det ændrer da ikke noget, at jeg går ud og siger: Vi skal overhovedet ikke have ændret EF, der skal ikke laves om på den traktat, og det skal ikke komme til at fungere bedre.

Jeg forstår overhovedet ikke, hvad hr. Gades argumenter egentlig går ud på, for jeg kan ikke se noget i denne unionstraktat, der gør, at disse lande ikke kan blive medlemmer på et tidspunkt, hvor de økonomisk er stærke nok til at kunne klare konkurrencen med os andre.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Der er en lidt underlig formynderisk dobbelthed i SF's holdning. De tre lande, vi taler om – Ungarn, Tjekkoslaviet og Polen – skal endelig ind, men SF vil ikke selv ind. Det er jo sådan, det bliver fremstillet. Vi siger, at EF skal være åbent, de skal ind, de skal hjælpes, vi har lavet en associeringsaftale, vi sigter på medlemskab, de får økonomisk hjælp, de skal efter vores mening også have øget markedsadgang, og så skal de selv bestemme, hvornår de vil søge om medlemskab. Men SF må da kunne sige, om SF selv vil gå ind, når SF mener, at de tre lande bør ind.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Når denne diskussion er interessant, er det jo, fordi det er SF's hovedargument, vi her diskuterer: Vi skal sætte tingene lidt i stå her hos os, så de andre kan nå at følge med. Det mener jeg er en grundlæggende forkert tankegang, så-

[Niels Helveg Petersen]

dan er verden ikke. Jeg har brugt miljø som eksempel, og jeg vil gerne gentage det. Vi hjælper ikke Østeuropa ved at slække på miljøkravene til vores virksomheder. Men det betyder jo også, at afstanden mellem miljøkravene dér og her hos os bliver stadig større, afstanden mellem, hvad vore virksomheder kan klare, og hvad deres kan, bliver stadig større. Det er et godt eksempel på, at det ikke nytter noget. Tværtimod skal vi drive på med at udvikle ny miljøteknologi, så vi kan være med til at udvikle en teknologi, som virkelig for alvor kan hjælpe Østeuropa.

Og så Lech Walesas cykel og hans Mercedes, eller hvad det var. Jamen hvad kan det eksempel egentlig bruges til? Det kan i hvert fald ikke bruges til at sige, at nu skal den europæiske bilindustri holde op med at udvikle stadig bedre biler. Jeg vil i øvrigt tro, at vi også laver bedre cykler end polakkerne, men jeg er da ikke bange for polske cykler; jeg tror ikke, de har nogen stor chance heller på det danske marked. Problemet for polsk industri er, at de ikke er i stand til at konkurrere på lige vilkår, de må have lange overgangsordninger, og de må selv foretage en meget betydelig omstrukturering af deres økonomi i retning af markedsøkonomi. Det kan man ikke integrere sig igennem med politiske beslutninger. De er heldigvis godt i gang, men det er en lang proces.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Til hr. Duetoft: Det er jo da først og fremmest nogle herinde, der siger, at disse lande i Østeuropa ikke kan blive medlemmer, at de må vente. Jo, jo, det har jeg lige hørt her fra Folketingets talerstol. Hr. Grove har talt om det, hr. Duetoft har også forklaret, at det lå langt ude, unionsbyggeriet skulle være færdigt først, det var faktisk også argumentet i hr. Duetofts indlæg her. Så det er folketingsmedlemmer, der tolker grundsynspunkterne. Det er da klart nok, for i denne traktat er der ikke åbnet mulighed for, at nye medlemmer kan komme ind i EF. Det, vi ønsker, er en ny type medlemskab forskellig fra det, vi kender i dag, hvor man enten er fuldt medlem eller også helt udenfor. Det er, hvad jeg synes havde været et fornuftigt tilbud til landene i Centraleuropa.

Dér er det så, hr. Niels Helveg Petersen kommer galt af sted igen, når han påstår, at vi

siger, at vi skal sætte tingene i stå. Jamen det er jo helt modsat. Hr. Niels Helveg Petersen ved, at vi på miljøområdet mener, vi skal gå videre i Danmark, at vi skal sætte al kraft ind på at gå videre i EF, at vi mener, at de huller, der er i traktaten her, skal fylde ud også efter en genforhandling, sådan at der ikke bliver undtagelsesbestemmelser f.eks. med flertalsafgørelser på miljøområdet.

Hr. Niels Helveg Petersen sagde én rigtig ting, nemlig at Polen naturligvis skal have lange overgangsordninger på en lang række områder. Men hvorfor kunne vi så ikke tage udgangspunkt i den nye situation i Europa og allerede nu invitere dem med til en række ministerrådsmøder på uddannelsesområdet, på kulturområdet og for den sags skyld i stadig stigende grad – også samtidig med at de opfylder minimumsbestemmelserne – på miljøområdet, på arbejdsmiljøområdet? Denne integrerede proces er vel et eller andet sted, må vi mene, det, et helt Europa har brug for. Ellers har jeg i hvert fald overhovedet ikke forstået noget, for så må der være nogen herinde, der sigter direkte efter, at der skal være større forskel, end der er i dag.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Nu varer det åbenbart ikke længe, før jeg skal til at sige undskyld til EF, for jeg kunne nu forstå på hr. Gades argument, at det ikke så meget var traktaten, som det var den måde, hr. Grove og jeg tolkede traktaten på, der gjorde hr. Gade bekymret. Det er selvfølgelig et problem, hvis hr. Gade går ud og taler imod traktaten på grund af hr. Grove og mig; det må vi så sige pænt undskyld for. Det var altså danske politikere, der havde sagt, at Østeuropa ikke skulle med lige med det samme. Jeg kunne forstå på hr. Gades svar, at der ikke er noget i traktaten, der forhindrer, at disse lande kommer med, men at det åbenbart er danske politikere, der forhindrer det.

Til hr. Gades almindelige orientering vil jeg blot sige, at det, jeg sagde i min ordførertale, var ikke, at Østeuropa ikke skulle med nu på grund af unionsbyggeriet. Jeg sagde, at de ikke skulle med, fordi de ikke skulle løbes over ende. Hvis vores virksomheder begyndte at konkurrere i Østlandene, ville der ske mange ulykker.

[Duetoft]

Men når hr. Gade taler om åben markedsadgang, hvad jeg i øvrigt også er tilhænger af, vil jeg sige, at der altså er et og andet problem i det. Hr. Niels Helveg Petersen nævnte det kort. Groft kan man sige: Hvad i alverden producerer de egentlig, som vi ville købe? Hvordan vil de klare sig med en lang række varer, der overhovedet ikke har en kvalitet, som kan hævde sig på vores marked, plus det, som hr. Gade jo selv nævner, at en række arbejdsmiljø- og arbejdsforhold nødvendigvis må ændres i disse lande, før vi kan give adgang? Jeg er eksempelvis ikke særlig tiltalt af, at hr. Gades valgkredstekstilfabrikker skal udkonkurreres af østeuropæiske tekstilfabrikker, der har børnearbejdere; det er jeg ikke sådan vildt betaget ved tanken om. Det er så let, hr. Gade, at stille sig op en sen aften i Folketinget og sige, at de skal med hurtigt, og det skal bare ske nu. Men der er altså en række praktiske ting, der gør, at det er meget smart ikke at fare af sted med den fart, som hr. Gade gerne vil.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg tror, det kan være nyttigt at orientere hr. Gade om, hvad der rent faktisk gøres for at berede vejen for de nye demokratier i Øst- og Centraleuropa til Den Europæiske Union. For det første ligger der det nye, som allerede er nævnt tidligere i debatten, at i forbindelse med aftalen om traktaten i Maastricht blev det givet til kende fra et samlet europæisk Råd, at man nu var åben over for kommende udvidelser.

Dernæst indgår det i de såkaldte Europaaf-taler, de associeringsaftaler, som blev indgået med Polen, Tjekkosllovakiet og Ungarn i december, at disse aftaler sigter mod fuldt medlemskab, når vilkårene herfor er til stede. Med henblik på kontakter imellem Den Europæiske Unions Ministerråd og disse associerede lande afholdes der jævnlige associeringsmøder, hvorved der etableres en tæt kontakt med regeringerne i de pågældende lande. Det er desuden tanken med disse associeringsaftaler, at de løbende skal udbygges i takt med, at vilkårene for optagelse som fulde medlemmer i stigende grad bliver opfyldt.

Der er altså tale om, at man sigter mod en gradvis udvikling af forbindelserne med disse lande, som netop peger hen mod et fuldt medlemskab, den dag disse landes økonomier er stærke nok til, at de kan gå ind i den konkurrence, som det indebærer. Så vejen er beredt.

Andre lande – de tre baltiske lande – der har en længere vej, er på vej ind i en tilsvarende proces; der er parafæret samarbejdsaftaler. De vil senere føre til associeringsaftaler igen med den udviklingsklausul, at man skal arbejde sig frem mod fuldt medlemskab. Samtidig med det er der etableret tætte politiske forbindelser med de pågældende lande, ikke blot i CSCE, men også i Det Nordatlantiske Samarbejdsråd, og det er igen noget, der har udviklingsmuligheder i sig. De pågældende lande taler jo bl.a. om, at de ønsker en tættere forbindelse til Den Vesteuropæiske Union, i takt med at Den Vesteuropæiske Union kommer til at spille en rolle for det forsvarsmæssige samarbejde i hele Europa.

Så der er adskillige ting, som er lagt til rette, og hvor samarbejdet er inde i en udvikling, så hr. Gades opfattelse af, at man blokerer vejen, er i strid med de faktiske vilkår.

(Kort bemærkning):

Gade (SF):

Jeg er naturligvis bekendt med det, udenrigsministeren fortalte her.

Jeg undrer mig over, at udenrigsministeren ikke nævnte det, jeg mente vi var enige om tidligere: at de associeringsaftaler, som netop Polen, Tjekkosllovakiet og Ungarn har fået, er for ringe. Det var vi enige om, både SF og udenrigsministeren, dengang de blev indgået. Det var jeg da glad for; vi behøver ikke at være uenige om alting.

Skavanken ved denne traktat, som jeg ser den, er, at den ikke rummer bestemmelser – ikke engang en protokol, ikke engang en erklæring – som understreger åbenheden over for andre lande. Der er et topmøde, der er en topmødeerklæring, men der er ingen nye bestemmelser om åbenhed. Topmødeerklæringen er omhyggeligt holdt uden for traktatteksten, og det vil altså sige, at den tankegang, nogle har haft om at markedsføre dette projekt sådan, at vi med denne traktat får et åbent Europa, desværre ikke har holdt. Traktaten er lige så åben/lukket, som den var før.

Nu bliver den udbygget med en økonomisk og monetær union, som gør det vanskeligere at leve op til forpligtelserne, og det er i hvert fald ikke noget, der trækker i retning af, at man kan komme ind og opnå et fuldt medlemskab.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg er enig med hr. Gade i, at vi fra dansk side gerne havde set nogle mere indholdsrige aftaler specielt på det punkt, der hedder markedsadgang. Når det trods alt lykkedes at komme så langt, som man gjorde, med hensyn til at give de pågældende landes varer adgang specielt på landsbrugsområdet i EF, skyldes det ikke mindst en dansk indsats. Men vi er altså enige om, at der burde have været noget mere.

Men det, hr. Gade har at tilbyde de pågældende lande, er så ringere, for det er at tage et skridt tilbage og opgive mange af de fremskridt, som trods alt er opnået også i forbindelse med traktaten om Den Europæiske Union. Med andre ord: Hr. Gade tilbyder disse lande at tage et skridt tilbage i den europæiske udvikling. Det er ikke noget tilbud, hr. Gade. Når disse lande ligesom andre lande – de nordiske lande og andre EFTA-lande – for øjeblikket søger ind i den kommende europæiske union, skyldes det den dynamiske udvikling i det europæiske samarbejde. Hr. Gades og hans partis ønske om at bremse udviklingen og gå tilbage er ikke i disse landes interesse, og det tilkendegiver de ved snart sagt enhver lejlighed.

(Kort bemærkning):

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg hæfter mig ved en mærkelig modsigelse i denne diskussion. Situationen er den, at de østeuropæiske og centraleuropæiske lande ønsker at blive medlemmer af unionen, når betingelserne i øvrigt er opfyldt, når de kan klare kravene. Hr. Gade ønsker, at Danmark skal stå uden for Unionen, fordi den går for langt, og anlægger på de østeuropæiske landes vegne et standpunkt, som de ikke selv anlægger. De ønsker medlemskab, og jeg kan ikke se, hvilken tjeneste vi skulle gøre de lande ved ikke at udvikle vort eget samarbejde videre frem på miljøområdet, på det økonomiske område, på det monetære område. Så får vi de flest mulige kræfter til at hjælpe dem med at få deres udvikling i gang. Det er det centrale.

Så synes jeg, hr. Gade skulle være klar over, at i modsætning til SF ønsker de pågældende lande – Polen, Tjekkoslovakiet og Ungarn – faktisk at blive medlemmer af Unionen.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Udenrigsministeren taler om at gå skridt tilbage. Det er der jo ikke tale om. Hvis der ved en genforhandling bliver drøftelser om, hvordan man kan lette centraleuropæiske landes indgang til EF, vil de vel ikke opfatte det som netop et skridt tilbage. Efter at have læst de taler, der er holdt af nogle af lederne i Central- og Østeuropa, har jeg svært ved at tro, at de skulle opfatte netop en sådan diskussion som et skridt tilbage. Jeg vil gerne vide, hvad udenrigsministeren vil sige, hvis Ungarn indsender en ansøgning om medlemskab inden den 2. juni. Der er nogle avisforlydender om, at det vil de. Efter det, jeg har hørt i dag, vil den danske melding være, at det kan de altså ikke, det må de vente med.

Jeg tror, hr. Niels Helveg Petersen, at det, de lande vil, er at være medlemmer af EF – og af et EF, der er indrettet sådan, at man ikke binder sig på unionsforpligtelserne, som jo først og fremmest er to forskellige ting: en økonomisk og monetær union og forsvarsforpligtelsen – så kan der være lidt andet også, men det er de to ting, der er unionen. Det vil da alt andet lige gøre det lettere for de lande at blive integreret, frem for at bygge det op på den måde, at de skal helt ind i en økonomisk og monetær union, hvor de skal leve op til nogle økonomiske forpligtelser, som er yderst vanskelige for dem.

På miljøområdet er der ingen tvivl om, at de skal integreres hurtigst muligt. På kultur- og uddannelsesområderne kunne vi integrere dem med det samme, invitere dem med til ministermøderne.

Vi taler altså om at tænke dynamisk ud fra den nye situation i Europa med et solidarisk udgangspunkt over for Central- og Østeuropa.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Nu må hr. Gade opklare for os: Hvor er det, traktaterne gør det sværere, vanskeligere for de østeuropæiske lande at komme med? Der er ikke noget på det økonomiske område, der gør det vanskeligere for dem at komme ind. Der er ingen, der drømmer om, at de skal være medlem af tredje fase med det samme, ligesom alle EF-lande heller ikke bliver medlem af tredje fase med det samme. Så SF bør forklare os: Hvor er det egentlig, det bliver vanskeligere?

[Bjørn Westh]

De ønsker det jo selv på disse vilkår. Jeg kan kun se ét sted, det bliver vanskeligere, og det er, hvis vi laver nogle hurtigere bestemmelser om minimumskrav på miljøområdet, som de har svært ved at leve op til; men det er jo dér, SF vil gå stærkere frem.

For det andet vil jeg gerne sige: Der bliver faktisk en genforhandling. Jeg håber, at der bliver en slags genforhandling, nemlig når vi skal forhandle i en ny regeringskonference, hvor vi i 1996 eller 1998 forhåbentlig kan gøre traktaterne endnu bedre, end de er nu. Og dér bliver så også en lejlighed til at drøfte disse ting. Vi har f.eks. ønsker om åbenhed, offentlighed i forvaltningen og den slags, som vi gerne vil have med til den tid.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det, at man nu skal indrette sin økonomiske politik efter ØMU-målene med prisstabilitet osv., vil da alt andet lige gøre det vanskeligere for lande, der har svært ved at få styr på økonomien, at komme ind i denne klub.

Vores hovedargument er i øvrigt, at denne traktat ikke tager udgangspunkt i den nye situation og erklærer sig mere åben end den gamle over for nye medlemmer. Det er det, som mange partier i debatten fortæller vælgerne, at den er meget mere åben, end den gamle traktat var. Og det er først og fremmest det, vi siger, at det er den desværre ikke. Det er ligesom i den gamle traktat plus det, at man i forberedelsesarbejdet har den klare fornemmelse – som man også kunne høre på hr. Duetoft og hr. Grove her – at man reelt har sagt til Central- og Østeuropa, at de må vente til hen på den anden side af år 2000.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Formålsparagraffen i ØMU, hr. Gade, går ud på at skabe en harmonisk, en afbalanceret udvikling af den økonomiske virksomhed i Fællesskabet, en bæredygtig ikkeinflationær vækst, som respekterer miljøet, høj grad af konvergens med hensyn til økonomiske resultater, et højt beskæftigelsesniveau og et højt socialt beskyttelsesniveau. Hvilket af dette er det, disse østeuropæiske lande ikke ønsker? Hvorfor tror hr. Gade, at de ikke vil ind i EF?

Er det, fordi de ønsker høj inflation? Eller er det ikke netop det, de prøver at komme ud af? Og hvorfor skulle de så ikke erklære sig enig i det mål? Man bliver jo ikke smidt ud af EF, fordi man har høj inflation, når man ikke er med i den tredje fase.

Det nye, hr. Gade, er, at den bestemmelse, der er i traktaten om, at alle demokratier i Europa kan søge medlemskab, har fået kød på gennem topmødeerklæringen i Maastricht om, at nu erklærer også de regerings- og statschefer, der tidligere har været forbeholdne over for at tage medlemmer ind, det som en fælles politisk målsætning, at der skal optages flere nye medlemmer. Der er kommet kød på åbenheden.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg skal til indledning sige, at jeg taler på vegne af gruppens flertal og hovedbestyrelsens mindretal, og efter at jeg har talt, vil hr. Glønborg tale på vegne af gruppens mindretal, men hovedbestyrelsens flertal.

Det var fremsynede politikere, som efter anden verdenskrig skabte EF. De var optændt af en lidenskabelig fredsvision. Nu måtte de vestlige lande ikke en gang til ødelægge hinanden i krig og undertrykkelse. Derfor skulle der etableres et forpligtende samarbejde, så kommande uenighed blev løst ved forhandlingsbordet og ikke på slagmarkerne. Denne fredsvision skal videreføres, for ved et svækket EF bl.a. som følge af et dansk nej den 2. juni kan nationalegoistiske holdninger vinde frem, især i de store lande, til ubodelig skade ikke mindst for de små lande og minoritetsgrupper. Derfor bør vi bruge denne historiske chance til at udbygge EF-samarbejdet, så ikke mindst det stærke Tyskland bliver bundet ind i et net af aftaler og demokratiske spilleregler. Et lille land, der er nabo til et stort land, har reelt altid begrænset suverænitet, men ved de rigtige aftaler kan man stække et stort lands muligheder for magtudfoldelse til gavn for det lille land.

På EF-topmødet den 19.-20. oktober 1972 umiddelbart efter folkeafstemningen sagde daværende statsminister Anker Jørgensen på Danmarks vegne ja til at omdanne EF til en europæisk union. Man regnede med, at det ville ske i løbet af en 10-års-periode, men udviklingen gik langsommere end forventet, så der er i stedet gået 20 år. I dag står vi over for

[Kofod-Svendsen]

spørgsmålet, hvad vi skal mene om Den Europæiske Union, som den er formuleret i unions-traktaten.

Det er min opfattelse, at unionstraktaten både indeholder en række positive elementer og forbedringer og samtidig elementer, som jeg ønsker forbedret i det kommende samarbejde, men eftersom Maastrichttraktaten på mange områder har karakter af, skal vi sige, overordnede rammer og principper, mener jeg, at det absolut klogeste for Danmark er at sige ja, så vi på den måde får de bedste muligheder for at præge udviklingen, udbygningen af det nye Europa. Man har nu engang størst indflydelse, når man er fuldgældigt medlem. Derfor skal vi ikke bare være med i Romtraktaten, hvad vi er nu, men også tilslutte os Maastrichttraktaten.

Lad os se på det konkrete indhold. Jeg finder det især positivt ved traktaten, at subsidiaritetsprincippet, nærhedsprincippet, er traktatfæstet i en formulering, der tilfredsstillende mit ønske. Som subsidiaritetsprincippet er formuleret, skal EF kun beskæftige sig med de områder, som landene ikke selv kan klare, og som EF bedre kan klare. Tvivlstilfælde behandles af EF-Domstolen. Derfor mener jeg, at subsidiaritetsprincippet kommer til at fungere som et værn mod undertrykkelse af nationalstaten. Nationalstaten bliver fortsat den bærende byggeklo, også i udviklingen af det videre EF-samarbejde.

Dernæst finder jeg det positivt, at der er sket en styrkelse af det demokratiske grundlag for åbenhed i EF-samarbejdet. Det er sket ved, at såvel de nationale parlamenter som EF-Parlamentets rolle er blevet styrket i det samlede traktatkompleks. De nationale parlamenter gives bedre informationer om både Kommissionens og Europa-Parlamentets arbejde, og desuden fremmes samarbejdet mellem de nationale parlamenter og Europa-Parlamentet ved afholdelse af fælles konferencer.

Europa-Parlamentets kontrolfunktion styrkes bl.a. ved hjælp af deres ret til at nedsætte et undersøgelsesudvalg, der kan undersøge alle forhold vedrørende EF.

Det er desuden positivt, at der lægges op til større åbenhed og bedre kontrol med institutionernes arbejde. Det sker via oprettelse af en ombudsmandsinstitution efter dansk forbillede. Her er et af de konkrete eksempler, hvor Danmark virkelig har leveret systemeksport,

og det er også en fordel, at Revisionsretten får status som selvstændig institution.

Jeg finder det positivt, at miljøpolitikken er blevet kraftigt opprioriteret ved, at der som hovedregel træffes beslutning af et kvalificeret flertal. Samtidig bevares mindstekrav på miljøområdet, så Danmark kan beholde strengere nationale miljøregler, selv om EF har vedtaget regler på området.

En samhørighedsfond oprettes, der har til formål at støtte de dårligst stillede medlemslande, bl.a. til miljøforbedringer.

Samarbejdet med udviklingslandene er traktatfæstet på en tilfredsstillende måde. Især noterer jeg med tilfredshed, at fattigdomsorienteringen er understreget.

Arbejdsmarkedspolitikken og den sociale dimension er ligeledes blevet opprioriteret i en udgave, som jeg kan tilslutte mig. Der er eksempelvis indført kvalificerede flertalsafgørelser inden for spørgsmål vedrørende arbejdsmiljø og arbejdsvilkår for arbejdstagerne samt erhvervsmæssig integration af personer, der er udstødt fra arbejdsmarkedet. Forhåbentlig kommer også Storbritannien snart med i den sociale dimension.

Grundlaget for det fremtidige økonomiske samarbejde er det indre marked, som vi vedtog ved EF-pakken, og Den Økonomiske og Monetære Union. Det er et område, hvor jeg tror, at Danmark kan opnå positive økonomiske effekter ikke mindst for beskæftigelsen.

Nationalstaterne har ikke selv haft held med at løse arbejdsløshedsproblemerne. Nu, hvor der er iværksat en realistisk plan for gennemførelsen af Den Økonomiske og Monetære Union, har jeg tillid til, at øget beskæftigelse i EF-landene kan realiseres, når bortfald af vekselsebyrer og valutakursusikkerhed fører til forbedret konkurrenceevne for EF's virksomheder både over for Japan og over for USA.

En forbedret koordinering af EF-landenes økonomier er ligeledes en konsekvens af ØMU'en. Det fører til en økonomisk vækst med lav inflation og en lav rente.

Endvidere er det positivt, at forbrugerbeskyttelse og åbenhed over for optagelse af nye medlemmer er traktatfæstet.

Om søjle 2 og 3 skal jeg af tidsmæssige grunde ikke sige meget. Det er et mellemstatligt samarbejde. Dog kan enkelte dele fra søjle 3 om det retlige samarbejde overføres til søjle 1.

[Kofod-Svendsen]

Jeg vil mene, at det opnåede forhandlingsresultat ud fra en samlet vurdering er meget tilfredsstillende for Danmark, men jeg vil understrege, at der er adskillige ting i EF, der skal forbedres.

Det, at vi har fået en positiv traktat, betyder ikke, at alt er præcis, som det skal være. I alt politisk arbejde er der til stadighed ting, der må forbedres og ændres. Jeg vil arbejde for en fortsat udbygning af demokrati og åbenhed i beslutningsprocesserne. Her nåede vi ikke nok. Jeg mener klart, at vi skal inddrømme, at her er noget, der skal gøres bedre, og det skal vi gøre, uden at den nuværende kompetencefordeling mellem EF's institutioner ændres væsentligt. Især bør man forstærke samarbejdet mellem de nationale parlamenter og Europa-Parlamentet. Man bør sikre en nøje efterlevelse af subsidiaritetsprincippet samt bekæmpe bureaukratiet, især med hensyn til initiativer fra EF-Kommissionen.

Revisionsrettens afsløringer af misbrug af støtteordninger og dårlig forvaltning skal endvidere følges op på en konsekvent måde. Man skal arbejde for, at vedtagne rådsbeslutninger og domstolsafgørelser gennemføres uden unødigt forsinkelse. Der bør også foretages en kraftig opprioritering af budgetdisciplinen, så man undgår spild og misbrug af skatteborgernes penge.

I forhold til tredjelande ønsker jeg, at EF fortsat skal være åben over for nye lande. Jeg vil arbejde for en hurtig optagelse af alle de europæiske lande, der ønsker medlemskab, og gunstigst mulige associeringsaftaler med lande, der ikke ønsker eller ikke for nærværende kan opnå medlemskab. Især en hurtig optagelse af de øvrige nordiske lande er i Danmarks klare interesse, og forhåbentlig vil ikke alene Finland, men også Norge søge om medlemskab, så vi får et nordisk fællesskab i EF-sammenhæng; det synes jeg der er et vældigt perspektiv over.

Over for de lande, der ikke kan opnå medlemskab af EF, ønsker jeg at arbejde for, at EF's ansvar over for disse lande fastholdes. Her tænker jeg især på SNG, de lande i Østeuropa, der ikke bliver medlem inden for en overskuelig fremtid, og udviklingslandene. EF skal bl.a. via GATT-forhandlingerne og UNCTAD bidrage til en mere retfærdig økonomisk verdensorden.

Så vil jeg arbejde for en styrkelse af sikkerheden og samarbejdet i Europa. Ud over EF skal det hovedsageligt ske inden for rammerne af CSCE, FN samt NATO. I unionstraktaten har vi nogle formuleringer om sikkerhed og forsvar, som skal udmøntes om nogle år. Her vil jeg arbejde for, at NATO fortsat får en stærk og central placering.

Når vi skal foretage en samlet vurdering af den traktat, som foreligger, mener jeg, at den betyder et bedre EF. Det er baggrunden for, at man bør sige ja til traktaten. Der er fortsat en lang række ting, der skal gøres bedre, men det taler også for, at man siger ja, så man har de bedste muligheder for stadig at forbedre traktatteksterne.

Glønborg (KRF):

Det er hverken de indædte modstandere eller de bevidstløse tilhængere af EF, der har bygget Kristeligt Folkeparti op. Vi kan se gode argumenter for både ja og nej, og hver enkelt har måttet arbejde længe med at vægte plusser og minusser.

Selv om resultatet af mine overvejelser er, at jeg stemmer nej ligesom flertallet i Kristeligt Folkepartis hovedbestyrelse, er jeg en varm tilhænger af internationalt samarbejde, også i Europa, bl.a. for at sikre freden. Det er en kendsgerning, at EF er et vigtigt redskab til løsning af den kæmpeopgave at knytte Vest- og Østeuropa sammen og at udbygge Nord-Syd-samarbejdet.

Det egentlige spørgsmål, vi nu diskuterer, er, om det nye traktatforslag virkelig gør EF til et bedre redskab i fredens og demokratiets tjeneste. Hvad angår tjenesten for freden var regeringen, da den skrev sit memorandum i oktober 1990, ikke i tvivl. Jeg citerer fra sidste afsnit:

»Regeringen afviser, at det europæiske politiske samarbejde kommer til at omfatte et forsvarspolitisk samarbejde, herunder oprettelse af fælles militære styrker.«

Denne klart udtrykte afvisning æder regeringen så i sig ca. 1 år senere. Jeg citerer unionstraktatens artikel J 4:

»Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik omfatter alle spørgsmål vedrørende Den Europæiske Unions sikkerhed, herunder udformningen på lang sigt af en fælles forsvarspolitik, som med tiden vil kunne føre til et fælles forsvar.«

[Glønborg]

Udenrigsministeren vedgår, at de to tekster er i modstrid. Det ville også være umuligt at skjule. Udenrigsministeren begrundet holdningsændringen med de forandringer, der er sket i verden. Jeg indrømmer, at forandringerne er store, men hastigheden, hvormed holdningsændringen er sket, er om muligt endnu større.

Men netop i en opbrudstid er det vigtigt, at noget står fast. En fastholden af memorandumets sikkerhedspolitik ville være mere trygt for mange af os. Herved ville NATO's betydning bevares. Uanset hvilken principiel holdning man har til militære rustningskapløb, kan der ikke herske tvivl om, at NATO har fastholdt USA's og Canadas ansvar for fred og sikkerhed i Europa. Historien beviser nødvendigheden.

Det er gambling med sikkerheden i Europa at udvikle et EF-forsvar, som uvægerligt vil nedtone NATO's styrke som fredsbevarer. Vi er mange, som er utrygge ved et militært fællesskab med Tyskland og Frankrig som sværvægtene uden at have USA med. Vi lader os ikke dysse til ro med en forklaring om, at traktaten på forsvarsområdet kun åbner en mulighed, som vi senere skal tage stilling til. Bordet fanger, det er nu, vi kan sige nej, så det gør vi.

Heller ikke demokratiet bliver forbedret. I årevis har vi kritiseret EF for manglende offentlighed omkring politikernes beslutningsgrundlag. Regeringens memorandum havde et helt afsnit om styrkelse af demokratiet. Man ønskede, at borgerne kunne få indsigt i forvaltningsakter af generel karakter. Men Danmarks krav er ikke opfyldt. Hvordan i alverden skal borgerne kunne vurdere politikernes beslutninger, hvis ikke borgerne må kende alle de oplysninger, som er politikernes beslutningsgrundlag.

I EF vil man fortsat gemme alt for mange papirer væk bag lukkede døre, mens man vil drage flere sagsområder ind under systemet. Derved vokser naturligvis det demokratiske underskud. Det er fint, at det nu som princip fremgår af traktaten, at beslutninger bør træffes på det lavest mulige niveau i forhold til borgerne.

Men hvordan kommer princippet til at fungere i praksis? I den forbindelse er det særdeles interessant, at de tyske delstater udtrykker sig meget kritisk om unionstraktaten, ja, lige-

frem truer med at blokere for vedtagelsen af den. De mener reelt, at de mister betydelig indflydelse.

Kristeligt Folkeparti har altid arbejdet for at styrke de nationale parlamenters indflydelse. Det kommer der ikke meget ud af i EF-unionen. De nationale parlamenter er i traktaten henvist til en erklæring og får ikke mere indflydelse. EF-Parlamentet derimod får en direkte veto i samarbejdsanliggender efter § 189 b-proceduren. Dette sammen med unionsstatsborgerskabet, fælles mønt og retligt samarbejde viser, at det føderale sigte – godt nok som formulering – gled ud af traktaten under regeringskonferencen, men i praksis præger traktaten. Unionstraktaten bygger på en forbundsstatsmodel.

Der er mange andre ting, men jeg vil nøjes med at nævne fem ting mere fra regeringens EF-memorandum, som jeg ikke synes er opfyldt, men som jeg finder væsentlige:

- 1) Miljøafsnittet er ikke tilstrækkelig styrket.
- 2) Der er ikke planer om minimumssatser for beskatning eller regulering af erhvervsbeskatningsområdet.
- 3) Der er intet i traktaten om imødekommethed over for de øst- og centraleuropæiske lande på det handelsmæssige og andre områder.
- 4) Der er ikke sikret en opfølgning af, om EF-Domstolens afgørelser efterleves.
- 5) Der er endnu ikke truffet afgørelse om EF-institutionernes placering.

Den sidste ting kan måske synes lille, men det betyder alligevel noget, fordi det er et udtryk for visse nationers manglende vilje til at føre ting ud i livet.

De ambitiøse toppolitikere og embedsmænd er gået for langt og for hurtigt, meget længere og meget hurtigere end det er nødvendigt for at nå nogle af de væsentlige mål for samarbejdet. Nej, vi trænger til at få hele Europas integrationsproces sat ned i et lavere gear, hvilket vel også de tyske delstatslederes betæneligheder vidner om.

Efter hvad pressen oplyser, er netop deres betæneligheder også betæneligheder, som hr. Kohl selv havde før Maastrichtmødet, men på det tidspunkt mente han ikke at kunne tillade sig at vanskeliggøre processen. Det er et meget typisk billede på, hvordan traktatforslaget er blevet til, og på, hvor stor mangel på visdom der ligger i det.

[Glønborg]

En for stærk og hurtig integration vil bringe hele samarbejdet i vanskeligheder. Nationale og lokale politikere og befolkningerne vil ikke kunne være med. Det skaber frustrationer og negative udviklinger, der kan føre til det værste. Det er vigtigt, at viljen til samarbejde er til stede, og at der arbejdes med processen. Men de europæiske landes og befolkningers historie og demokratiske fornømler, deres opfattelse af statsmagtens rolle og den enkeltes ret og pligt er så forskellige, at det skal gå langsomt. Det er derfor vigtigere, at de ledende politikere har de langsigtede mål for øje og arbejder besindigt og roligt frem mod dem, end at de når hurtige resultater.

Jeg bærer derfor gerne min del af ansvaret for, at vi sinker processen lidt ved at stemme nej den 2. juni.

Rosing (S):

Det vil måske undre nogle her i Tinget og måske i den danske befolkning, at jeg tager ordet her i aften under debatten om Danmarks tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union. Nogle vil måske sige, at her har hr. Hans Pavia Rosing ikke noget at gøre. Hr. Rosing repræsenterer jo Grønland her i Folketinget, og Grønland har som bekendt meldt sig ud af EF, så grønlænderne kan da ikke have nogen interesse i det her eller hvad?

Jeg må indrømme, at den tanke også har strejft mig, hvorvidt og i hvilket omfang jeg skulle blande mig i denne debat. Men den omstændighed, at jeg er dansk statsborger, beskyttet af den danske grundlov og folkevalgt medlem af det danske Folketing, samt den omstændighed, at Grønland er en betragtelig del af det danske rigsfællesskab, gør, at min samvittighed byder mig at komme herop på landets fornemste talerstol og udtrykke nogle tanker om Unionen og Grønland og det dansk-grønlandske rigsfællesskab samt ikke mindst stille et par for mig og Grønland vigtige spørgsmål til den danske regering. Spørgsmål, som jeg ikke har kunnet finde svar på i det virvar af papirer, jeg som medlem af Markedsudvalget har haft gennem mine hænder og set for mine øjne gennem det sidste par år.

De fleste af os herinde husker folkeafstemningen den 2. oktober 1972 om Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber. Vi havde i Grønland en folkeafstemning samtidig

med den danske, men i modsætning til flertallet i Danmark stemte de fleste af os nej til et EF-medlemskab. På grund af den statsretlige stilling, som Grønland på daværende tidspunkt indtog i forhold til Danmark, blev vi mod det grønlandske folks vilje tvunget til at indtræde som medlem af EF. Sagt på en anden måde: tyngdepunktet for de politiske beslutninger, der vedrørte os, blev flyttet fra København til Bruxelles. Mærkværdigt, tænkte vi. Det førte som bekendt til et politisk opgør, en ganske fredelig omvæltning, som gennem en ny folkeafstemning i 1978 med et stort flertal førte til hjemmestyrets indførelse året efter.

Den anden vigtige dato i denne sammenhæng blev den 23. februar 1982, hvor vi afholdt en ny folkeafstemning om vores fortsatte relation til EF, en afstemning, som fik et historisk resultat. For første gang siden EF's oprettelse i 1957 besluttede en del af EF at melde sig ud af Fællesskabet. Og hvorfor? Fordi den væsentligste betingelse for vores økonomiske formåen, fiskeriet, blev politisk styret fra Bruxelles. Og det – midt i en egen udvikling af et lokalt selvstyre – at afgive kompetence til 12 europæiske lande med stort set intet kendskab til Grønland, det var bare for meget. Men vi forblev i rigsfællesskabet med Danmark og har ikke siden på noget tidspunkt sat væsentlige spørgsmålstejn ved vort tilhørsforhold til Danmark.

For at fuldende den historiske gennemgang er det foreløbig endt med, at vi i et meget fint samarbejde med det danske Udenrigsministerium og dermed den danske regering har indgået en fiskeriaftale med EF, en aftale, som vi er helt godt tilfredse med.

Overskriften for dette indlæg kunne passende være et af de mange gode grønlandske ord-sprog, som på forbavsende måde også uddrager essensen af emnet for denne dags debat:

»Aliortukkat oqaatiginngisat alliartuinnartarput« eller på dansk: »Fortier man et spøgelse, vokser det sig stadig større«.

Da vi for en halv snes år siden førte vores kampagne for at få Grønland ud af EF, sagde vi gang på gang, at en af grundene var, at det for Grønland ville være fuldstændig uacceptabelt at skulle indrulleres i en europæisk union. Vi fik da hver gang at vide fra vore politiske modspillere i Grønland, fra hele det danske embedsværk, fra regeringen Jørgensen og fra

[Rosing]

regeringen Schlüter, at vi så spøgelse. Der vil aldrig blive nogen europæisk union. Det var beskeden, vi fik dengang.

Det, den danske befolkning skal tage stilling til den 2. juni, er et ja eller nej til Danmarks tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union. Så langt, så godt. Men går man et skridt videre og spørger, hvad Den Europæiske Union er for en størrelse, får man næsten flere juridiske og politiske svar, end der er etniske folkegrupper i Europa. For sandheden er jo den, at Europa og EF ikke kun er 12 afgrænsede lande, Danmark, Tyskland, England, Frankrig m.fl. Inden for hvert EF-medlemsland lever mennesker af forskellig etnisk oprindelse, med forskellige sprog og forskellige kulturelle særpræg.

Selv i det lille Danmark ser vi en mangfoldighed af forskellige menneskelige udtryksformer, dialekter, holdninger og kulturel udfoldelse. Og det er ikke just det indtryk, man får, når man staver og kæmper sig igennem den 300 sider lange traktat om Den Europæiske Union.

Gennemlæsning af traktaten efterlader hos mig en lang række spørgsmål – for ikke at nævne den megen tvivl, som efterhånden kommer frem til overfladen, fordi jeg simpelt hen som så mange andre åbenbart har svært ved at læse og overskue store dele af teksten, selv om jeg betragter mig som habil danskyndig.

Jeg vil dog i aften indskrænke mig til at spørge statsministeren og udenrigsministeren om følgende:

1) Vil den frihed, som Grønland har tilkæmpet sig i form af hjemmestyret, og som i dag må siges at have opnået status som en statsgaranteret, begrænset suverænitet, blive berørt af et dansk ja til EF-unionen den 2. juni og i givet fald hvordan?

Eller sagt på en anden måde: Kan statsministeren og udenrigsministeren her i dag, den 17. marts 1992, forsikre mig, at betingelserne for rigsfællesskabet ikke vil være afgørende ændret efter et dansk ja til EF-unionen den 2. juni?

2) I hvilket omfang vil Danmarks udenrigspolitiske samarbejde inden for EF-unionen berøre det grønlandske hjemmestyres handlefrihed på de områder, hvor vi i dag har opnået kompetence: på det fiskeripolitiske område, på det miljøpolitiske område og omkring bevarelse og udnyttelse af de levende ressourcer?

Lidt kynisk betragtet kan jeg i dag godt tillade mig at spørge, om Danmark ved at sige ja til tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union til en vis grad melder sig ud af rigsfællesskabet med Grønland og dermed vel også Færøerne?

Det fører mig til det sidste spørgsmål i denne omgang: Vil danske statsborgere med bopæl i Grønland fortsat blive betragtet og behandlet som ligeberettigede borgere i det danske rige med Danmark i EF-unionen?

Vi er underlagt den danske grundlov fra 1953, og vi betragter grundloven som et af de bedste demokratiske sikkerhedsnet i vores del af verden. Ifølge grundlovens § 19 er udenrigspolitikken et suverænt dansk anliggende. Og ifølge den grønlandske hjemmestyreløvs §§ 10 og 11 er hjemmestyret bundet af de forpligtelser, der følger af de traktater og andre internationale regler, som til enhver tid er bindende for riget.

Konsekvensen af disse bestemmelser om udenrigspolitikken er, som jeg ser den, bl.a. følgende:

- at vi ikke kan indgå internationale aftaler med fremmede lande i eget navn, og
- at vi ikke på egen hånd kan etablere diplomatiske forbindelser med andre lande eller internationale organisationer. Nu har vi, som det vil vides, dog rent faktisk i samarbejde med Udenrigsministeriet og dermed den danske regering fået oprettet en diplomatisk post i EF for at følge udviklingen og dens mulige virkninger for Grønland på tæt hold.

Selv om dette faktum hermede og til en vis grad i Grønland bliver fortolket som en klar tilnærmelse til et fornyet grønlandsk EF-medlemskab, vil jeg gerne benytte denne lejlighed til højt og tydeligt at sige, at dette ikke er tilfældet.

Vi betragter det bare som den naturligste ting i verden at være tæt på begivenhedernes gang og først slå til, når byttet er i sigte og risikoen for at miste byttet er minimal.

Men i dette tilfælde kan vi ikke se byttet. Vi fornemmer, at vi måske er på vej til at miste noget dyrebart, og vi frygter, at flertallet i Folketinget er på vej til at slå skår i et fællesskab, rigsfællesskabet, med bind for øjnene.

Til sidst skal jeg nøjes med at gøre én ting klar: hvad jeg har sagt her i aften kunne måske

[Rosing]

forlede en og anden til at tro, at jeg tager stilling til spørgsmålet om Danmarks tiltrædelse af Den Europæiske Union. Svaret må blæse i vinden, eftersom jeg i kraft af at repræsentere en del af det danske rige, som ikke længere er medlem af De Europæiske Fællesskaber, vil afholde mig fra at stemme ved vedtagelsen af nærværende lovforslag.

Jacob Lindenskov (S):

Hr. formand! Ved behandlingen af lovforslaget vedrørende Danmarks tiltrædelse af Den Europæiske Union er jeg som repræsentant for Færøerne i en noget speciel situation.

Færøerne valgte som bekendt allerede straks efter Danmarks tiltrædelse af EF-traktaten i 1972 at stå uden for EF, og dette medfører, at folkeafstemningen om unionen ikke vil blive afholdt i de dele af riget, der står uden for EF.

Færøerne har bl.a. med den nye handelsaftale med EF, der trådte i kraft pr. 1. januar 1992, en speciel selvstændig stilling i forhold til EF. Og diskussionen om, hvordan samarbejdet med EF i fremtiden skal forme sig, foregår i øjeblikket for fuld kraft mellem færinger og på Færøerne.

Nu hvor Danmark skal tage stilling til tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union, vil jeg meget gerne påpege nogle ting. Det er nogle ting, der vækker bekymring på Færøerne, nemlig hvilke konsekvenser de ændrede relationer mellem EF og Danmark vil medføre for Færøerne.

Jeg er vidende om, at hr. Atli Dam har anmodet statsministeren om, at man grundigt undersøger, ja, både undersøger, overvejer og drøfter, hvilke konsekvenser ændringerne vil indbære for Færøernes stilling i riget.

Derfor gentager jeg anmodningen om en undersøgelse, idet vi gerne vil have belyst, hvorledes vi bedst muligt kan deltage i samarbejdet med resten af riget og EF på relevante områder på en måde, som vi kan føle os trygge ved. I øjeblikket føler vi os nemlig alt andet end trygge ved medlemskabsoptionen, og vi efterlyser derfor naturligvis og meget naturligt andre samarbejdsformer.

Det vil derfor falde naturligt at anskue spørgsmålet om en revision af hjemmestyreløven i lyset af Danmarks forstærkede bindinger til EF.

Jeg skal ikke udtrykke mig yderligere i denne debat, men jeg kan med disse bemærkninger meddele, at jeg ved tredje behandling vil undlade at stemme.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg vil takke for den positive modtagelse, det store flertal her i Folketinget har givet regeringens lovforslag.

Det har i øvrigt været glædeligt at konstatere den meget store interesse, der meget bredt har vist sig i befolkningen for at sætte sig ind i lovforslaget og dermed sætte sig ind i unionstraktaten.

Som hr. Ivar Nørgaard mindede om, er videbegærligheden stor, men selv om unionstraktaten, lovforslaget, blev en bestseller, er der jo mange, der føler, at de ikke dermed er oplyst tilstrækkeligt. Deri er jeg ganske enig med hr. Ivar Nørgaard. Jeg vil i øvrigt sige tak for hr. Ivar Nørgaards ros til de kortfattede bemærkninger, der er udarbejdet til lovforslaget. Vi har forsøgt på kortfattet vis at beskrive indholdet, og jeg glæder mig som sagt over rosen. Det kan være, at netop den tekst fortjener en lidt større udbredelse, da den er et godt udgangspunkt for den fordybelse i emnet, som er nødvendig.

Hr. Ivar Nørgaard havde et konkret spørgsmål, jeg gerne vil svare på med det samme. Jeg kan bekræfte det, hr. Ivar Nørgaard har sagt, at tredje fase i Den Økonomiske og Monetære Union er noget, vi tager stilling til i 1996. På det punkt er dermed et vigtigt dansk forhandlingsmål blevet opnået. Det fremgår udtrykkeligt af den pågældende protokol, der giver Danmark ret til at træffe sin egen beslutning, og hvis Danmark måtte ønske det, da at afholde en folkeafstemning herom, når spørgsmålet om den tredje fase i Den Økonomiske og Monetære Union kommer op, formentlig i 1996. Det er så op til det Folketing, der sidder på det tidspunkt, at træffe beslutning om, hvordan sådan en folkeafstemning i givet fald skal gennemføres. Man kan sige, at det Folketing, der sidder nu, har tilvejebragt mulighed for, at der i 1996 vil kunne afholdes en folkeafstemning, og det er selvfølgelig et fremtidigt Folketing, der skal tage stilling til, hvordan den mulighed i givet fald skal udnyttes.

Hr. Rosing og hr. Jacob Lindenskov stillede spørgsmål om, hvad Danmarks deltagelse i

[Udenrigsministeren]

Den Europæiske Union vil betyde for færøske og grønlandske forhold. Om det kan jeg sige, at vi allerede er i kontakt med hjemmestyret og landsstyret, og at vi fortsat vil være i tæt kontakt med de to hjemmestyrer for at belyse de mange spørgsmål, der måtte opstå. Men helt generelt vil jeg kunne sige, at der sker ingen grundlæggende ændringer.

Derfor kan jeg sige til hr. Rosing, der spørger helt konkret, om den frihed, Grønland har i hjemmestyret, bliver begrænset, at svaret på det er et klart nej. Der sker ikke en sådan begrænsning. Der sker heller ingen ændringer i de forhold, der er omkring udenrigspolitikken. Og når hr. Rosing lidt drillende spørger: Melder Danmark sig her ud af rigsfællesskabet? kan jeg sige til hr. Rosing: Nej, det gør Danmark ikke, for den danske grundlov består uændret, efter at Danmark indtræder i Den Europæiske Union.

Jeg er meget glad for det grønlandske ord-sprog, som hr. Rosing bragte frem.

Jeg skal ikke forsøge at gengive det på inuit, men dette, at når man fortier et spøgelse, så vokser det sig stadig større, er jo også noget, der passer ganske godt på den danske debat om Den Europæiske Union, og derfor er der grund til at glæde sig over, at det, der for nogle endnu er et spøgelse, så sandelig ikke er noget, der er blevet fortiet eller vil blive fortiet.

Når jeg tænker tilbage på forløbet under for-handlingerne på regeringskonferencerne, ja, så kan jeg ikke komme i tanker om noget spørgs-mål, som vi i nyere tid har diskuteret og gen-nemarbejdet mere end netop dette. Regeringen har under forhandlingsforløbet haft et tæt og konstruktivt samarbejde med Folketingets Markedsudvalg, og alle de centrale spørgsmål har været endevendt, de har været grundigt diskuteret her i folketingssalen og på både for-melle og uformelle udvalgmøder. Når vi ser på det grundlæggende materiale og på omfan-get af den folkelige debat, ja, så kan vi fastslå, at det ikke er på noget svagt grundlag, Dan-mark nu skal træffe sin beslutning; problemer-ne er overordentlig gennemarbejdet.

Den afgørelse, vi skal træffe, ja, den er først og fremmest af politisk karakter, og den skal derfor ikke træffes ud fra enkelthederne og de mange detailspørgsmål, og det gælder, uanset om man føler sig som tilhænger eller som mod-stander. Nej, afgørelsen skal træffes ud fra en

generel holdning til Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde, et samarbejde mellem store og små medlemslande, som gensidigt tager hensyn til hinanden. Og man skal huske på, at et internationalt samarbejde som det, der ligger i unionstraktaten, giver netop de små lande mulighed for en større indflydelse, end små lande normalt har i klassisk interna-tionalt samarbejde, for slet ikke at tale om den mangel på indflydelse, der jo karakteriserer små lande, som holder sig uden for internatio-nale organisationer, hvis beslutninger har virk-ninger langt uden for kredsen af medlemslan-de.

EF eksisterer, Den Europæiske Union er en kendsgerning, og vore politiske og økonomi-ske forhold vil under alle omstændigheder bli-ve ændret fra den 1. januar 1993. Man kan sige det på den måde, at status quo ikke eksisterer, der er ikke noget, der vil blive, som det var, ligegyldigt hvordan vi stemmer.

Hvordan Den Europæiske Union skal ud-vikle sig i fremtiden, er jo imidlertid ikke no-gen given sag. Der er ikke tale om nogen færdig form, som vil blive presset ned over med-lemslændene. Der er tale om en ramme, som danner grundlag for fredelige forhandlinger om løsning af fælles problemer. Der er i virke-ligheden tale om et alternativ til jungleloven i det internationale samfund. Hvilke mulighe-der er der i praksis for at løse globale proble-mer, hvis ikke netop nabolande kan klare de-res egne forhold?

At stå udenfor vil give Danmark ringere mulighed for at påvirke den internationale udvik-ling i positiv retning, og derfor er det også vig-tigt, at debatten i tiden frem til folkeafstemnin-gen kommer til at dreje sig om den fremtidige linie. Det bør vi nok bruge kræfter på i stedet for at være tilbageskuende.

Man skal holde sig baggrunden for unions-traktaten for øje. De europæiske lande, som jo tidligere tit løste problemerne imellem sig med krig, eller som forsøgte at skabe løsninger ved krig, har ved Fællesskabet og nu Den Europæ-iske Union etableret et forum til at klare pro-blemerne ved forhandling. Enkeltstater kom-mer til kort over for en lang række af den mo-derne verdens problemer, det har jo hele pe-rioden efter den 2. verdenskrig vist, men med unionstraktaten sættes vi i højere grad i stand til at klare vore økonomiske og politiske pro-blemer i fællesskab og ved samarbejde.

[Udenrigsministeren]

Jeg er ikke i tvivl om, at EF's udvikling vil være af helt afgørende betydning for udviklingen i Europa i tiden fremover. Herudover vil EF's udvikling være stærkt medvirkende til den udvikling, der i øvrigt skal ske uden for Europa, og derfor er det afgørende for Danmark og for gennemslagskraften i de synspunkter, hvormed vi ønsker at præge udviklingen, at vi er med i Den Europæiske Union, for på den måde får vi mulighed for at give vores synspunkter en stærkere vægt.

Fælles for alle de store opgaver, vi står over for, er, at de ikke løses på et nationalt grundlag, de kræver et snævert internationalt samarbejde, et gensidigt forpligtende internationalt samarbejde, og det er disse perspektiver for det udvidede samarbejde i det nye Europa, der er afgørende. Det drejer sig om at skabe et tæt samarbejde mellem de lande, som vi politisk, kulturelt og økonomisk har den nærmeste tilknytning til, et samarbejde, som selvsagt ikke bliver styret af danske synspunkter, men hvor vi igennem forhandling har mulighed for at præge samarbejdet med de synspunkter og de ideer, som vi kan bibringe Fællesskabet.

Folkeafstemningen den 2. juni er i virkeligheden et spørgsmål om, hvorvidt den danske befolkning ønsker at tage et medansvar for den europæiske udvikling. Det er et spørgsmål, om vi ønsker medindflydelse på forholdene uden for vort eget lands grænser, eller om vi ønsker i fremtiden at blive henvist til tilskuerens rolle. Det er et spørgsmål, om vi tør tage imod den udfordring, der ligger foran os, eller om vi med det samme skal give op over for udfordringen.

Vi har både kvalitet og vision til at klare os i Den Europæiske Union. Vi kan komme til at præge udviklingen i langt, langt højere grad, end man umiddelbart skulle tro, så vi må være rede til at tage imod den udfordring, det er at have et medansvar for hele Europas udvikling.

Det karakteristiske for de argumenter, man hører fra modstanderside, er, at man forsøger at opstille en lang række problemkomplekser, som overhovedet ikke indgår i det, vi skal tage stilling til ved folkeafstemningen den 2. juni. De rejser tvivl om, hvordan den ene eller den anden konkrete ordning nu vil komme til at fungere i fremtiden. Man siger: Hvad vil der ske på det eller det område? Det er alt sammen præget af den negative, defensive og frygtsomme indstilling, som går ud på, at Danmark i

Unionen skulle være det eneste land, som i enhver given situation bliver udsat for vanskeligheder. Men erfaringen viser os, at hvis der er vanskeligheder på et område, så er det givet, at andre lande, som vi er historisk og kulturelt beslægtet med, vil have de samme vanskeligheder. Det har samarbejdet til dato vist os.

Man kan ikke, som modstanderne gør det, klare sig med at efterlyse garantier for, hvordan udviklingen i Unionen skal blive på konkrete områder. Der er ingen af os, der kan give garantier for, hvordan den fremtidige udvikling vil forme sig, men man må fremhæve, at usikkerheden med hensyn til Danmarks handelsfrihed er mange gange større, hvis vi vælger at holde os udenfor. Usikkerheden ville være stor, fordi vi slet ingen indflydelse ville få på de beslutninger, andre i så fald ville træffe for os, og usikkerheden ville være stor, fordi modstanderne jo heller ikke kan garantere, hvilken situation Danmark vil være i år 2000, hvis vi vælger at holde os udenfor. Vi skal ikke vælge det usikre, nej, vi skal vælge det sikre, og det sikre er at sige ja den 2. juni.

Det ligger fast, at Europa er inde i en helt afgørende udvikling, og det er en udvikling, som vil fortsætte uden hensyn til, om Danmark siger ja eller nej til at være med i Den Europæiske Union.

Jeg hæftede mig ved et udsagn fra hr. Glønborg; hr. Glønborg sagde, at den europæiske udvikling må ned i et lavere gear. Ja, det skulle vi have fortalt i tide til befolkningerne i det tidligere Sovjetunionen og de øst- og centraleuropæiske lande, at de skulle være kørt ned i et lavere gear. Vi kan jo ikke begynde at bremse udviklingen andre steder. Vi må forholde os til den – indrømmet – voldsomme, overvældende hast, hvormed udviklingen går. Jeg kan da godt forstå, hvis der er nogle, der får lyst til at sige: Stop verden, jeg vil af! Men verden stopper ikke, og det er den hast i udviklingen, vi skal tage stilling til, forholde os til.

Det er den hast, der har krævet de vidtgående ændringer, som vi nu lægger op til i vort samarbejde i Europa, og der er for mig ingen tvivl om, at det er overordentlig vigtigt for os, at vi er med dér, hvor beslutningerne træffes. Det er jo netop ved at være med, at vi kan gøre vores synspunkter gældende og dermed præge udviklingen.

[Udenrigsministeren]

Der er jo tale om et samarbejde. Der er ikke tale om en indbyrdes kamp eller grøftegravning medlemslandene imellem. Det er netop forhandlinger og ikke skabelsen af modsætninger, der har karakteriseret den hidtidige udvikling i Det Europæiske Fællesskab, og kendsgerningen er som sagt, at nu eksisterer unionen, den vil blive ved med at eksistere, og den vil blive udvidet med nye medlemslande.

Vi skal som sagt tage stilling til realiteterne i verden omkring os. Vi skal tage hensyn til, hvordan Danmarks beliggenhed nu engang er. Danmark er Nordens grænse til Europa. Vi grænser op til Tyskland. Vi er derfor, hvad enten vi kan lide det eller ej, afhængige af europæisk politik og afhængige af den europæiske udvikling. Hverken modstandere eller tilhængere kan friholde sig fra en påvirkning og en afhængighed af det Europa, hvis væsentligste fælles politiske instrument under alle omstændigheder er Den Europæiske Union. Hvis vi holder os udenfor, vil vi komme i den ulykkelige situation, at vi ikke kan udøve vores indflydelse de steder, hvor beslutningerne nu engang bliver truffet; så har vi ingen indflydelse på den politik, der føres, og som vi alligevel må tilpasse os.

Regeringen har godkendt forhandlingsresultatet fra Maastricht, og regeringen anbefaler Folketinget og den danske befolkning også at godkende forhandlingsresultatet. Og det gør regeringen, fordi vi på den måde opnår gode og trygge kår for den danske befolkning.

Der er mange gode grunde til at sige ja til unionstraktaten. Jeg vil prøve at sammenfatte dem i 10 punkter:

1. Indflydelse får man kun ved at være medlem af Den Europæiske Union.

2. Det giver ingen mening, hvis vi skulle sætte os uden for Unionen på et tidspunkt, hvor Sverige, Finland, Østrig og forhåbentlig også Norge er på vej ind.

3. Små lande som Danmark har størst interesse i at fastholde et internationalt forpligtende retssamfund som det, der ligger i unions-traktaten.

4. Kun ved at være medlem af Den Europæiske Union får vi adgang til den økonomiske vækst, som vil følge af Den Økonomiske og Monetære Union.

5. Vi skal fastholde fri adgang til vore vigtigste eksportmarkeder, og det gør vi kun, hvis vi fortsat deltager i det indre marked.

6. Kun ved deltagelse i Den Europæiske Union kan vi presse på for at få gennemført de nødvendige internationale regler for miljøbeskyttelse.

7. Vi skal deltage i samarbejdet om fri bevægelighed for alle personer i hele Europa.

8. Vi skal fastholde de muligheder, som nu er opstået for, at Danmark bliver centrum for den kommende vækst i Østersøområdet.

9. Vi skal styrke den nordiske samfundsmodel i Europa.

10. Den Europæiske Union sikrer et fredeligt Europa.

Vi skal i fællesskab støtte og hjælpe de øst-europæiske lande og de tidligere sovjetrepublikker med at løse deres behov for sikkerhed, og vi skal styrke indsatsen for at sikre freden i Europas ucentre og i Europas nærområde.

Kodeordene for alt dette er jo: indflydelse og fremskridt, vækst og velstand, fred og stabilitet. Jeg er overbevist om, at det er igennem et stadig snævrere og stadig bredere europæisk samarbejde, at vi skal prøve at klare fremtidens problemer.

Jeg er også overbevist om, at befolkningen den 2. juni, når der skal tages stilling, ikke vil tage stilling ud fra detaljerne, men vil tage stilling ud fra en holdning til Europa til fordel for Europa og dermed til fordel for det danske samfund.

Gade (SF):

Det var jo da en flot tale, udenrigsministeren holdt. Man kan dog måske diskutere, om der var indhold i den.

Jeg hæfter mig ved, at det ene udgangspunkt for talen var, at Unionen eksisterer. Hvis det er et meget vigtigt synspunkt for regeringen, så synes jeg, det er bemærkelsesværdigt, for så siger regeringen vel indirekte til befolkningen, at det her ikke kan ændres, og man kan ikke sige nej. Unionen eksisterer jo kun, hvis alle lande har ratificeret beslutningen.

Jeg har forstået, men jeg har altså ikke selv hørt det, at Forbundsrådet i Tyskland mener, der er ting, der skal genforhandles. Vi har været inde på det en gang tidligere, men det er alligevel interessant, at regeringen her tager som udgangspunkt, at unionen eksisterer, når det formelle udgangspunkt – og dermed det, vi burde diskutere – er, at unionen først eksisterer, i det øjeblik den er ratificeret og i Dan-

[Gade]

mark vedtaget ved en folkeafstemning og i øvrigt vedtaget i alle andre lande. Hvis der er et af landene, hvor den ikke ratificeres, ja, så eksisterer den ikke, og så bliver der et nyt møde, og man går i gang med at kigge på, hvad man så skal. Det må vi ikke kalde genforhandling, men det er jo en beskrivelse af situationen.

Jeg lagde mærke til, at udenrigsministeren helt undlod at diskutere indholdet; det kaldte han detaljer. Det forekommer mig besynderligt, at det er en detalje at diskutere, om vi allerede nu skal lave en sammenkobling mellem EF og Vestunionen. Er det en detalje, om vi allerede skal gøre det nu? Det undrer mig, at regeringen anlægger det synspunkt.

Det undrer mig også, at regeringen lægger så brede linier frem i stedet for at diskutere mere konkret, når det dog er spillereglerne for masser af politik i de næste 5-6 år indtil næste regeringskonference. Det er jo de spilleregler, vi har, og det gælder både miljøpolitik, udenrigspolitik, retspolitik, uddannelsespolitik og kulturpolitik. Det kan vel ikke være detaljer, når vi er i en situation, hvor endnu flere af disse områder i realiteten bliver dansk indenrigspolitik.

Jeg synes, udenrigsministerens tale var for bred og for slap, og jeg kan ikke forstå, hvis regeringen vil gå ud i de næste måneders drøftelser med befolkningen uden at gå mere i detaljer. Jeg er også sikker på, at befolkningen vil reagere ved at kræve nøjere besked om punkter i traktaten: Hvorfor skal vi forpligtes på en diskussion om forsvarspolitik? Hvorfor skal vi forpligtes på en sammenkobling til Vestunionen? Hvorfor skal vi gå i gang med en økonomisk og monetær union? Hvorfor kunne vi ikke få bedre miljøbestemmelser?

Jeg vil opfordre regeringen til i de kommende drøftelser at være mere konkret end det, udenrigsministeren lagde op til her.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Nu er det ikke for at starte forfra, men jeg er nødt til at spørge hr. Gade: Hvis nu de 11 andre lande siger nej til en genforhandling, er det så hr. Gades opfattelse, at Danmark skal sige nej og dermed blokere de 11 andre landes mulighed for at gennemføre den union, som de og deres befolkninger har tilsluttet sig? Eller er det hr. Gades opfattelse, at Danmark derefter

må gøre det samme, som England gjorde i forbindelse med den sociale dimension: underskrive og tillade de 11 andre lande at lave deres union, som vi så er uden for? Jeg synes, det er lidt interessant, for som jeg hørte det, hr. Gade sagde, var det den hårde linje, at Danmark skulle nægte under henvisning til kravet om enstemmighed i Romtraktaten og lade de 11 andre lande køre videre.

Når jeg spørger, så er det, fordi jeg af og til også har fornøjelsen at diskutere dette emne uden for dette hus, og en af de hårdeste modstandere plejer at være Jens Peter Bonde, og han kører jo da i al fald ikke det synspunkt, at vi skal kunne blokere for de andre. Han mener, at vi skal være udenfor, men han accepterer dog, at de 11 andre lande må have lov til at lave Unionen, hvis de er enige om det, mens vi så står uden for. Jeg synes, det er lidt spændende, hvis hr. Gade er mere rabiat end hr. Jens Peter Bonde og dermed mener, at vi faktisk skal benytte enstemmighedsprincippet i Romtraktaten til også at forhindre de 11 andre i at gennemføre noget, de er enige om. Jeg er interesseret i hr. Gades svar.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg har nu altså sat mig for at skulle have svar på endnu et par spørgsmål fra hr. Gade i denne debat.

Det har været min opfattelse lige siden 1972, at Danmark havde et grundproblem i sin markedspolitik, i og med at vi var det eneste nordiske land, der var medlem. Det tror jeg mange danskere har følt, og modstanderne i 1972 og i 1986 havde her, syntes jeg, et lodigt og interessant argument. Nu er der chancen for, at Sverige, Finland og forhåbentlig også Norge kan blive medlemmer i løbet af et par år. Tillægger SF det slet ingen betydning? Hvis Sverige, Finland og eventuelt Norge bliver medlemmer, er det så fortsat SF's opfattelse, at vi skal stå udenfor?

Jeg ser, at hr. Gade ryster på hovedet, jeg gentager derfor spørgsmålet: Hvis Sverige, Finland og muligvis Norge bliver medlemmer, er det så fortsat SF's opfattelse, at Danmark skal stå uden for Unionen?

Sverige og Finland søger på grundlag af unionstraktaterne. Hvis de bliver medlemmer, bliver det derfor på grundlag af unionstrakta-

[Niels Helveg Petersen]

terne. Vil det så være SF's standpunkt, at Danmark fortsat skal stå udenfor?

Nu tror jeg, at jeg har fået formuleret spørgsmålet så klart, at det kan besvares.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det sidste spørgsmål kan jeg besvare ved at sige, at SF byder de nordiske lande velkommen i EF, hvis de ønsker det, og det gør en del af dem.

Den anden del af spørgsmålet er, hvad det er for et EF, de skal være medlem af, og dér siger SF, at vores nej ved folkeafstemningen vil føre til en genforhandling og dermed til, at der ligger et andet traktatgrundlag. I det traktatgrundlag vil der være ting – og det er et svar til hr. Duetoft – hvor Danmark holder på sin ret til enstemmighed. Derfor må vi også acceptere, at andre lande har samme ret, så hvis de vil lave noget for sig selv, som vi ikke vil være med til, må de lave det ved siden af.

Hvis de vil lave et forsvarssamarbejde ved siden af det eksisterende udenrigspolitiske samarbejde, så må de gøre det. Det er da rigtigt, at så er vi ikke med i det; men da et enigt Folketing for nogle måneder siden sagde, at vi ikke skulle være med i det, kan jeg ikke se katastrofen.

Og det vil så sige, at det er et andet traktatgrundlag, som de nordiske lande i givet fald skal drøfte. Det er jo ikke anderledes, end hvis Tyskland siger nej og det ikke kan komme igennem Forbundsrådet. Hvis man vil drøfte øget indflydelse til EF-Parlamentet, ja, så må andre lande jo også tage stilling til det i en ny forhandlingsrunde, sådan er det, og de nordiske lande vil så forhandle om en traktat, der er strikket sammen på en anden måde, hvor det er muligt at stå uden for unionsforpligtelserne og i øvrigt være med i miljøsamarbejde og andre ting, som ikke er unionsforpligtende.

Genforhandling er en konkret forhandling om konkrete sager og ikke et abstrakt begreb.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg har lyst til at stille hr. Gade et spørgsmål: Giver det slet ikke hr. Gade anledning til nogen overvejelser, at de, der går imod EF-Unionen, det udbyggede samarbejde, vi nu ar-

bejder på, er de mest højreorienterede partier i Nordeuropa? Det er Schönhuberrepublikanerne i Tyskland, det er Le Pen i Frankrig, det er Margaret Thatcher i England, det er Pia Kjærsgaard og pastor Krarup i Danmark samt hr. Gade. Er det slet ikke gået op for hr. Gade, at det er ved at vende fra at have været de venstreorienterede, der var modstandere af et øget samarbejde, til at blive de mest højreorienterede, der er modstandere af et samarbejde? Og er det, der sker her, ikke, at vi siger ja til et bedre EF i et åbent Europa?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg mener faktisk, at mit spørgsmål til hr. Gade var overordentlig præcist. Til gengæld må jeg sige, at hr. Gades svar bevægede sig i store uklædelige herresving rundt om spørgsmålet uden at komme ind til kernen af spørgsmålet.

Jeg gentager derfor: Gør det overhovedet indtryk på SF, hvis Sverige, Finland og muligvis også Norge bliver medlemmer? Skal vi så fortsat holde os ude af Unionen?

Dertil svarede hr. Gade: Vi synes da, at de skal være medlem af EF. Jamen disse lande søger på grundlag af unionstraktaten. De har ikke bedt om noget andet grundlag. De søger på det grundlag, der foreligger.

Derfor vil jeg efter hr. Gades helt tågede svar tillade mig at konkludere, at det overhovedet ingen forskel gør for hr. Gade, om Sverige, Finland og Norge er medlemmer eller ej. Hr. Gade mener fortsat, at vi skal stå udenfor, om vi så er det eneste af de skandinaviske lande.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Også jeg fyldes af overraskelse, når jeg hører hr. Gade. Jeg vil gerne prøve med et spørgsmål: Hvad er bedst for et lille land, at være med ved forhandlingsbordet eller at være så langt væk fra indflydelsen som muligt, men alligevel være med? Hvad er bedst: At vi får et integreret samarbejde – for det viser sig, at hver gang EF har udbygget samarbejdet, har man udvidet sig med nye medlemmer – eller at samarbejdet bliver svækket, så vi stadig væk har Romtraktaten, men holder os fra en udbygning?

[Kofod-Svendsen]

Er det virkelig i Danmarks interesse? Jeg synes, at det ville være rart at få et klart svar på, hvad man mener er mest i Danmarks interesse.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne melde mig i køen, der siger til hr. Gade, at man ikke får svar på de spørgsmål, man stiller. Jeg stillede også et, synes jeg, rimelig firkantet og klart spørgsmål, nemlig: Når vi ikke kan få en genforhandling og de 11 andre lande ønsker at gennemføre Unionen, ønsker SF så, at Danmark skal bruge sin vetoet ifølge Romtraktaten til at forhindre de andre lande i f.eks. at bruge institutionerne i EF i forbindelse med Unionen? Vil hr. Gade gå længere end Jens Peter Bonde vil i debatten?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Hvor langt Jens Peter Bonde vil gå, det ved jeg ikke noget om. Det tror jeg heller ikke at jeg vil udbrede mig om her.

Derimod vil jeg svare hr. Duetoft, at i en genforhandlingssituation vil Danmarks nej betyde, at traktatgrundlaget ikke kan skrives under, før traktatteksterne er udformet på en måde, som der kan være et flertal for i Danmark. Sådan vil det være. Det betyder naturligvis, at hvis der er 11 lande, som vil forpligte sig til noget, som vi ikke vil forpligte os til, så gør de det, og det bliver så en 11-landes-klub. Lige som med den sociale dimension, så kan de lave det f.eks. på forsvarsområdet, og så kan man sige, at vi står uden for det.

Det tror jeg at der er stor opbakning til i Danmark. Der var i hvert fald et flertal i Folketinget, som sagde, at vi skulle stå udenfor, og det burde udenrigsministeren jo have forhandlet sig frem til, hvis memorandumet skulle tages alvorligt.

Der var også partier, der i 1950'erne syntes, at Danmark ikke måtte stå udenfor og skulle have atomvåben på dansk jord, men der var da heldigvis et flertal for, at vi skulle stå udenfor den klub, så det er jo ikke uden for traditionen, at der er tænkt, som vi siger: det vil vi ikke være med i.

Må jeg så svare hr. Niels Helveg Petersen. Det gør da indtryk, at de nordiske lande gerne vil ind i EF-samarbejdet. De søger på det

grundlag, der eksisterer. Hvis nej'et i Danmark kommer, bliver traktaten udformet på en anden måde, og det bliver så det grundlag, de kommer til at forhandle på. Man kan godt hoppe på tungen og sige, at det ikke er sådan, men det er det, for det er den position, man har, når der er enstemmighed og der sker ændringer i den måde, traktaten bliver skruet sammen på.

Det sidste spørgsmål, jeg skal besvare, er af hr. Bjørn Westh. Undskyld det tager så lang tid, men det burde også være udenrigsministeren, der svarede på spørgsmålene her, men det er altså blevet SF, selv om jeg skal gøre opmærksom på, at det ikke er vores forslag. Hr. Bjørn Westh spurgte, om det gjorde indtryk på os, at der var mange højreorienterede, der var imod Unionen. Det gør det, og det er derfor, vi gør meget ud af, hvordan vi argumenterer, og det er derfor, vi tager afstand fra dem, der blander racisme, fremmedhad og tyskerhad ind i argumenterne både for og imod Unionen. Det kunne være, at det også gjorde indtryk på hr. Bjørn Westh, hvad SPD i Tyskland sagde. Det billede, hr. Bjørn Westh fremlægger, er ikke virkeligheden. Det, der mest brænder på, er netop SPD i Tyskland.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg synes ikke, hr. Gade gør det meget lettere, for jeg forestiller mig, at jeg hørte rimelig godt efter, og jeg mener faktisk, at jeg fik to modsatte svar. På den ene side siger hr. Gade under henvisning til den sociale dimension, at så må de 11 andre gøre, hvad de vil. Så vidt jeg husker fra den sociale dimension, og udenrigsministeren må rette mig, hvis jeg tager meget fejl, underskrev England faktisk den sociale dimension og lavede derefter en protokol om, at den ikke gjaldt hos dem, men ifølge traktaten støttede man den. Det var det første svar, og det andet svar var, at i øvrigt kunne vi selv vælge nogle områder ud, som vi ville støtte.

Jeg vil gerne bede hr. Gade tage stilling til det, jeg spurgte om, nemlig om vi skulle se bort fra genforhandling, som vi ikke tror på i en situation, hvor de andre siger: Vi gennemfører det, vi er enige om, det har vi forhandlet os frem til i løbet af et år. Vil hr. Gade så blokere de 11 andres mulighed for at gennemføre det? Det er den situation, der er interessant. Vil hr.

[Duetoft]

Gade forhindre, at Europa-Parlamentet bliver inddraget? Vil hr. Gade forhindre, at Ministerrådet diskuterer disse ting? Vil hr. Gade forhindre, at Kommissionen diskuterer disse ting, som er inddraget under Unionen? Vil hr. Gade nedlægge et sådant veto?

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Blot dette: Mig bekendt har Bjørn Engholm, formand for SPD i Tyskland, meddelt, at SPD støtter aftalerne i Maastricht. Lafontaine, som er næstformand, har sagt, at han synes, de skulle være gået videre med lovgivende magt i Strasbourg. Det savner han, det ved jeg ikke om hr. Gade også gør.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg er såmænd ligeglad med, hvordan hr. Engholm og hr. Lafontaine argumenterer. Det, der var interessant, var, at Socialdemokratiet ikke nævnte SPD-ledere blandt dem, der var modstandere. Hvis Forbundsrådet vedtager det, bliver det da, fordi en række SPD-ledere – måske ikke partiet – argumenterer for det, men det får vi at se. Det var bare for at fortælle, at der også var andre, der var modstandere.

Når hr. Duetoft ikke forstår, hvad jeg siger, er det, fordi hr. Duetoft ikke mener, at der bliver en genforhandlingssituation, men det siger jeg at der bliver. Dermed foreligger svaret i det øjeblik, der bliver en genforhandlingssituation, og det gør der, når Danmark fastholder, at der skal være enstemmighed, før vi igen kan skrive under på en traktatsammenhæng, og Danmark vil så være fri for unionsforpligtelsen.

Annette Just (FP):

Udenrigsministeren fik mig provokeret til at bede om ordet i anden omgang, idet udenrigsministeren startede med at sige: Unionen eksisterer nu. Han modificerede det dog lidt senere ved at sige, at Unionen først startede den 1. januar 1993. Det, der starter den 1. januar 1993, er det indre marked, som vi alle sammen var enige om. Derfor mener vi, at udenrigsministeren må modificere sine udtryk og sige: EF eksisterer nu, og det indre marked eksisterer fra 1. januar 1993.

Hvad talte udenrigsministeren så videre om? Han talte om, at vi skulle have økonomisk og politisk samarbejde og skulle løse problemerne sammen. Det gør vi også i dag. Vi skulle have gensidigt forpligtende samarbejde. Det har vi også i dag. Men i Fremskridtspartiet vil vi ikke gå det skridt videre og lave det, som man med så fine socialdemokratiske udtryk kalder, at der skal være økonomisk solidaritet over hele linjen. Dér siger Fremskridtspartiet fra, og det må dog være vores ret.

Så har jeg et spørgsmål til udenrigsministeren. Vi taler hele tiden om, hvad der vil ske, hvis Danmark siger nej, men hvad nu, hvis Irland siger nej? Vil Danmark så lave en traktat uden om Irland? Det kan jeg garantere for at Fremskridtspartiet i hvert fald ikke vil tiltræde.

Men lad os så tage Tyskland. Selv om hr. Bjørn Westh nu siger, at der er ledende tyske politikere, der har sagt, at de går ind for Maastrichttraktaten, er der immervæk 16 delstatspræsidenter, der har sagt, at de sætter mere end bare ét stort spørgsmålstejn ved Maastrichtpapiret; de er faktisk modstandere af det. Vil Danmark også lave en traktat uden om Tyskland, hvis de siger nej? Jeg tvivler betydeligt.

Udviklingen går stærkt, siger udenrigsministeren. Den går så stærkt, at vi den 1. januar 1993 starter det indre marked. Hvis vi siger nej, falder Unionen, og så er der kun det indre marked. Men udenrigsministeren går videre og siger, at han skal komme med 10 fantastisk gode argumenter for, hvorfor vi skal sige ja til denne union. Vi skal få indflydelse, de nordiske lande vil gerne med, vi skal have et internationalt retssamfund, vi skal have et udvidet EMS-samarbejde, også kaldet ØMU'en, vi skal have fri adgang til markedet, vi skal have miljø med, vi skal have fri bevægelighed, vi skal have vækst i Østersøområdet, vi skal have det nordiske samarbejde, og vi skal have sikkerhedspolitik ind.

Der er intet af det, der ikke er i EF-pakken. Der er intet af det, vi ikke allerede kan gøre i dag. Så udenrigsministerens argumenter går i virkeligheden på det indre marked, og i så tilfælde vil jeg have lov at gentage, hvad jeg startede med, at det, udenrigsministeren skulle have sagt, var, at EF eksisterer og det indre marked starter 1. januar 1993.

[Annette Just]

Det har intet med Unionen at gøre, og derfor håber vi stadig væk på et klart nej til Unionen, så den falder, og vi skal ikke genforhandle noget som helst, vi skal have det til at fungere.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil bare stille et enkelt spørgsmål til fru Annette Just: Er der slet ikke nogen forskel på miljøformuleringerne i EF-pakken og i unions-traktaten? Det ene sted er der enstemmighed, og i unionstraktaten er der kvalificeret flertal på en række områder. Er det præcis det samme eller hvordan?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Hr. Kofod-Svendsen har fuldstændig ret i, at den store forskel på miljøsidens fra det indre marked til Unionen er, om man har enstemmighed, eller om man har kvalificeret flertal. Jeg beder lige Tingets medlemmer være opmærksom på, at det, så vidt jeg er orienteret, var Danmark, der fik sikret, at der var enstemmighed på miljøet før i tiden, men nu har man altså set, at det kunne være en fordel at have kvalificeret flertal. Det er dog ikke noget at lave en hel traktatændring på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 61:

Forslag til folketingsbeslutning om særlig støtte til en global miljøindsats.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 5/2 92).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det er ikke så længe siden, at vi havde en stor debat om UNCED i Folketinget, og da var vi igennem hele dette emne. Jeg tror, at jeg gjorde det krystalklart ved den lejlighed, hvorfor regeringen absolut ikke kan gå ind for, at Danmark skal til at bruge i størrelsesordenen 4 mia. kr. oven i de 8-9 mia. kr., vi efterhånden er ved at bruge i udviklingsbistand til dette særlige enkeltstående område. Vi er enige i, at der skal flere ressourcer til dette område, og jeg tror også, vi er enige om, at andre lande bør yde noget mere, men der er absolut ikke grundlag for at øge den samlede danske indsats.

Løvig Simonsen (S):

Som det allerede blev sagt af udenrigsministeren, havde vi en diskussion om dette emne den 18. februar 1992, og jeg vil da gerne citere, hvad jeg på Socialdemokratiets vegne sagde dengang, nemlig at vi alle erkender, at skal vi nå et resultat i Rio, så drejer det sig først og fremmest om, at der stilles økonomiske midler til rådighed, altså større overførsel af ressourcer og penge fra vor del af verden til udviklingslandene for at give mulighed for at gennemføre de nødvendige miljøforbedringer, og at jeg gerne ville understrege, at Socialdemokratiet var af den opfattelse, at også Danmark måtte finde yderligere midler for at støtte det globale miljøarbejde. Dertil vil jeg gerne tilføje, at jeg på det tidspunkt også gav udtryk for, at det, der er afgørende, er de resultater, der skal nås på Riokonferencen, og på baggrund af dem er det klart, at Socialdemokratiet også vil være med til at diskutere, hvilke supplerende midler der skal ydes for at sikre, at de resultater, vi nåede i Rio, også bliver opfyldt i Danmark.

Agnete Laustsen (KF):

Som tidligere nævnt havde vi for ganske kort tid siden et par større forespørgselsdebat-ter her i salen, dels om forberedelserne til miljøkonferencen i Rio, dels om Danmarks fremtidige ulandshjælp. Ved den lejlighed blev såvel Danmarks topplacering i henseende til